

Evanjeliu podľa Marka

BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
3/2024

ZLACNENÉ KNIHY

John B. Youngberg, Millie Youngbergová, Wes Youngber

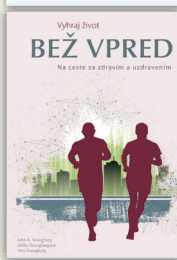
Vyhraj život – Štart

Na ceste za zdravím a uzdravením

Úvodná kniha série Vyhraj život vedie čitateľov k ujasneniu si svojich priorít a vyváženiu práce a odpočinku, času na blízkyh a miery povinností, ktoré nám prináša život.

160 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 8,- €

John B. Youngberg, Millie Youngbergová, Wes Youngber

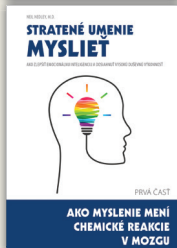
Vyhraj život – Bež vpred

Na ceste za zdravím a uzdravením

Druhá kniha série Vyhraj život prináša ďalšie inšpiratívne témy, ktoré majú úzky súvis s naším zdravím. Opäť sa týkajú nielen výživy, ale aj psychickej, duchovnej a sociálnej roviny ľudského života.

144 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 8,- €

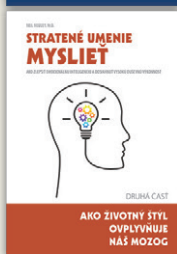
Neil Nedley, M.D.

Stratené umenie mysliet'

Ako zlepšiť emocionálnu inteligenciu a dosiahnuť vysokú duševnú výkonnosť
Prvá časť – Ako myslenie mení chemické reakcie v mozgu

164 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 8,- €

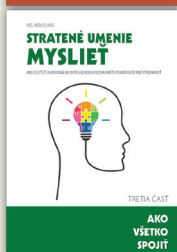
Neil Nedley, M.D.

Stratené umenie mysliet'

Ako zlepšiť emocionálnu inteligenciu a dosiahnuť vysokú duševnú výkonnosť
Druhá časť – Ako životný štýl ovplyvňuje náš mozog

224 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 8,- €

Neil Nedley, M.D.

Stratené umenie mysliet'

Ako zlepšiť emocionálnu inteligenciu a dosiahnuť vysokú duševnú výkonnosť
Tretia časť – Ako všetko spojiť

120 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 8,- €

Evanjeliu podľa Marka

BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
3/2024

OBSAH

Úvod	3
1. „Začiatok evanjelia Ježiša Krista...“	5
2. Sobota s Ježišom	12
3. Spory	19
4. Ježišove podobenstvá	26
5. Zázraky pri jazere	33
6. Presne naopak	40
7. Učenie učeníkov (1)	47
8. Učenie učeníkov (2)	54
9. Spory v Jeruzaleme	61
10. Posledné dni	68
11. Zajatie a súd	75
12. Odsúdený a ukrižovaný	82
13. Vzkriesený Pán	89

Biblické štúdium – 3. štvrtrok 2024

Evanjelium podľa Marka

Autor: Thomas R. Shepherd

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

EVANJELIUM PODĽA MARKA

Od začiatku Evanjelia podľa Marka čitateľ vie, kto je Ježiš – Mesiáš, Boží Syn (Mar 1,1). Ľudia v príbehu však zápasia s pochopením, kto tento Ježiš je a o čo Mu vlastne ide. Výnimku tvoria len ľudia posadnutí démonmi. Démoni totiž presne vedia, kto je Ježiš! A nielen že Ježiša spoznávajú, ale pod Jeho mocnými slovami chradnú a prichádzajú o svoju moc.

Ježiš im však takmer vždy dôsledne prikazuje, aby o tejto informácii mlčali. Prečo to robí? Podobná otázka napadla zrejme každému čitateľovi. Tento jav má dokonca svoje teologické pomenovanie: mesiášske tajomstvo. Prečo by súčasťou evanjelia mala byť požiadavka na utajenie Ježišovej totožnosti?

Počas nášho štúdia Evanjelia podľa Marka budeme postupne zisťovať, že kniha obsahuje nielen tajomstvo, ale aj úžasné zjavenie. Táto charakteristika je prítomná v celom evanjeliu a mohli by sme ju označiť ako „motív zjavenia a utajenia“. Zároveň treba dodať, že na konci Evanjelia podľa Marka sa všetko tajomstvo prekvapivo skončí a nahradí ho mocné zjavenie Ježiša.

Evanjeliium podľa Marka môžeme rozdeliť na dve úplne odlišné časti. Prvá polovica (kapitoly 1 až 8) sa zaoberá kľúčovou otázkou: *Kto je Ježiš?* Odpoveď je vyjadrená prostredníctvom Jeho učenia a zázakov. Opakovane poráža zlo, prináša nádej utláčaným a učí presvedčivé pravdy, ktoré zasahujú do podstaty ľudskej existencie. To všetko čitateľovi jasne ukazuje, že On je zaslúbený Mesiáš, Kristus, na ktorého hebrejský ľud tak dlho čakal.

Až v strede knihy však nachádzame niekoho, kto *nie je posadnutý démonom*, a napriek tomu pravdivo vyhlási, kto je Ježiš. Tým odpovie na otázku prvej polovice knihy o Kristovej identite. Tou osobou je Peter, ktorý vyzná: „Ty si Kristus.“ (Mar 8,29)

Druhá polovica Evanjelia podľa Marka (od Mar 8,31 do konca knihy) odpovedá na ďalšiu dôležitú otázku: *Kam Ježiš smeruje?* Odpoveď je šokujúca. Ide na kríž, čo bol v rímskom svete ten najpotupnejší spôsob smrti. A je to mimoriadne neočakávaný cieľ pre Mesiáša, o ktorom si Jeho nasledovníci myslia, že porazí Rím a ustanoví Izrael ako mocný národ.

Ježišovi zmätení učeníci nedokážu Jeho slová pochopiť. Čím viac sa Markov záznam blíži k záveru, tým menej sa učeníci pýtajú na túto bolestivú tému, až nakoniec zostanú zoči-voči nevitanej pravde úplne ticho.

Situácia okolo Ježiša je čoraz napätjšia a pochmurnejšia. Ježiš čelí náboženským vodcom, ktorí plánujú Jeho smrť. Učeníci, ktorí dúfajú v slávne kráľovstvo, sú šokovaní zatknutím, súdnym procesom a ukrižovaním. To všetko sa úplne vymyká ich očakávaniam.

Napriek tomu Ježiš zachováva jasné a konzistentné posolstvo o tom, kam ide a čo znamená, že zomrie a vstane z mŕtvych. Chlieb a kalich Poslednej večere budú pred-

stavovať Jeho telo a krv (Mar 14,22–25) a On sám sa stane výkupným za mnohých (Mar 10,45).

To neznamená, že išiel na kríž pokojne, bez emócií. V Getsemanskej záhrade zápasí a naberá silu uskutočniť svoje rozhodnutie (Mar 14,32–42), a na kríži zúfalo volá: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mar 15,34) Práve prostredníctvom temnoty, ktorú Kristus prežil, predstavuje Evanjelium podľa Marka cenu nášho spasenia. Kríž však nie je koniec Ježišovej cesty. Po svojom vzkriesení plánuje stretnutie s učeníkmi v Galilei – a ako vieme, vzniká kresťanská cirkev.

Je to nanajvýš pozoruhodný príbeh vyrozprávaný stručným, svižným štýlom, kde pisateľ evanjelia vsúva len svoje krátke komentáre. Marek vyrozprával jednotlivé príbehy jednoducho. Namiesto seba necháva hovoriť Ježišove slová, skutky a činy. Práve tie sú svedectvom o živote a smrti Ježiša Nazaretského.

Thomas R. Shepherd, PhD, DrPH, je vedúcim profesorom výskumu Novej zmluvy na Teologickom seminári Cirkvi adventistov siedmeho dňa na Andrews University. Vo voľnom čase sa venuje astronómii, hre na violončelo a rýchlej chôdzi. S manželkou Sherry majú dve dospelé deti a šesť vnúčat.

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

„ZAČIATOK EVANJELIA JEŽIŠA KRISTA...“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 1,1–15 (Sk 13,1–5.13; Sk 15,36–39; Iz 40,3; Dan 9,24–27)

ÚVODNÝ TEXT

¹⁴Ked' Jána uväznili, prišiel Ježiš do Galiley a hlásal Božie evanjelium. ¹⁵Hovoril: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte v evanjelium!“ (Mar 1,14.15)

Kto napísal Evanjelium podľa Marka a aký je cieľ tejto knihy? Žiadne zo štyroch evanjelií v Biblii neuvádza meno autora. Najbližšie je zrejme Ján s odkazom na milovaného učeníka (pozri Ján 21,20.24).

Od raných čias sa však každé z kanonických evanjelií spájalo buď s niektorým z apoštolov (Matúš, Ján), alebo so spoločníkom apoštola. Evanjelium podľa Lukáša je spojené s apoštolom Pavlom (pozri Kol 4,14; 2Tim 4,11; Filem 1,24). Podobne sa Evanjelium podľa Marka spája s apoštolom Petrom (pozri 1Pet 5,13). Hoci autor Evanjelia podľa Marka nikde v texte neuvádza svoje meno, raná cirkevná tradícia naznačuje, že autorom je Ján Marek, ktorý bol istý čas spoločníkom Pavla a Barnabáša na ich misijných cestách (Sk 13,2.5) a neskôr pôsobil ako Petrov spoločník (1Pet 5,13).

Tento týždeň sa budeme venovať najprv osobe Jána Marka na základe biblického záznamu – uvidíme jeho zlyhanie a nápravu. Potom sa zameriame na úvodnú časť Evanjelia podľa Marka. V nej budeme sledovať pohľad do budúcnosti – kam sa príbeh uberá –, a obzrieme sa smerom späť s otázkou, čo viedlo autora (kedysi neúspešného a potom zmeneného misionára) k napísaniu práve takéhoto textu.

OSNOVA LEKCIE

V úvodnej lekcii sa najprv bližšie pozrieme na osobu a skúsenosť Jána Marka, ktorý by mal byť, podľa dôveryhodnej kresťanskej tradície, autorom zrejme najstaršieho biblického evanjelia. Potom sa už zameriame na to, akým spôsobom predstavil na začiatku svojho spisu Ježiša a Jeho posolstvo.

1. Predstavenie (pravdepodobného) autora

- Sk 13,1–5.13: Marek – neúspešný misionár (nedeľa)
- Sk 15,36–39: Marek – kresťan, ktorý využil druhú šancu (pondelok)

2. Úvod Evanjelia podľa Marka

- Mar 1,1–8: Ján Krstiteľ pripravuje cestu pre Ježiša (utorok)
- Mar 1,9–13: Ježišov krst (streda)
- Mar 1,14–15: Ježišovo posolstvo evanjelia (štvrtok)

NEÚSPEŠNÝ MISIONÁR

¹V antiochijskej cirkvi boli prorokmi a učiteľmi Barnabáš, Simeon, ktorého volali Niger, Lucius z Cyrény, Manaen, ktorý v detstve vyrastal spolu s tetrarchom Herodesom, a Saul. ²Keď slúžili Pánovi a postili sa, povedal im Duch Svätý: „Oddelte mi Barnabáša a Saula na dielo, na ktoré som ich povolal.“ ³Potom sa postili a modlili sa, a keď vložili na nich ruky, prepustili ich. ⁴Oni, vyslaní Duchom Svätým, prišli do Seleukie a odtiaľ sa preplavili na Cyprus. ⁵Keď prišli do Salamíny, hlásali Božie slovo v židovských synagógach. Ako pomocníka mali so sebou aj Jána. ... ¹³Keď sa Pavol a jeho spoločníci odplavili z Pafu a prišli do Perge a Pamfýlie, Ján sa od nich odlúčil a vrátil sa do Jeruzalema. (Sk 13,1–5.13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako je Marek prvýkrát predstavený v knihe Skutky apoštolov (Sk 12,12)?

Udalosti v Skutkoch 12 sa odohrali približne v prvej polovici štyridsiatych rokov. Zdá sa, že Ján Marek, najpravdepodobnejší autor Evanjelia podľa Marka, bol vtedy mladý muž (mladík). Vo verši 12 je predstavený ako syn ženy menom Mária, ktorá zjavne patrila medzi štedrých podporovateľov cirkvi. V jej dome sa dokonca uskutočnilo aj známe modlitebné stretnutie, o ktorom hovorí Skutky 12. Opis Petrovho zázračného vyslobodenia z väzenia a následných udalostí vrcholiacich smrťou Herodesa je popretkávaný pozoruhodnými a miestami dokonca vtipnými rozdielmi medzi apoštolom Petrom a vládcom. Ján Marek síce nemá v príbehu žiadnu rolu, ale skutočnosť, že je predstavený práve na tomto mieste, vytvára priestor na jeho neskoršie spojenie s Barnabášom a Saulom.

Ako podľa úvodných veršov (Sk 13,1–5.13) došlo k spojeniu Jána Marka so Saulom a Barnabášom? Ako sa toto spojenie skončilo?

Skutky 13 opisujú prvú misijnú cestu Saula (Pavla) a Barnabáša, ktorá sa začína okolo roku 46 n. l. Ján Marek sa spomína vo verši 5 a jeho úloha spočíva v tom, aby bol pomocníkom a spoločníkom apoštolov. *Žiadna iná zmienka sa o mladíkovi neuvádza až do verša 13, kde sa zo stručnej správy dozvedáme, že sa vrátil do Jeruzalema.*

V texte nenachádzame žiadny dôvod jeho odchodu. Absencia akéhokoľvek opisu jeho pocitov ponecháva čitateľovi priestor na hľadanie motivácie, ktorá ho priviedla k ukončeniu misijného snaženia. Misijné dielo bolo nepochybne plné nebezpečenstiev a výziev. Ellen Whiteová naznačuje, že „Marek, stiesnený strachom a znechutený, načas zakolísal vo svojom úmysle celým srdcom slúžiť Pánovmu dielu. Nebol zvyknutý znášať príkoria. Skľučovali ho rôzne nebezpečenstvá a núdza na ceste.“ (AA 169; PN 98) Zdá sa teda, že okolnosti misijnej služby prinášali príliš veľa ťažkostí, a tak sa rozhodol túto činnosť zanechať.

APLIKÁCIA

■ Mnohí (ak nie všetci) máme skúsenosť, že sme sa vzdali alebo sme zutekali z nejakej dôležitej činnosti. Možno sa to dokonca týkalo nejakej duchovnej aktivity alebo sme zlyhali v našom kresťanskom snažení. Čo si sa z takejto skúsenosti naučil?

DRUHÁ ŠANCA

³⁶Po niekoľkých dňoch povedal Pavol Barnabášovi: „Vráťme sa a ponavštevujme bratov, aby sme videli, ako sa majú vo všetkých tých mestách, kde sme hlásali Pánovo slovo.“ ³⁷Barnabáš chcel vziať so sebou aj Jána, prínemením Marek, ³⁸ale Pavol usúdil, že netreba brať so sebou toho, kto ich v Pamfýlii opustil a nešiel pracovať vedno s nimi. ³⁹Došlo medzi nimi k ostrému sporu, a tak sa rozišli. Barnabáš si vzal Marka a odplavil sa na Cyprus, ⁴⁰Pavol si zase vybral Sílasa. Bratia ho zverili do Pánovej milosti a tak sa vydal na cestu. ⁴¹Chodil po Sýrii a Cilícii a posilňoval cirkvi. (Sk 15,36–41)

Prečo apoštol Pavol odmietol Jána Marka a prečo mu dal Barnabáš druhú šancu (Sk 15,36–41)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Dôvod Pavlovho odmietnutia mladého muža je uvedený v Sk 15,38. Marek od nich odišiel (gr. *apostanta* znamená doslova „zanechal“ alebo „zbehol“) a nepokračoval v diele služby. Pavlov postoj je stroho odmietavý, ale pochopteľný. Misijná služba bola (aj) v staroveku náročná a nebezpečná (porovnaj s 2Kor 11,23–28). Pavol sa spoliehal na svojich spolupracovníkov, ktorí mu pomáhali niesť bremeno namáhavej a často aj riskantnej služby. Z jeho pohľadu si ten, kto raz zutekal, nezaslúžil miesto v misijnom tíme bojujúcom zoči-voči silám zla.

Barnabáš s Pavlom nesúhlasil. V Markovi videl potenciál a nechcel mladého muža zavrhnúť. Medzi Pavlom a Barnabášom vznikol taký hlboký spor o Jána Marka, že sa ich cesty rozišli. Pavol si vybral na ďalšie misijné cesty Sílasa a Barnabáš sa rozhodol vziať si so sebou Marka.

Skutky nevysvetľujú, čo stálo za týmto Barnabášovým rozhodnutím. V Skutkoch sa dokonca nachádza posledná zmienka o Barnabášovi a Markovi. Súčasne treba dodať, že to zďaleka nie je posledný novozmluvný text, ktorý hovorí o Markovi.

Aké podrobnosti o Markovi a jeho premene a službe sa dozvedáme v týchto veršoch?

Kol 4,10

2Tim 4,11

Filem 1,24

1Pet 5,13

Zdá sa, že u Marka nastala úžasná premena. V týchto textoch apoštol Pavol naznačuje, aký dôležitý je Marek nielen pre jeho službu, ale aj pre neho osobne. Pavol ho považuje za jedného zo svojich spolupracovníkov a chce, aby ho Timotej priviedol so sebou. Aj apoštol Peter hovorí o blízkom vzťahu s Markom. Uvedené listy vznikli začiatkom šesťdesiatych rokov, teda približne pätnásť až dvadsať rokov po skúsenosti opísanej v Skutkoch 15. Marek prežil obrovskú zmenu a vo svojom živote sa posunul od zlyhania k oddanej službe. Takmer určite sa tak stalo vďaka dôvere, ktorú mu preukázal jeho bratranec Barnabáš.

- Uvažuj o čase, keď si zlyhal, ale napriek tomu si dostal druhú šancu. Ako táto skúsenosť zmenila teba a tých, ktorí ti pomohli? Ako to zmenilo tvoju službu pre iných?

APLIKÁCIA

POSOL

¹Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Božieho Syna. ²Ako je napísané u proroka Izaiáša: Hľa, posielať pred tvou tvárou svojho posla, aby ti pripravil cestu.

³Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!

⁴ – tak vystúpil Ján Krstiteľ na púšti a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov. ⁵Prichádzala celá judská krajina i všetci Jeruzalemcovia. Vyznávali svoje hriechy a on ich krstil v rieke Jordán. ⁶Ján nosil odev z ťavej srsti a kožený opasok okolo bedier. Živil sa kobyčkami a medom divých včiel. ⁷Hlásal: „Po mne prichádza mocnejší ako ja. Nie som hoden zohnúť sa a rozviazať mu remienok na sandáloch. ⁸Ja som vás krstil vodou, no on vás bude krstiť Duchom Svätým.“ (Mar 1,1–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

O kom hovorí úvodný text (Mar 1,1–8)? Kto sú, čo hovoria a čo robia osoby v týchto veršoch?

V uvedených veršoch sa spomínajú tri hlavné postavy: Ježiš Kristus (Mar 1,1); Boh Otec (nepriamo vyjadrený v Mar 1,2) a Ján Krstiteľ, posol a kazateľ, ktorého slová a konanie sledujú verše Mar 1,3–8.

Text Mar 1,2,3 obsahuje citát zo Starej zmluvy, prostredníctvom ktorého Marek ukazuje, čo sa v príbehu stane. Uvedené slová sú nielen z proroka Izaiáša (Iz 40,3), ale sú k nim pridané aj myšlienky z 2Moj 23,20 a Mal 3,1.

Čo majú uvedené pasáže spoločné?

Iz 40,3

2Moj 23,20

Mal 3,1

Text v Iz 40,3 súvisí nielen so službou Jána Krstiteľa, ale zameriava sa aj na prípravu cesty *Hospodinovi*, nášmu Bohu. V Evanjeliu podľa Marka je Pán Ježiš na ceste. Príbeh rozprávaný v rýchлом tempe v nás umocňuje pocit z tejto cesty, ktorá privedie Ježiša na kríž a k obeti za nás.

Ale skôr, ako Ježiš doputuje ku krížu, musí sa odohrať ešte veľa udalostí. V prvej kapitole sa cesta ešte len začína a Marek nám o nej vyrozpráva všetko dôležité. V súlade s citátom zo Starej zmluvy v Mar 1,2,3 Ján Krstiteľ vyzýva na pokánia, odvrátenie sa od hriechu a návrat k Bohu (Mar 1,4). Odetý ako staroveký prorok Eliáš (porovnaj Mar 1,6 a 2Král 1,8) Ján Krstiteľ hovorí o *tom*, ktorý prichádza po ňom a je mocnejší ako on (Mar 1,7,8). Jeho vyhlásenie, že nie je hoden ani len rozviazať remienok na sandáloch Prichádzajúceho, poukazuje na úctivý a pokorný pohľad, ktorý má na Ježiša.

APLIKÁCIA

■ Ako sa pripravuje cesta Pánovi? Prečo bolo dôležité „pripraviť cestu“ Pánovi kedysi? Prečo je to dôležité dnes?

JEŽIŠOV KRST

⁹V tých dňoch prišiel Ježiš z galilejského Nazareta a Ján ho pokrstil v Jordáne.

¹⁰A vtom, ako vystupoval z vody, videl otvorené nebesia a Ducha, ktorý ako holubica zostupoval na neho. ¹¹Vtom z nebies zaznel hlas: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zalúbenie.“ ¹²Hneď nato ho Duch hnal na púšť. ¹³Na púšti bol štyridsať dní a satan ho pokúšal. Žil medzi divou zverou a anjeli mu slúžili. (Mar 1,9–13)

Kto bol podľa Mar 1,9–13 prítomný na Ježišovom krste? Čo sa počas krstu udialo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ján krstí Ježiša v rieke Jordán. Keď vystupuje z vody, vidí, ako sa nebo roztrháva a Svätý Duch zostupuje na Neho ako holubica. Počuje Boží hlas z neba: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zalúbenie.“ (Mar 1,11)

Opísané udalosti poukazujú na dôležitosť Ježišovho krstu. V jednu chvíľu sú na jednom mieste prítomní Otec, Syn aj Svätý Duch. Spoločne potvrdzujú začiatok Ježišovej služby. Význam tejto udalosti nachádza svoju odozvu pri Ježišovom ukrižovaní (Marek 15). Mnohé z rovnakých prvkov príbehu sa budú v tejto scéne opakovať.

Duch „hnať“ Ježiša na púšť. Sloveso „hnať“ je z gréckeho *ekballó*, ktoré v Evanjeliu podľa Marka opisuje vyhánanie démonov. Prítomnosť Svätého Ducha ilustruje Jeho moc v Ježišovom živote. Kristus ešte len začína svoju službu a už čelí satanovým útokom. Napätie tohto stretu zdôrazňuje odkaz na štyridsať dní pokúšenia, prítomnosť divých zvierat a zmienka o anjeloch slúžiacich Ježišovi.

Nezvyčajnou charakteristikou úvodnej scény Evanjelia podľa Marka je, že Ježiš je predstavený ako osoba zároveň božská aj ľudská. Medzi Jeho božské charakteristiky patria: On je Kristus, Mesiáš (Mar 1,1); Pán ohlásený poslom (Mar 1,2.3); mocnejší ako Ján (Mar 1,7); milovaný Syn, na ktorého zostupuje Duch (Mar 1,10.11). Ježišovo človečenstvo sa prejavuje nasledovne: nechá Jána, aby Ho pokrstil (nie naopak, Mar 1,9); je „hnaný“ Duchom (Mar 1,12); satan Ho pokúša (Mar 1,13), je s divými zvieratami (Mar 1,13) a slúžia Mu anjeli (Mar 1,13).

Čo sa dozvedáme z týchto kontrastov? Poukazujú na úžasnú podstatu Krista, nášho Pána a Spasiteľa, nášho Boha, ale aj človeka, nášho brata a náš príklad. Dajú sa tieto skutočnosti pochopiť? Nie. Vierou však prijímame a žasneme nad tým, čo nám tieto pravdy odhaľujú o Božej láske k ľudstvu.

- Čo sa dozvedáme o Božej láske zo skutočnosti, že Ježiš na seba vzal naše človečenstvo, aby nás zachránil?

APLIKÁCIA

EVANJELIUM PODĽA JEŽIŠA

¹⁴Ked' Jána uväznili, prišiel Ježiš do Galiley a hlásal Božie evanjelium. ¹⁵Hovoril: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte v evanjelium!“ (Mar 1,14–15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ktoré tri časti posolstva evanjelia hlásal Ježiš podľa úvodných veršov (Mar 1,14.15)?

Marek na tomto mieste zhŕňa Ježišovo priame a zrozumiteľné posolstvo. Jeho tri časti znázorňuje tabuľka:

Kategória	Obsah
Časové proroctvo	„čas sa naplnil“
Zasľúbenie zmluvy	„priblížilo sa Božie kráľovstvo“
Povolanie k učeníctvu	„kajajte sa a verte v evanjelium“

Časové proroctvo, na ktoré sa Ježiš odvoláva, je proroctvo o sedemdesiatich týždňoch z Dan 9,24–27. Toto proroctvo nachádza naplnenie v Ježišom krste, kde je pomazaný Svätým Duchom a začína svoju službu (Sk 10,38). Predpoveď o sedemdesiatich týždňoch sa dá graficky znázorniť nasledovne:

Sedemdesiat týždňov z Daniel 9

V tomto proroctve jeden deň predstavuje jeden rok (4Moj 14,34; Ezech 4,6). Proroctvo sa začalo v roku 457 pred Kristom, keď kráľ Artaxerxes vydal dekrét, ktorý umožnil dokončenie diela obnovy Jeruzalema (pozri Ezdráš 7).

Šesťdesiatdeväť prorockých týždňov siaha do roku 27 po Kristovi. Je to čas, keď bol Ježiš na začiatku svojej služby pokrstený a pomazaný Svätým Duchom. Jeho ukrižovanie sa uskutočnilo o tri a pol roka neskôr.

A napokon, sedemdesiaty prorocký týždeň sa zavŕšil v roku 34, keď ukameňovali Štefana a posolstvo evanjelia sa začalo šíriť k Židom aj k pohanom.

APLIKÁCIA

- Ako môže poznanie proroctva o sedemdesiatich týždňoch pomôcť zvýšiť tvoju vieru nielen v Ježiša, ale aj v dôveryhodnosť prorockého Slova?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitolu „Jánovo posolstvo“ (DA 97–108; CL 57–64) a v knihe *Poslovía nádeje* kapitolu „Poslovía evanjelia“ (AA 166–176; PN 96–102).

Pri pozornom čítaní Písma nás zaujme skutočnosť, že posolstvo prvého anjela (Zj 14,6.7) je paralelné s Ježišovým posolstvom evanjelia v Mar 1,15.

Prvý anjel prináša svetú večné evanjelium v posledných dňoch v rámci prípravy na druhý príchod. Rovnako ako Ježišovo posolstvo, aj anjelovo evanjelium posledných čias má rovnaké tri prvky, ako to znázorňuje tabuľka:

Tabuľka

Marek 1	Kategória	Zjavenie 14
Naplnenie času (<i>Daniel 9</i>)	Časové proroctvo	Hodina súdu (<i>Daniel 7 a 8</i>)
Blízkosť Božieho kráľovstva	Zasľúbenie zmluvy	Večné evanjelium
Pokánie, viera	Povolanie k učeníctvu	Úcta, sláva, uctievanie Boha

Posolstvo prvého anjela oznamuje začiatok predadventného súdu, ktorého predpoveď zaznela už v proroctve o dvetisícristo večeroch a ránoch (Dan 8,14). Tento súd sa začal v roku 1844. Súdom prináša Božie kráľovstvo Jeho prenasledovanému ľudu (Dan 7,22). Výzva prvého anjela báť sa Boha, vzdávať Mu slávu a klaňať sa Mu, je výzvou na učeníctvo. Táto výzva zaznieva v posledných dňoch, keď mocnosti šelmy zo Zjavenia 13 predstavujú falošné božstvo a nútia národy zeme, aby sa ho báli, oslavovali ho a uctievali.

Tak ako je Ježišovo posolstvo v Markovi 1 úzko späté s proroctvami Daniela na začiatku ohlasovania evanjelia, tak je posolstvo prvého anjela spojené s proroctvami knihy Daniel týkajúcich sa konca dejín zeme.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajte a nájdite podobnosti a rozdiely medzi Jánom Krstiteľom a Ježišom v Mar 1,1–13. Čo sa môžeme naučiť zo spôsobu, akým sú tieto dve osoby predstavené?
2. Zamyslite sa nad významom krstu. Prečítajte si Rim 6,1–4 a Ján 3,1–8 a porovnajte ich s Ježišovým krstom v Mar 1,9–13. Aké paralely a kontrasty tu nachádzate? Ako vám to môže pomôcť jasnejšie pochopiť význam krstu?
3. Porovnajte Ježišovo evanjelium v Mar 1,14.15 a posolstvo prvého anjela v Zj 14,6.7. Ako vám pochopenie týchto posolstiev pomôže lepšie porozumieť vášmu dnešnému poslaniu?

Týždeň od 7. do 13. júla

SOBOTA S JEŽIŠOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 1,16–45 (Ján 1,29–42; Mar 5,41; Luk 6,12; 3. Mojžišova 13)

ÚVODNÝ TEXT

Ježiš ich oslovil: „Podďte za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.“ (Mar 1,17)

Každý z pisateľov evanjelií opisuje začiatok Ježišovej služby určitým jedinečným spôsobom.

Matúš predstavuje Ježiša ako Toho, kto povoláva učeníkov, a potom prednáša svoje inšpirujúce a revolučné kázanie na Vrchu blahoslavenstiev.

Lukáš rozpráva o udalostiach v nazaretskej synagóge, kde Ježiš prednesie svoje inauguračné kázanie.

Ján spomína povolanie prvých učeníkov a svadbu v Káne, kde Ježiš vykonal svoje prvé znamenie.

Marek hovorí o povolani štyroch učeníkov a opisuje sobotu v Kafarnaume a udalosti, ktoré nasledovali.

Táto „sobota s Ježišom“ na začiatku Evanjelia podľa Marka dáva čitateľovi tušiť, kto je Ježiš. V texte, ktorému sa budeme venovať tento týždeň, je zaznamenaných len veľmi málo Jeho slov: krátka výzva na učeníctvo, príkaz démonovi, plán navštíviť iné miesta a uzdravenie malomocného s pokynmi, aby sa ukázal kňazovi a bol vyhlásený za čistého. Dôraz sa kladie na činnosť, najmä na liečenie ľudí. Pisateľ evanjelia veľmi často používa slovo „hned“, aby dal príbehu dynamiku a ilustroval rýchly sled udalostí v Ježišovej službe.

OSNOVA LEKCIE

Pri čítaní druhej časti prvej kapitoly Evanjelia podľa Marka budeme sledovať počiatok Ježišovho verejného pôsobenia v oblasti Galiley. Osobitnú pozornosť autor venuje povolaniu prvých učeníkov a následnej sobote, kde sa Ježiš predstaví ako Ten, ktorý uzdravuje a oslobodzuje spútaných satanom.

- Mar 1,16–20: Povolanie prvých učeníkov (nedeľa)
- Mar 1,21–28: Ježišova sobota v synagóge v Kafarnaume (pondelok)
- Mar 1,29–34: Ježišova služba uzdravovania (utorok)
- Mar 1,35–39: Modlitba ako tajomstvo Ježišovej služby (streda)
- Mar 1,40–45: Uzdravenie malomocného (štvrtok)

„POĎTE ZA MNOU“

¹⁶Ked'prechádzal popri Galilejskom mori, videl, ako Šimon a jeho brat Ondrej hádžu sieť do mora; boli totiž rybári. ¹⁷Ježiš ich oslovil: „Poďte za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.“ ¹⁸Hned' zanechali siete a nasledovali ho. ¹⁹Ked' odišiel trochu ďalej, videl Zebedejovho syna Jakuba a jeho brata Jána, ako v člne opravovali siete. ²⁰Hned' ich povolal. Oni zanechali svojho otca Zebedeja s nádenníkmi v člne a odišli za ním. (Mar 1,16–20)

Koho Ježiš povolal za svojich učeníkov? Aká bola ich odpoveď? (Mar 1,16–20)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V 1. kapitole Evanjelia podľa Marka sa nevyskytuje veľa Ježišových slov. V Mar 1,17 však nachádzame Ježišove slová adresované dvom rybárom: Šimonovi, ktorý sa neskôr bude volať „Peter“, a jeho bratovi Ondrejovi. Dvaja muži stoja na brehu Galilejského mora a do vody práve hádžu sieť.

Nie je tam žiadna zmienka o lodi alebo inom rybárskom vybavení, čo môže naznačovať, že títo dvaja muži na tom nie sú finančne práve najlepšie. V Mar 1,19.20 sú Jakub a Ján na lodi so svojím otcom a služobníkmi, z čoho by mohlo vyplývať, že na tom boli finančne lepšie ako Peter a Ondrej. Lukáš ukazuje, že Peter mal loď a že Jakub a Ján boli v skutočnosti partnermi Petra a Ondreja (pozri Luk 5,1–11). Evanjelium podľa Marka nás však upozorňuje na kontrast medzi dvomi pármami bratov. Napriek tomuto rozdielu však Ježiš povoláva za učeníkov nielen tých, ktorí majú menej, ale aj tých, čo majú viac.

Ježišova výzva adresovaná týmto mužom je jednoduchá, priama a prorocká. Volá ich, aby Ho nasledovali. Mali sa teda stať Jeho učeníkmi. Zároveň im hovorí, že ak prijímú Jeho výzvu, On sám z nich urobí „rybárov ľudí“.

Prečo podľa teba títo muži „hned“ (Mar 1,18.20) opustili všetko a nasledovali Ježiša?

Evanjelium podľa Jána nám podáva úplnejší obraz povolania učeníkov (pozri Ján 1,29–42). Zdá sa, že bratia boli nasledovníkmi Jána Krstiteľa a počuli jeho vyhlásenie, že Ježiš je „Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.“ (Ján 1,29) Stretli Ježiša a strávili s Ním nejaký čas pri rieke Jordán. Ich prijatie Ježišovho povolania do služby teda nebolo ani náhlym činom, ani kratochvílou. Tento svoj krok mali dobre premyslený.

Prečo však Marek neuvádza ďalšie podrobnosti? Pravdepodobne chce zdôrazniť Ježišovu autoritu. Povoláva mužov pri ich každodennej činnosti. Ochotní rybári odpovedajú kladne a ich životy už nikdy nebudú ako predtým. A nielen ich životy, ale ani svet už nebude rovnaký.

■ Čoho si sa musel vzdať, aby si mohol nasledovať Ježiša? (Zamysli sa nad dôsledkami svojej odpovede, najmä ak ti nenapadá nič, čo by si musel kvôli Ježišovi zanechať.)

APLIKÁCIA

NEZABUDNUTEĽNÁ BOHOSLUŽBA

²¹Tak prišli do Kafarnauma. Hneď v sobotu vošiel Ježiš do synagógy a učil. ²²Žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci. ²³Práve vtedy bol v ich synagóge človek posadnutý nečistým duchom. Ten vykrikol: ²⁴„Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“ ²⁵No Ježiš mu pohrozil slovami: „Mlč a vyjdi z neho!“ ²⁶Vtom nečistý duch človekom zalomcoval a s veľkým krikom z neho vyšiel. ²⁷Všetci sa čudovali a medzi sebou sa dohadovali: „Čo je to? Nové učenie s mocou. Rozkazuje aj nečistým duchom a poslúchajú ho.“ ²⁸A zvesť o ňom sa hneď rozniesla všade, po celom galilejskom kraji. (Mar 1,21–28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aká mimoriadna udalosť sa stala v synagóge v Kafarnaume a aké duchovné pravdy si môžeme vziať z tohto príbehu (Mar 1,21–28)?

Väčšina kresťanov prežila na svojej ceste viery niekoľko nezabudnuteľných momentov: rozhodnutie nasledovať Ježiša; deň svojho krstu; dôležitú kázeň, počas ktorej hlboko pocítili Božiu milosť, prítomnosť a lásku. Niektoré z týchto momentov môžu byť nielen nezabudnuteľné, ale môžu aj úplne zmeniť život človeka.

Niečo podobné sa zrejme udialo aj v sobotný deň opísaný v Markovi 1. Život niektorých ľudí v Kafarnaume sa zmenil a oni: „Žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci.“ (Mar 1,22) Keď Ježiš učil, akýsi muž posadnutý nečistým duchom, nepochybne ovplyvnený mocou Ježišovho učenia, zakríčal: „Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“ (Mar 1,24) Ježiš z neho démona vyhnal.

Uvažujme o dvoch dôsledkoch slov, ktorých pôvodcom bol onen nečistý duch.

(1) Démon pozná Ježiša ako „Božieho Svätého“. Uznáva, že Ježiš je Svätým Božím vyslancom – na rozdiel od nečistých a nesvätých zástupov satana. Na mieste, kde sa uctieva Boh, by sme očakávali sväté veci a svätých jednotlivcov, nie nesväté a nečisté veci. V tomto príbehu teda nachádzame ostrý kontrast medzi silami dobra a mocnosťami zla. V texte môžeme pozorovať realitu veľkého sporu. Ľudia možno ešte nevedia, kto je Ježiš, ale démon to vie veľmi dobre a dokonca o tom hovorí verejne.

(2) Ježišov príkaz, aby nečistý duch z muža vyšiel je pochopiteľný. Prečo však súčasne zaznieva ono príkre „Mlč!“? Počnúc týmto miestom sa v Markovi objavuje pozoruhodný motív: Ježišova výzva mlčať o tom, kým je. Teológovia to nazývajú „mesiášske tajomstvo“.

Ježišovu výzvu mlčať o Jeho osobe môžeme lepšie pochopiť v súvislosti s politickým podtextom mesiášskych očakávaní v tej dobe. Byť mesiášom bolo riskantné. Na jednej strane teda sledujeme výzvy na mlčanie, na strane druhej však pozorujeme neklamné zjavenia o tom, kto Ježiš je. Časom sa ukáže, že Ježišova identita nemôže byť skrytá a pravda o tom, kým je, sa stáva stredobodom posolstva evanjelia. Ľudia potrebujú nielen vedieť, kto je Ježiš, ale musia sa tiež rozhodnúť, ako budú reagovať na Jeho príchod a na význam tejto udalosti.

APLIKÁCIA ■ Kedy by mohlo byť rozumné nehovoriť pri vydávaní svedectva o všetkom, čomu v súvislosti s „prítomnou pravdou“ veríme?

ĎALŠIA JEŽIŠOVA SLUŽBA V SOBOTU

²⁹Len čo vyšli zo synagógy, vošli s Jakubom a Jánom do Šimonovho a Ondrejovho domu. ³⁰Šimonova svokra ležala v horúčke. Hneď mu o nej povedali. ³¹Ježiš k nej pristúpil, chytil ju za ruku a pomohol jej vstať. Horúčka ju opustila a ona ich obsluhovala. ³²Keď slnko zapadlo a nastal večer, prinášali k nemu všetkých chorých a posadnutých zlými duchmi. ³³Celé mesto sa zhromažďovalo pri dverách. ³⁴Ježiš vtedy uzdravil mnohých postihnutých, ktorých trápili rozličné choroby, vyhnal mnohých démonov a nedovolil im hovoriť, lebo ho poznali. (Mar 1,29–34)

Ako Ježiš pomohol Petrovej rodine a aké duchovné ponaučenie si môžeme vziať z tejto udalosti (Mar 1,29–34)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Po úžasnej bohoslužbe v synagóge sa Ježiš utiahol so svojou malou skupinkou učeníkov (Peter, Ondrej, Jakub a Ján) do Petrovho domu. Chcel tam zrejme stráviť zvyšok sobotného dňa pri dobrom jedle a v priateľskom spoločenstve. Scénu však naruší znepokojivý tón: Petrova svokra má horúčku. Príčinou mohlo byť čokoľvek, ale v staroveku takéto príznaky boli nebezpečné a mohli mať fatálne následky. Ježiš sa dozvedá o chorobe, berie Petrovu svokru za ruku a pomôže jej vstať. Ženu horúčka *hneď* opustila a ona ich začala obsluhovať. Aká mocná ilustrácia princípu, že tí, ktorých Ježiš zachránil a uzdravil, budú slúžiť iným!

V celom Markovi sa často stáva, že Ježiš uzdravuje dotykom (pozri Mar 1,41 a 5,41), hoci niekedy sa o žiadnom dotyku nehovorí (pozri Mar 2,1–12; 3,1–6 a 5,7–13).

Tým sa však Ježišova služba v ten deň zďaleka neskončila. Po západe slnka mnohí prichádzali do Petrovho domu, aby tu našli uzdravenie. Buď boli priamymi svedkami toho, čo sa odohralo v synagóge, alebo sa o zázračných uzdraveniach dozvedeli z počutia. Skutočnosť, že pisateľ evanjelia nekomentuje západ slnka a večerný príchod ďalšej skupiny chorých, naznačuje, že jeho čitatelia vedeli o pravidlách sobotného odpočinku. Pre Evanjelium podľa Marka ide o charakteristickú vlastnosť a ukazuje, že čitateľmi Marka sú ľudia, ktorí zachovávajú sobotu.

Marek hovorí, že v ten večer sa pri dverách zhromažďovalo celé mesto (Mar 1,33). Ježišovi trvalo nejaký čas, kým pomohol všetkým, ktorí prišli.

„Chorí stále prichádzali a odchádzali. Nikto totiž nevedel, ako dlho Lekár zostane medzi nimi. Taký deň v Kafarnaume ešte nebol. Uzdravení od radosti z úľavy jasali. Spasiteľ sa tešil z ich šťastia. Keď videl utrpenie tých, čo prichádzali, bolo mu ich ľúto a tešil sa, že im môže vrátiť zdravie a šťastie. Ježiš neprestal pomáhať, kým neuzdravil posledného chorého človeka. Len v noci sa zástup rozišiel a v Šimonovom dome zavládol pokoj. Skončil sa dlhý, rušný deň a Ježiš si šiel odpočinúť. Kým mesto spalo, Spasiteľ *zavčasu nadránom, ešte za tmy vstal a vyšiel von. Odobral sa na osamelé miesto a tam sa modlil.* (Mar 1,35)“ (GC 259; CL 164)

- V Kafarnaume sa toho v onú sobotu dialo naozaj veľmi veľa. Prežil si aj ty takéto „bohaté“ soboty? Čo ti pomáha mať pohľad upriamený na Ježiša?

APLIKÁCIA

TAJOMSTVO JEŽIŠOVEJ SLUŽBY

³⁵Nadránom, zavčasu, ešte za tmy vstal a vyšiel von. Odišiel na osamelé miesto a tam sa modlil. ³⁶Šimon a tí, čo boli s ním, sa ponáhľali za ním. ³⁷Keď ho našli, povedali mu: „Všetci ťa hľadajú!“ ³⁸On im povedal: „Podme inde, do blízkych mestečiek, aby som aj tam kázal; ved' nato som prišiel.“ ³⁹Chodil po celej Galilei, kázal v ich synagógach a vyhánal démonov. (Mar 1,35–39)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Čo sa môžeme naučiť z Ježišovho konania opísaného v úvodných veršoch (Mar 1,35–39)?

Ježiš vstal pred východom slnka a vyšiel na tiché, opustené miesto modliť sa. Text zdôrazňuje modlitbu ako ohnisko Ježišovho konania. Vo verši 1,35 sa nachádzajú štyri slovesá. Prvé tri – vstal, vyšiel a odišiel – sú v gréčtine vyjadrené formou minulého času, ktorý znamená úplnosť, dokonanie deja. Ale sloveso „modliť sa“ je v tvare imperfekta, ktorý vyjadruje neukončený, prebiehajúci dej. Ježiš sa *modlil, stále sa modlil, neprestával sa modliť*. Text tiež zdôrazňuje časovú stránku deja. Ježiš sa modlil „nadránom, zavčasu, ešte za tmy“, čo zvyrazňuje, že sa modlil naozaj dlho.

V evanjeliách sa stretávame s Ježišom ako s mužom modlitby (pozri Mat 14,23; Mar 6,46; Ján 17). Zdá sa, že toto je jedno z kľúčových tajomstiev sily Ježišovej služby.

Čo sa o Ježišovom modlitebnom živote môžeme naučiť z verša Luk 6,12?

Mnohí kresťania si vyhradili na modlitbu konkrétny čas. Takáto prax je dobrá a správna. Treba si však dať pozor, aby sa pre nás modlitba nestala len bezmyšlienkovitou rutinou. Jedným zo spôsobov, ako sa tomu vyhnúť, je občas zmeniť miesto či čas modlitby, alebo sa niekedy modliť dlhšie ako zvyčajne. Ide o to, aby sme sa neuzavreli do nejakej nezmeniteľnej a zmechanizovanej schémy.

Peter a jeho spoločníci nesprevádzali Ježiša na miesto, kde sa modlil. Zrejme však vedeli, kde sa nachádza, pretože sa za Ním vybrali a našli Ho. V ich poznámke, že Ježiša všetci hľadajú, zaznieva výčitka. Vidia potreby ľudí a text naznačuje, že Ježiša vyzývajú, aby nadviazal na vzrušujúcu skúsenosť z predchádzajúceho dňa ďalším uzdravovaním a učením. Ježiš prekvapivo nesúhlasí a učeníkom dáva poučenie, že Jeho (a ich) služba sa nebude sústreďovať len na jedno miesto: „Podme inde, do blízkych mestečiek, aby som aj tam kázal; ved' nato som prišiel.“ (Mar 1,38)

APLIKÁCIA ■ Ježiš trávil na modlitbe veľa času. Ak to potreboval On, koľko času by sme mali venovať modlitbe my? Čo sa môžeme naučiť z Ježišovho príkladu?

VIEŠ UDRŽAŤ TAJOMSTVO?

⁴⁰Tu prišiel k nemu malomocný a na kolenách ho prosil: „Ak chceš, môžeš ma očistiť.“ ⁴¹Ježiš sa nad ním zľutoval, vystrel ruku, dotkol sa ho a povedal mu: „Chcem, buď čistý!“ ⁴²Jeho malomocenstvo hneď zmizlo a bol očistený. ⁴³Prísne ho napomenul a hneď ho poslal preč. ⁴⁴Povedal mu: „Nie, aby si niekomu nič hovoril, ale choď, ukáž sa kňazovi a prines obeť za svoje očistenie, ako prikázal Mojžiš – im na svedectvo.“ ⁴⁵On však odišiel a začal o tom mnoho rozprávať a dookola rozširovať, čo sa stalo, takže Ježiš už nemohol verejne vojsť do mesta a zdržiaval sa vonku na osamelých miestach. No i tak za ním ľudia zovšadiaľ prichádzali. (Mar 1,40–45)

Čo sa z úvodného textu (Mar 1,40–45) môžeme naučiť o Ježišovi a o Jeho vzťahu k ľuďom na okraji spoločnosti?

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Malomocenstvo, ako je opísané v tejto pasáži a tiež v Starej zmluve, sa nevzťahovalo len na to, čo je dnes známe ako Hansenova choroba. Biblická terminológia by sa dala lepšie preložiť ako „obávaná kožná choroba“ a mohla by zahŕňať aj iné ochorenia kože. Hansenova choroba sa mohla dostať na staroveký Blízky východ asi až v treťom storočí pred Kristom (pozri WRIGHT, David P. a Richard N. Jones: „Leprosy“, *The Anchor Bible Dictionary*, zv. 4, New York: Doubleday, 1992, s. 277–282). Malomocný, o ktorom sa hovorí v tejto pasáži, mohol mať Hansenovu chorobu, ale s istotou vieme povedať len to, že veľmi trpel a jeho stav bol vážny.

Malomocný verí, že ho Ježiš môže očistiť. Podľa 3. Mojžišovej 13 bol malomocný rituálne nečistý a musel sa vyhýbať kontaktu s inými (pozri 3Moj 13,45.46).

Ježiš je však pohnutý súcitom a muža sa dotýka. „Ježiš sa nad ním zľutoval, vystrel ruku, dotkol sa ho a povedal mu: *Chcem, buď čistý!*“ (Mar 1,41) Takéto konanie malo poskvrniť Ježiša až do večera, keď sa od neho bude vyžadovať, aby sa umyl a takto sa opäť stal rituálne čistým (pozri 3. Mojžišova 13–15). Marek však veľmi jasne ukazuje, že Ježiš sa dotknutím malomocného neposkvrnil. Práve naopak, Ježišov dotyk očistil chorého od malomocenstva.

Ježiš posielal muža ku kňazovi s pokynom, aby priniesol obeť, ktorú pre takéto prípady prikázal Mojžiš (3. Mojžišova 14). V celom Evanjeliu podľa Marka Ježiš vystupuje ako obhajca a zástanca toho, čo učil Mojžiš (pozri Mar 7,10; 10,3.4 a 12,26.29–31). Tento názor je v ostrom protiklade k náboženským vodcom, ktorí v kapitolách Marek 7; 10 a 12 prevracajú pôvodný zámer učenia, ktoré Izraeliti dostali prostredníctvom Mojžiša. Tieto okolnosti vysvetľujú ďalší Ježišov príkaz, aby uzdravený muž mlčal o tom, čo sa mu stalo (Mar 1,44). Ak by povedal o tom, že za jeho uzdravením stojí Ježiš, mohlo by to ovplyvniť rozhodnutie kňaza, ak by bol voči Ježišovi zaujatý.

Zdá sa však, že očistený malomocný tomu nerozumie. Napriek Ježišovmu priamemu zákazu šíri túto novinu široko-ďaleko, čím znemožňuje Ježišovi otvorene vstupovať do miest a konať tam službu.

- V čom musíme byť opatrní pri šírení evanjelia? Ktoré naše slová alebo činy by mohli brániť pri hlásaní dobrej správy, aj keby boli naše úmysly akokoľvek čisté?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „V Kafarnaume“ (DA 252–261; CL 159–165) a „Zázračné uzdravenia“ (DA 262–271; CL 166–172).

Aký obraz Ježiša prináša Marek 1? Ježiš má právomoc povolať učeníkov a tí odpovedajú. Je Svätý na rozdiel od nečistých démonov, ktorým vládne satan. Vo svete sa odohráva veľký zápas medzi dobrom a zlom a Ježiš má väčšiu moc ako démoni. Ježiš má súcit s chorými ľuďmi, pomáha im a ako možno jediný sa ich dotýka a uzdravuje ich.

„V synagóge hovoril Ježiš o kráľovstve, ktoré prišiel zriadiť, a o svojom poslaní vyslobodiť ľudí zo satanovho zajatia. Jeho reč prerušil strašný výkrik. Zo zástupu sa dral človek posadnutý nečistým duchom a kričal: *Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zahubiť? Viem, kto si: Svätý Boží.* (Mar 1,24) Nastal zmätok a zhon, ľudia odvrátili pozornosť od Krista a nepočúvali, čo vraví. Satan zámerne viedol svoju obeť do synagógy. Ježiš však pokarhal démona slovami: *MLČ a vyjdi z neho! Vtom nečistý duch človekom zalomcoval a s veľkým krikom z neho vyšiel.* (Mar 1,25.26) ... Ten, ktorý na púšti zvíťazil nad satanovým pokušením, znova sa stretáva so svojím nepriateľom. Satan sa všemožne snažil, aby obeť nemusel prepustiť. Jeho porážka by tu znamenala Kristovo víťazstvo. ... Spasiteľ však mocným príkazom väzňa vyslobodil.“ (DA 255.256; CL 161)

Medzitým je náš Pán naplno zaneprázdnený službou ľuďom, presúva sa z miesta na miesto, takmer neustále je v kontakte s mnohými ľuďmi. Ako si udržiaval pokojný a pevný prístup k službe a ľuďom? Bolo to nepochybne prostredníctvom Jeho každodennej skúsenosti s modlitbou.

Zamyslite sa nad tým, aký by mohol byť pre vás najlepší fungujúci rozvrh, pokiaľ ide o čas na modlitbu a štúdium Písma. Nájdite to, čo vám vyhovuje, a venujte tento čas rozvoju pokojného ducha, ktorý vedie Duch a Božie slovo.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte v triede o otázke modlitby a o tom, prečo je taká dôležitá v živote kresťana. Aké otázky majú ľudia v súvislosti so zmyslom a účinnosťou modlitby?
2. Kedy by bolo lepšie nehovoriť príliš veľa o našej viere? Ak by aj také okolnosti nastali, ako to môžeme urobiť bez toho, aby sme ohrozili naše svedectvo?
3. Kto sú dnes „malomocní“ v našej kultúre? Ako by mohol náš zbor oslovovať a „dotknúť sa“ týchto jednotlivcov, aby im priniesol evanjelium?

SPORY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 2,1–3,6; Mar 3,20–35 (Mich 6,6–8; 1Sam 21,1–6; Luk 12,53; Luk 14,26)

ÚVODNÝ TEXT

²⁷**I povedal im: „Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu!**

²⁸**Preto Syn človeka je pánom aj soboty.“** (Mar 2,27.28)

Text, ktorý budeme tento týždeň študovať (Mar 2,1–3,6), obsahuje päť príbehov ilustrujúcich Ježišovo učenie v kontraste s učením náboženských vodcov. Príbehy sú napísané špecifickým spôsobom: každý nasledujúci príbeh súvisí s tým predchádzajúcim prostredníctvom určitej paralely a posledný príbeh sa oblúkom spája s prvým.

Každý z piatich príbehov predstavuje určitý aspekt toho, kto je Ježiš (pozri Jeho výroky v Mar 2,10.17.20.28). V častiach na nedeľu, pondelok a utorok sa hlbšie pozrieme na význam týchto opisov a na Kristove výroky v nich.

V stredu a vo štvrtok bude predmetom nášho štúdia text Mar 3,20–35.

Podrobnejšie si všimneme aj spôsob rozprávania príbehu, ktorý pisateľ evanjelia používa najmenej šesťkrát a ktorý sa nazýva „sendvičový príbeh“. V každom príbehu je stredobodom buď (1) konkrétny aspekt Ježišovho charakteru a Jeho úlohy ako Mesiáša, alebo (2) podstata a povaha učenia.

OSOBNÁ SLUŽBA

Druhá a tretia kapitola Markovho evanjelia predstavujú postupne päť príbehov, v ktorých dochádza v nejakej podobe ku stretu medzi Ježišom a Jeho odporcami. Jednotlivé príbehy sa dotýkajú Jeho identity, charakteru a poslania.

- Mar 2,1–12: Uzdravenie ochrnutého a spor o Ježišovo božstvo (nedeľa)
- Mar 2,13–22: Povolanie Léviho a spor o pôst (pondelok)
- Mar 2,23–28: Cesta obilným polom a spor o sobotu (utorok)
- Mar 3,20–35: Spor o duchovné pozadia Ježišovej služby (streda)
- Mar 3,20.21.31–35: Ježišova rodina a spor o Jeho zdravý rozum (štvrtok)

UZDRAVENIE PARALYTIKA

⁷„Čo to tento človek hovorí? Rúha sa! Kto iný môže odpúšťať hriechy okrem samého Boha?“⁸ Ježiš hneď svojím duchom spoznal, že takto uvažujú a povedal im: „Prečo takto uvažujete vo svojom vnútri? ⁹Čo je ľahšie? Povedať ochrnutému: ‚Odpúšťajú sa ti hriechy‘ alebo povedať: ‚Vstaň, vezmi si lôžko a chod!‘?“¹⁰ Aby ste však vedeli, že Syn človeka má moc odpúšťať na zemi hriechy“ – povedal ochrnutému: ¹¹„Hovorím ti: Vstaň, vezmi si lôžko a chod domov!“¹² On vstal, hneď si vzal lôžko a pred očami všetkých odišiel. Všetci žasli, velebili Boha a hovorili: „Čosi také sme ešte nikdy nevideli.“ (Mar 2,7–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Preštuduj si text Mar 2,1–12. Čo potreboval ochrnutý muž, ktorého priniesli k Ježišovi? Čo dostal? Ako spolu tieto dve veci súvisia?

Muž bol ochrnutý, preto ho jeho štyria priatelia museli k Ježišovi priniesť. Keď rozobrali strechu a spustili muža do Ježišovej prítomnosti, text poznamenáva, že Ježiš „videl“ ich vieru (Mar 2,5). Ako môže byť viera viditeľná? S vierou je to podobne ako s láskou. Stáva sa viditeľnou prostredníctvom skutkov. V našom príbehu to potvrdzuje vytrvalosť priateľov.

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že muž zo všetkého najviac potreboval telesné uzdravenie. Keď sa však dostane do Ježišovej prítomnosti, prvé slová, ktoré Ježiš vysloví, sa týkajú odpustenia hriechov. Za povšimnutie stojí, že muž počas celej scény neprehovorí ani jediné slovo. Mlčia síce aj náboženský vodcovia, ale ich vnútro je pobúrené nad Ježišovými slovami a už dávno Ho odsúdili. Jeho slová považujú za rúhanie, hanobenie Boha a navyše si Ježiš podľa nich nárokuje výsady, ktoré náležia jedine Bohu.

Ježiš odpovedá svojim odporcom jazykom, ktorému rozumie – pomocou typicky rabínskeho spôsobu argumentácie, ktorý sa nazýva „od menšieho k väčšiemu“. Jedna vec je *povedať*, že hriechy človeka sú odpustené a iná vec je skutočne primäť ochrnutého muža, aby chodil. Ak Ježiš dokáže prostredníctvom Božej moci postaviť človeka na nohy, potvrdí sa tým aj Jeho autorita a moc odpúšťať hriechy.

Prečítaj text Mich 6,6–8. V čom nám tento text pomáha pochopiť pôvod napätia medzi Ježišom a náboženskými vodcami?

Náboženský vodcovia z nášho príbehu stratili zo zreteľa to, na čom skutočne záležalo: spravodlivosť, milosrdenstvo a pokorné krácanie pred Bohom. Tak ohnivo obhajovali svoje chápanie Boha, že vôbec nedokázali vidieť Božie pôsobenie, ktoré sa odohrávalo priamo pred ich očami. Nič nenasvedčuje, že by zmenili svoj názor na Ježiša. A to ani napriek dostatku dôkazov, ktoré im Ježiš dal na to, aby pochopili, že je poslaný od Boha. Nielenže im ukázal, že vie *čítať ich myšlienky* (už to samo osebe nie je jednoduché), ale aj uzdravil ochrnutého v ich prítomnosti spôsobom, ktorý nemohli poprieť.

APLIKÁCIA

- Ako sa môžeme uchrániť pred tým, aby sme sa nechytli do rovnakej pasce ako náboženský vodcovia? Boli takí posadnutí formálnou stránkou náboženstva, že stratili zo zreteľa to, na čom skutočne záleží v pravom náboženstve (pozri Jak 1,27).

POVOLANIE LÉVIHO A OTÁZKA PÔSTU

¹⁶Ked' zákonníci zo skupiny farizejov videli, že jedáva s hriešnikmi a mýtnikmi, vyčítali jeho učeníkom: „Prečo jedáva s mýtnikmi a hriešnikmi?“ ¹⁷Ked' to Ježiš začul, povedal im: „Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. Neprišiel som povolať spravodlivých, ale hriešnikov.“ ¹⁸Jánovi učeníci a farizeji sa postili. Niektorí prichádzali za ním s otázkou: „Prečo sa Jánovi učeníci a učeníci farizejov postia, a tvoji učeníci sa nepostia?“ ¹⁹Ježiš im povedal: „Môžu sa azda svadobní hostia na svadbe postiť v prítomnosti ženícha? Kým je ženích s nimi, nemôžu sa postiť.“ ²⁰Príde však čas, keď im ženích bude vzatý a vtedy, v ten deň sa budú postiť.“ (Mar 2,16–20)

Prečítaj si text Mar 2,13–22. Kto bol Lévi, syn Alfeov? V čom spočívali námietky voči jeho osobe?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Výbercovia daní boli v Ježišových časoch štátnymi zamestnancami miestnej alebo rímskej vlády. Medzi židovským obyvateľstvom v Judei neboli obľúbení, pretože často vyžadovali vyššie poplatky, než určoval zákon, a bohatli tak na úkor svojich krajanov. V zbierke ustanovení rabínskeho judaizmu *Mišna* sa v časti zvanej „Tohorot“ („Čistota“) hovorí: „Ak vyberači daní vstúpia do domu [všetko, čo je v ňom], bude nečisté...“

Preto nás neprekvapuje, že sa zákonníci pobúrene pýtajú: „Prečo jedáva s mýtnikmi a hriešnikmi?“ (Mar 2,16)

Ako Ježiš reagoval na ich otázku? Nezavrhuje ju, neoponuje. Namiesto toho ich otázku obracia, aby zdôraznil, že lekára potrebujú chorí, nie zdraví (Mar 2,17). Hovorí teda o sebe ako o duchovnom lekárovi, ktorý dokáže uzdraviť dušu trpiacu chorobou nazývanou „hriech“.

Text Mar 2,18–22 otvára ďalšiu tému. Ide o najdôležitejší z piatich navzájom prepojených príbehov v tejto časti. Kým predchádzajúci príbeh sa venoval hostine u Léviho, tento sa sústreďuje na problematiku pôstu. Pozostáva z otázky, prečo sa Ježišovi učeníci nepostia tak, ako sa postia učeníci Jána Krstiteľa a farizejov. Ježiš odpovedá podobenstvom, v ktorom svoju prítomnosť prirovnáva k svadobnej hostine. Išlo by o mimoriadne podivnú svadbu, keby sa na nej všetci hostia postili. Ježiš však zároveň predpovedá, že príde deň, keď „ženích bude vzatý“, čím poukazuje na kríž. Potom bude dosť času na pôst.

Ježiš pokračuje dvomi príkladmi, ktoré zvyrazňujú kontrast medzi Jeho učením a učením náboženských vodcov: nová (nezrzená) látka ako záplata na starom odeve a nové víno v starých mechoch. Naozaj zaujímavý spôsob, ako ukázať nielen rozpor v oboch prístupoch, ale aj skazenosť a pomýlenosť učenia náboženských vodcov. Ak ľudia nebudú opatrní, môže ich aj pravé náboženstvo priviesť do temnoty.

- Na koho by sa dnes dalo pozerat ako na „mýtnikov“ v Ježišových dňoch? V čom potrebuješ zmeniť svoj pohľad na tieto skupiny ľudí?

APLIKÁCIA

PÁN SOBOTY

²³Raz v sobotu Ježiš prechádzal cez obilné pole. Cestou jeho učeníci začali trhať klasy. ²⁴Farizeji mu hovorili: „Pozri, robia v sobotu, čo nie je dovolené.“

²⁵On im povedal: „Nikdy ste nečítali, čo urobil Dávid, keď nemal čo jesť a bol hladný on aj tí, čo boli s ním? ²⁶Ako za veľkňaza Abiatára vošiel do Božieho domu a jedol predkladané chleby, z ktorých nie je dovolené jesť nikomu okrem kňazov, a dal aj svojmu sprievodu?“ ²⁷I povedal im: „Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu! ²⁸Preto Syn človeka je pánom aj soboty.“ (Mar 2,23–28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V dnešnom texte farizeji obviňujú učeníkov z porušovania soboty. Podľa židovskej tradície bolo v sobotu zakázaných 39 druhov práce. Trhanie klasov sa považovalo za zber úrody a podľa 2Moj 34,21 sa mala žatva počas soboty prerušiť.

Ako Ježiš čelil obvineniu zo strany farizejov (Mar 2,23–28)?

Ježiš odpovedá príbehom o tom, ako Dávid jedol posvätný chlieb (1 Sam 21,1–6). Posvätné chleby sa vo svätostánku (neskôr v chráme) vymieňali v sobotu a zjesť ich mohol len kňaz v službe. Ježiš farizejom argumentuje, že ak Dávid a jeho muži mohli jesť chleby zo svätyne, potom sú Ježišovi učeníci ospravedlnení, keď trhajú obilné klasy a jedia ich v sobotu.

Ježiš ďalej ukazuje, že sobota bola ustanovená pre dobro ľudstva, nie naopak, a že základom Jeho tvrdení – ktorými protirečí farizejom –, je skutočnosť, že On je – okrem iného – „Pánom aj soboty“.

Akým spôsobom príbeh v Mar 3,1–6 ilustruje Ježišovu myšlienku, že sobota bola stvorená pre ľudstvo?

Ježiš opäť čelí sporom s náboženskými vodcami počas soboty. Za zmienku stojí, že ani tu sa spor netýka samotnej soboty. Náboženský vodcovia napäto sledujú, či sa im podarí Ježiša prichytiť pri niečom, za čo by ho mohli obviňiť. Ježiš neurobí nič, aby sa vyhol konfrontácii s nimi. Tentokrát stavia do protikladu konanie dobra a zla, záchranu života a zabitie. Odpoveď na Jeho otázku je zrejmä: robenie dobra a záchranu života sú v sobotu oveľa dôležitejšie než bezduché náboženské aktivity.

Ježiš napriek nepriateľskému postoju náboženských vodcov uzdraví muža s ochrnutou rukou. To vyvolá u Jeho odporcov nielen hnev, ale aj okamžitú snahu vymyslieť a naplánovať Ježišovu likvidáciu. Iróniou tohto príbehu je, že tí, ktorí chceli pristihnúť Ježiša pri porušovaní soboty, sami porušovali sobotu tým, že plánovali Jeho smrť.

APLIKÁCIA

- Aké princípy zachovávanía soboty si môžeš osvojiť na základe dnes študovaných biblických statí? Ako ti to môže pomôcť čeliť problémom, ktorým sme dnes vystavení v súvislosti so zachovávaním soboty?

RÚHANIE PROTI SVÄTÉMU DUCHU

²²Zákonníci, ktorí zišli z Jeruzalema, hovorili: „Je posadnutý Belzebulom a mocou vládca démonov vyháňa démonov.“ ²³Zavola ich k sebe a hovoril im v podobenstvách: „Ako môže satan vyháňať satana? ²⁴Ak je nejaké kráľovstvo vnútorne rozdelené, také kráľovstvo nemôže obstáť. ²⁵Ak je nejaký dom vnútorne rozdelený, taký dom nemôže obstáť. ²⁶Ak satan povstal proti sebe a je rozdelený, nemôže obstáť a je s ním koniec. ²⁷Nik nemôže vniknúť do domu siláka a okradnúť ho o jeho veci, ak toho siláka najprv nezviaže; a potom môže vylúpiť jeho dom. ²⁸Amen, hovorím vám, že všetko bude ľudským synom odpustené, hriechy i rúhania, akokoľvek by sa rúhali. ²⁹Kto by sa však rúhal Duchu Svätému, tomu nebude odpustené naveky, ale je vinný večným hriechom.“ ³⁰Lebo hovorili: „Je posadnutý nečistým duchom.“ (Mar 3,22–30)

Pasáž Mar 3,20–35 je prvým príbehom u Marka, ktorý má takzvané „sendvičové“ usporiadanie. Znamená to, že stať sa začína jedným príbehom, ktorý je následne prerušený iným, až sa na záver autor opäť vráti k pôvodnému príbehu a pasáž uzavrie.

„Vonkajší“ príbeh je o Ježišových príbuzných, ktorí za Ježišom prichádzajú, aby si Ho odviedli. Nadobudli totiž presvedčenie, že sa „pomiatol“ (Mar 3,21). Vnútny príbeh je o zákonníkoch z Jeruzalema, ktorí obviňujú Ježiša z tajnej dohody s diablom. (Dnes budeme študovať práve tento príbeh v Mar 3,22–30.)

V čom spočíva Ježišova obrana voči obvineniu zákonníkov v úvodnom texte (Mar 3,22–27)?

Zákonníci Ježiša obviňujú, že Jeho uzdravujúca moc pochádza od diavla (Mar 3,22). Ježiš najprv odpovedá *ústrednou* otázkou: „Ako môže satan vyháňať satana?“ Podľa neho nedáva zmysel, aby satan konal sám proti sebe. Ježiš pokračuje v rozprávaní o rozdelení, ktoré by mohlo nastať v kráľovstve, v rodine a dokonca v samotnom satanovi. Takáto nejednota by robila akýkoľvek úspech nemožným. Aby Ježiš potvrdil svoju myšlienku, začne hovoriť o tom, že ak by chcel niekto vykradnúť dom silného muža, musí tohto siláka najprv zviazať. V tomto poslednom príklade je to Ježiš, kto ako zlodej vstupuje do satanovho domu a zväzuje knieža temnoty, aby mohol oslobodiť jeho zajatcov.

Čo je podľa Mar 3,28–30 neodpustiteľný hriech? Ako tejto myšlienke rozumieš?

Neodpustiteľný hriech je hriech proti Svätému Duchu. Je to také konanie či zmýšľanie, ktoré označuje konanie Ducha za dielo diavla. Prečo Ježiš vysloví také tvrdé slová o neodpustení a o večnom hriechu (Mar 3,28.29)? Dôvodom sú tvrdenia zákonníkov, že Ježiš je „posadnutý nečistým duchom“ (Mar 3,30). Túto svoju tézu rozširovali napriek tomu, že Ježiš bol v skutočnosti „plný Ducha“ (pozri Luk 1,15 a 4,1). Ak niekto nazýva konanie Svätého Ducha dielom diavla, potom samozrejme nebude počúvať Svätého Ducha. Veď nikto rozumný nebude chcieť nasledovať diablove vedenie.

- **Čo môžu o človeku prezrádzať jeho obavy, že sa dopustil „neodpustiteľného hriechu“? Prečo už samotné takéto obavy naznačujú pravý opak?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JEŽIŠOVA RODINA

²⁰Potom vošiel do domu a znova sa zišiel zástup, takže si nemohli ani chleba zajať. ²¹Keď sa to dopyčuli jeho príbuzní, prišli, aby ho odvedli, lebo hovorili, že sa pomiatol. ... ³¹Vtom prišla jeho matka a jeho bratia. Zostali vonku a dali si ho zavolať. ³²Okolo neho sedel zástup. Oznamovali mu: „Vonku ťa hľadá tvoja matka a tvoji bratia.“ ³³On im odpovedal: „Kto je moja matka a moji bratia?“ ³⁴Rozhliadol sa po okolosediach a povedal: „Hľa, moja matka i moji bratia! ³⁵Lebo každý, kto plní Božiu vôľu, je môj brat, sestra a matka.“ (Mar 3,20.21.31–35)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aká skúsenosť viedla Ježišovu rodinu k tomu, aby pochybovala o Jeho zdravom rozume (Mar 3,20.21)?

Pochybnosti o duševnej stabilite sú vážne. Zvyčajne sa o nej uvažuje vtedy, keď konanie človeka ohrozuje jeho vlastnú bezpečnosť, alebo sa stáva hrozbou pre okolie. Ježišova rodina videla Jeho konanie ako sebazničujúce. Ježiš bol taký zaneprázdnený, že si často nenašiel čas ani na to, aby sa najedol. Prichádzajú preto za Ním, aby sa o Neho postarali. Tu sa príbeh preruší vnútorným príbehom o tom, ako zákonníci obviňujú Ježiša z tajnej dohody s diablom. Medzi vonkajším a vnútorným príbehom tohto „sendvičového príbehu“ existuje zvláštna paralela. Zdá sa, že Ježišova vlastná rodina má na Neho rovnaký pohľad ako zákonníci. Rodina hovorí, že je blázon. Zákonníci hovoria, že je v spolku s diablom.

O čo išlo Ježišovej rodine? Ako reagoval na ich príchod (Mar 3,31–35)?

Táto scéna sa nám môže zdať zvláštna. Ak za nami príde mama alebo iní členovia rodiny, nemali by sme sa s nimi stretnúť? Problém bol v tom, že Ježišova rodina v tom čase nekonala a nezmysľala v súlade s Božou vôľou. Ježiš to rozpoznal a v tejto pasáži nanovo definuje pojem „rodina“. Len ten, kto koná Ježišovu vôľu, je Jeho matkou, bratom alebo sestrou. On je Božím Synom a tí, ktorí sú v súlade s Božou vôľou, stávajú sa Jeho rodinou.

Tieto dva „sendvičové príbehy“ obsahujú v sebe hlbokú iróniu. Vo vnútornom príbehu Ježiš hovorí, že dom rozdelený proti sebe nemôže obstáť. Na prvý pohľad sa zdá, že vo vonkajšom príbehu je Ježišov vlastný dom rozdelený! Ježiš však tento rébus rieši tak, že nanovo definuje, čo je to rodina. Jeho skutočná rodina sú tí, ktorí konajú Božiu vôľu spolu s Ním (pozri Luk 12,53 a 14,26). V priebehu dejín sa kresťania mnohokrát ocitli odcudzení od svojich príbuzných. Je to ťažká skúsenosť. Táto pasáž u Marka odhaľuje, že Ježiš prešiel rovnakými problémami. Chápe, aké to je, a môže utešiť tých, ktorí pociťujú bolesť izolácie.

APLIKÁCIA ■ Aká je tvoja skúsenosť so zdieľaním myšlienok viery s najbližšími?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Lévi Matúš“ (DA 272–280; CL 171–179) a „Sobota“ (DA 281–289; CL 180–185).

„Na otázku: *Slobodno uzdravovať v sobotu?* Ježiš odpovedal: *Nájde sa medzi vami človek, ktorý má jedinú ovcu a tá mu v sobotu spadne do jamy, či ju nechytí a nevytiahne? O koľko je človek cennejší ako ovca! To znamená, že v sobotu je dovolené dobre robiť.* (Mat 12,10–12) Špehovia sa neodvážili odpovedať Kristovi v prítomnosti zástupu z obavy, aby sa nedostali do ťažkostí. Vedeli, že Ježiš hovorí pravdu. Radšej by nechali človeka trpieť, než aby prestúpili vlastné tradície. Ochotne však zachraňovali zviera, ak by mal vlastník utrpieť škodu. Prejavovali teda väčšiu starostlivosť o nemú tvár než o človeka stvoreného na Boží obraz. To je príznačné pre každé falošné náboženstvo. Začína sa v ľudskej túžbe prevýšiť Boha, pritom však znižuje človeka pod úroveň zvierata. Každé náboženstvo, ktoré bojuje proti Božej zvrchovanosti, pripravuje človeka o slávu, ktorú mal pri stvorení a ktorú mu chce Kristus vrátiť. Falošné náboženstvo vedie svojich stúpcov k prehliadaniu potrieb, utrpenia a práva ľudí okolo seba. Evanjelium človeka pozdvihuje. Vychádza z toho, že človek bol vykúpený Kristovou krvou, a preto zdôrazňuje citlivý prístup ku všetkým ľuďom – vrátane núdznych a trpiacich. Pán hovorí: *Človeka urobím vzácnjším ako rýdze zlato a ľudí ako zlato ofírske.* (Iz 13,12)“ (DA 286.287; CL 183.184)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké stratégie alebo postupy pomáhajú vám a vášmu miestnemu zboru zostať citliví na mlčanie trpiacich ľudí, akým bol napríklad ochrnutý z príbehu v Marek 2?
2. Zamyslíte sa nad tým, akí zaslepení nenávisťou, tradíciou, dogmou a náboženstvom vo všeobecnosti sa stali náboženský vodcovia, ktorí tak vytrvalo odmietali Ježiša, že im nepomohli ani Jeho zázraky, ktoré im mali otvoriť myseľ. Ako si môžeme dávať pozor, aby sa niečo podobné nestalo aj nám?
3. Ako sa môže váš miestny zbor stať „rodinou“ pre tých, ktorých ich najbližšia rodina zavrhlá pre vieru?
4. Zamyslíte sa znova nad problematikou „neodpustiteľného hriechu“. Čo to znamená a ako si môžeme byť istí, že sme sa niečoho takého nedopustili?

Týždeň od 21. do 27. júla

JEŽIŠOVE PODOBENSTVÁ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 4,1–34 (Jak 1,21; Iz 6,1–13; Ž 104,12; Dan 4,10–12)

ÚVODNÝ TEXT

„²⁴Ďalej im hovoril: „Dávajte si pozor, čo počúvate! Akou mierou meriate, takou vám bude namerané, ba ešte aj pridané, ²⁵lebo kto má, tomu bude pridané, a kto nemá, tomu bude vzaté aj to, čo má.“ (Mar 4,24.25)

Tento týždeň sa budeme venovať štúdiu podobenstiev v štvrtej kapitole Evanjelia podľa Marka. Marek má najmenej podobenstiev zo všetkých *synoptických* evanjelií (Matúš, Marek a Lukáš).

Učenci sa stáročia dohadujú, aký je význam Ježišových podobenstiev. Kladú si otázky, ako podobenstvá vykladať, čo znamenajú, prečo ich Ježiš používal, aké ponaučenia mali odhaliť, či ide o alegóriu alebo ich treba brať doslovne.

Je zrejmé, že tento týždeň nezodpovieme všetky uvedené otázky. Preskúmame však aspoň podobenstvá v 4. kapitole a s prosbou o Božiu milosť sa budeme snažiť pochopiť, čo Ježiš prostredníctvom nich povedal.

Marek 4 obsahuje päť podobenstiev: o rozsieváčovi, o lampe, o meraní, o rastúcom zrne a horčičnom zrnku. Väčšina kapitoly sa venuje podobenstvu o rozsieváčovi. Najprv toto podobenstvo zaznie, potom Ježiš vysvetlí, prečo učí v podobenstvách, a napokon podobenstvo vysvetlí. Týmto trom bodom sa budeme venovať v nedeľu, pondelok a utorok. Vo zvyšku týždňa sa budeme venovať ďalším štyrom podobenstvám.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu štvrtej kapitoly Evanjelia podľa Marka sa zameriame nielen na niekoľko špecifických „podobenstiev“, ktoré Ježiš svojim poslucháčom rozprával, ale aj na to, prečo vôbec učil a kázal touto metódou.

- Mar 4,1–20: Podobenstvo o rozsieváčovi
 - Rozprávanie podobenstva (nedeľa)
 - Jeho výklad (pondelok)
 - Dôvod reči v podobenstvách (utorok)
- Mar 4,21–23: Podobenstvo o lampe a správnom „meraní“ (streda)
- Mar 4,26–34: Dve podobenstvá o raste semena (štvrtok)

PODOBENSTVO O ROZSIEVAČOVI

³„Počúvajte! Rozsievateľ vyšiel siahť. ⁴Keď rozsieval, niektoré zrno padlo na kraj cesty, prileteli vtáky a pozobali ho. ⁵Iné padlo na skalnatú pôdu, kde nemalo dostatok zeme. Hneď vzišlo, lebo nebolo hlboko v zemi. ⁶Keď potom vyšlo slnko, spálilo ho a pretože nemalo koreň, uschlo. ⁷Dalšie padlo medzi trnie. Trnie sa rozrástlo a udusilo ho, takže neprinieslo úrodu. ⁸A iné padlo do dobrej pôdy, vzišlo, vyrástlo a prinieslo úrodu: niektoré tridsaťnásobnú, iné šesťdesiatnásobnú a ďalšie stonásobnú.“ ⁹A dodal: „Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“ (Mar 4,3–9)

Prečítajte si text Mar 4,1–9. Čo sa deje so zrnkami v rôznych druhoch pôdy?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri čítaní Ježišových podobenstiev sa čitatelia často usilujú čo najrýchlejšie prejsť k výkladu, ktorý podáva Ježiš. Má to svoj zmysel, veď napokon cieľom príbehov je naučiť poslucháčov nejakú duchovnú pravdu pre kresťanský život. Niekedy však Ježiš svoje podobenstvá nevysvetľuje a končí ich len krátkymi komentármi, ako napríklad: „Božie kráľovstvo je podobné...“ alebo „Kto má uši na počúvanie, nech počúva...“

Je však dobré príliš sa pri čítaní podobenstiev neponáhľať. Radšej sa zamyslime a pokúsme sa analyzovať samotný príbeh, aby sme zachytili smer, ktorým ukazujú jeho rôzne rozprávačské charakteristiky. Keď to urobíme s podobenstvom o rozsievateľovi, získame množstvo postrehov. Zrno je v každom prípade rovnaké, ale padá do štyroch rôznych typov pôdy. *Typ pôdy* je dôležitým aspektom toho, čo sa so zrnkom stane. Namiesto jedného súvislého príbehu tvoria podobenstvo štyri samostatné príbehy, z ktorých každý prináša relatívne samostatnú a ucelenú výpoveď. Jednotlivé príbehy sa postupne predlžujú.

Zrno, ktoré padlo na kraj cesty, okamžite vyzobali vtáky. „Keď rozsieval, niektoré zrno padlo na kraj cesty, prileteli vtáky a pozobali ho.“ (Mar 4,4)

Zrnu, ktoré padne na skalnatú pôdu, trvá niekoľko dní alebo týždňov, kým dosiahne svoj neúspešný výsledok – *spáli ho slnko*.

Zrnu, ktoré padne na zaburinenú pôdu, trvá ešte dlhšie, kým dosiahne svoj neproduktívny koniec a udusí ho trnie.

Zrnu, ktoré padne na kvalitnú pôdu, trvá najdlhšie zo všetkých, pravdepodobne celé vegetačné obdobie, kým priniesie mnohonásobnú úrodu.

Tri z príbehov hovoria o nezdare. Iba ten posledný hovorí o úspechu, o dobrej a hojnej úrode. Výpovede sú čoraz dlhšie a čoraz dlhší je aj časový úsek, ktorý opisujú. Spolu so skutočnosťou, že úspešne sa končí iba jeden príbeh, si uvedomujeme, že podobenstvo ukazuje na jednej strane na veľké riziko nezdaru a na druhej strane na bohatý výsledok úspechu.

Zdá sa, že podobenstvo poukazuje na cenu učeníctva a súvisiace riziká, ale aj na bohatú odmenu za nasledovanie Ježiša.

■ Aké ďalšie duchovné naučenia môžeme spoznať pri pozorovaní prírody?

APLIKÁCIA

JEŽIŠOV VÝKLAD

¹³Potom im povedal: „Nerozumiete tomuto podobenstvu? Ako potom pochopíte všetky ostatné podobenstvá? ¹⁴Rozsievateľ rozsieva slovo. ¹⁵To zrno vedľa cesty sú tí, čo ho počúvajú, ale hneď prichádza satan a oberá ich o slovo zasiate do nich. ¹⁶Podobne je to aj s tými, u ktorých je zasiate do skalnatej pôdy: keď slovo počujú, hneď ho s radosťou prijímajú, ¹⁷no nemajú v sebe koreň, sú chvílkoví. Keď potom príde súženie alebo prenasledovanie pre to slovo, hneď odpadnú. ... ²⁰Nakoniec sú takí, u ktorých je zasiate do dobrej pôdy: slovo počúvajú, prijímajú a prinášajú úžitok tridsaťnásobný, šesťdesiatnásobný, ba aj stonásobný.“ (Mar 4,13–17.20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ježiš dokončil svoje podobenstvo, ale nedal k nemu žiadne bezprostredné vysvetlenie. Podľa textu (Mar 4,1) Ježiš vyrozprával podobenstvo pred „veľkým zástupom“. Až neskôr v oveľa menšom kruhu (Mar 4,10) vysvetlil zmysel podobenstva.

Prečítaj si Mar 4,13–20. Ako Ježiš vyložil podobenstvo o rozsievateľovi?

Ježiš interpretuje podobenstvo tak, že pomocou rôznych aspektov, ktoré nie sú súčasťou príbehu, vysvetľuje detaily daného príbehu. Jeho výklad naznačuje, že príbeh je voľnou alegóriou s odkazmi na skutočný svet, nie nevyhnutne odkazom na každý jednotlivý detail.

Ježiš označuje zrno ako „slovo“. Ide o odkaz na Božie slovo, ako ho kázal Ježiš. Apoštol Jakub píše: „Preto odhodte všetku nečistotu a nánosy zloby a v tichosti prijímajte zasiate slovo, ktoré má moc spasť vaše duše.“ (Jak 1,21)

Rôzne pôdy predstavujú rôzne typy poslucháčov. V Ježišovom výklade Slovo počuje každý. To znamená, že zrno je zasiate do každého druhu pôdy. Odozva na počuté je však rôzna. Pôda na kraji cesty je tvrdá a vtáky veľmi rýchlo zrnká vyzobú. Ježiš to spája so satanovou snahou pripraviť ľudí o pravdu. Skalnatá pôda má malú hĺbku a v tejto súvislosti Ježiš hovorí o ľuďoch s plytkými záväzkami, ktorí nepočítali s tým, že učeníctvo niečo stojí. Zaburinená pôda udusí zrnká, ktoré sa do nej dostanú. Ježiš označuje burinou starosti o život a bohatstvo. Práve tieto faktory napokon udusia zasiate Slovo. Dobrá pôda predstavuje tých, ktorí počúvajú Slovo a prijímajú ho. Slovo v nich rastie a prináša bohatú úrodu.

Najpodrobnejšie Ježiš vysvetľuje osud zrnka v skalnatej pôde a v pôde s množstvom buriny. Keď Ježiš opisuje poslucháčov na skalnatej pôde, poukazuje na protikladné prvky – prijímajú Slovo s radosťou, ale sú len dočasnými učeníkmi. Keď príde prenasledovanie, odpadnú. Určitým kontrastom sú poslucháči v pôde plnej buriny. Neodpadnú pre ťažkosti, ale preto, že do ich života vstupuje záujem o svetské veci a žiadostivosť. Orientujú sa na svet, nie na Božie kráľovstvo. Ich pozornosť a túžba sú naplno zaujaté tým, čo ponúka svet naokolo.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o svojom vlastnom živote. Vkrádajú sa do neho nejaké charakteristiky zrnka na kraji cesty, v kamenistej pôde alebo v zaburinenej pôde? Často sa to môže diať oveľa nepozorovateľnejšie, než si dokážeme uvedomiť. Potrebuješ vo svojom živote niečo zmeniť? Ako to môžeš urobiť?

DÔVOD NA PODOBENSTVÁ

¹⁰Ked' bol potom sám, tí, čo boli okolo neho spolu s Dvanástimi, sa ho pýtali, čo znamenajú podobenstvá. ¹¹Povedal im: „Vám je dané poznať tajomstvo Božieho kráľovstva, ale tým, čo sú vonku, sa všetko podáva v podobenstvách, ¹²*aby len hľadeli a hľadeli, ale nevideli, a aby len počúvali a počúvali, ale nechápali, aby sa neobrátili a nebolo im odpustené.*“ (Mar 4,10–12)

Prečo Ježiš učil v podobenstvách (Mar 4,10–12)?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Povrchné čítanie týchto veršov vyvoláva dojem, že Ježiš učil v podobenstvách, aby udržal svoje pravdy skryté pred tými, čo nepatrili k Jeho najbližším („tí, čo sú vonku“). Takýto pohľad sa však nezhoduje s Ježišovým konaním na iných miestach u Marka. Dozvedáme sa napríklad, že Ježiš bol zarmútený nad tvrdým srdcom náboženských vodcov (Mar 3,5.6). Ježiš bral vážne argumenty zákonníkov a podrobne vysvetľoval, prečo sa mýlia (Mar 3,22–30). Na inom mieste Marek ukazuje, že náboženský vodcovia chápu, že Ježišovo podobenstvo o nájomníkoch je o nich (Mar 12,1–12). Išlo vlastne o varovanie, kam smeruje ich sprisahanie proti Nemu a aké hrozné následky bude mať pre nich takéto konanie. Keby Ježišovi na nich nezáležalo, nevaroval by ich. Práve preto potrebujeme podrobnejšie preskúmať Ježišove výroky v tejto kapitole (Marek 4). Len tak budeme môcť pochopiť význam Jeho slov.

Prečítaj si text Iz 6,1–13. Čo sa tu deje s Izaiášom a aké poslanstvo má odovzdať Izraelu?

Ježiš v našom úvodnom texte (Mar 4,12) parafrázuje verše Iz 6,9.10. Izaiáš sa nachádza v chráme a dostáva zjavenie. Vidí Boha a je ohromený Božou slávou a vlastnou nečistotou. Boh ho očistí a poverí ho šokujúcim poslanstvom. Podobne ako u Marka, aj u Izaiáša sa tieto slová zdajú byť v rozpore so zvyškom prorokovej knihy, v ktorej nachádzame mnoho slov útechy pre Boží ľud. V Izaiášovi 6 má prorokovo poslanstvo šokovať ľudí a priviesť ich k prebudeniu a odvráteniu sa od zlých ciest. U Marka sa kľúč k pochopeniu Ježišových slov nachádza v tomto výroku: „Lebo každý, kto plní Božiu vôľu, je môj brat, sestra a matka.“ (Mar 3,35) Aby sme pochopili Ježišove slová a učenie, musíme konať Božiu vôľu. Práve konanie Božej vôle privádza človeka do Ježišovej rodiny. Tí, ktorí sa už rozhodli, že Ježiš je posadnutý diablom, nebudú Jeho slová počúvať. Zmyslom Ježišových slov (Mar 4,10–12 v kontexte Izaiáš 6) nie je zabrániť ľuďom vidieť, počuť, chápať a obrátiť sa. Zmyslom je ukázať, že naše vlastné predsudky a tvrdosť nášho srdca nám môžu brániť prijať spasiteľnú pravdu. Táto pravda je hlavným poslanstvom podobenstva o rozsievачovi. Každý sa sám rozhoduje, akým typom pôdy sa stane. Je na nás, či sa rozhodneme vidieť, počuť, chápať a obrátiť sa, alebo sa zatvrdíme. Každý sa rozhoduje sám za seba. Spasenie je otázka nášho vlastného rozhodnutia.

■ Čo môže človek urobiť preto, aby bol otvorený pre Božie pravdy?

APLIKÁCIA

PODOBENSTVO O LAMPE A O MERANÍ

²¹Ďalej im povedal: „Vari sa prináša lampa nato, aby ju postavili pod mericu alebo pod posteľ? Či nie nato, aby ju postavili na svietnik? ²²Nič nie je také skryté, aby nebolo odhalené, a nič také utajené, aby to nevyšlo najavo. ²³Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“ ²⁴Ďalej im hovoril: „Dávajte si pozor, čo počúvate! Akou mierou meriate, takou vám bude namerané, ba ešte aj pridané, ²⁵lebo kto má, tomu bude pridané, a kto nemá, tomu bude vzaté aj to, čo má.“ (Mar 4,21–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na čo kladie Ježiš dôraz v podobenstve o lampe (Mar 4,21–25)?

Tak ako dnes, aj v Ježišových dňoch sa domy líšili veľkosťou a spôsobom konštrukcie. Mnoho obydľí bolo inšpirovaných gréckym vzorom, kde sa domy stavali okolo dvora či akéhosi nádvorja. Nevieme, o akom dome Ježiš hovorí v podobenstve. Možno o honosnom dome boháčov, alebo o malom, chudobnom dome roľníkov. Nech išlo o akúkoľvek stavbu, platí rovnaká zásada: jedného dňa bude pravda o Ježišovi odhalená.

V podobenstve o lampe Ježiš kladie dve otázky (Mar 4,21). Prvá očakáva negatívnu odpoveď: *Lampa sa predsa nedáva ani pod kôš, ani pod posteľ*. Na druhú otázku očakávame kladnú odpoveď: *Lampa sa predsa dáva na svietnik alebo iné vyvýšené miesto*. Ježiš predkladá absurdné a vtipné obrazy, aby zdôraznil, o čo mu ide. Lampa slúži na osvetlenie, inak stráca svoj účel. V nasledujúcom verši (Mar 4,22) Ježiš vysvetľuje podobenstvo odkazom na tajomstvá, ktoré boli zverejnené. Každý, komu niekto odcudzil mobil alebo napadol počítač, vie, čo znamená zverejnenie tajomstiev! V podobenstve však Ježiš hovorí o pravdách evanjelia.

Aké ponaučenie Ježiš prináša prostredníctvom podobenstva o meracej nádobe (Mar 4,24.25)?

Na mnohých miestach vo svete sa čerstvé produkty predávajú na otvorených trhoch. Predajcovia zvyčajne majú zariadenie na meranie množstva predávaného produktu. Bežnou praxou takýchto predajcov je pridať k odmeranému či odváženému tovaru o niečo viac, aby kupujúci mal pocit, že sa s ním zaobchádza spravodlivo. Ježiš nadväzuje na spôsob, akým dobrí predajcovia zaobchádzajú s kupujúcimi, aby poukázal na otvorenosť voči pravde. Ak je človek otvorený a nasleduje svetlo, dostane ešte viac. Ale ak odmietne svetlo, bude mu odobraté aj to, čo mal predtým.

APLIKÁCIA ■ Ako môžeš do svojho života aplikovať princíp z podobenstva o meracej nádobe?

ZRNO A ZRNKO

²⁶Ďalej povedal: „S Božím kráľovstvom je to tak, ako keď človek zaseje zrno do zeme. ²⁷Či spí, alebo bdie, vo dne i v noci zrno klíči a rastie, ani sám nevie ako. ²⁸Zem sama od seba prináša úrodu: najprv steblo, potom klas a nakoniec plno zrn v klase. ²⁹Keď potom vydá úrodu, hneď priloží kosák, lebo nastala žatva.“ (Mar 4,26–29)

³⁰A pokračoval: „K čomu prirovnáme Božie kráľovstvo alebo akým podobenstvom ho znázorníme? ³¹Je ako horčičné zrnko, ktoré je po zasiatí do zeme najmenšie zo všetkých semienok na zemi, ³²ale zasiaté vzíde a býva mohutnejšie ako všetky iné rastliny a vyháňa také veľké konáre, že v jeho tieni môžu hniezdiť nebeské vtáky.“ (Mar 4,30–32)

Čo je hlavnou myšlienkou podobenstva o rastúcom zrne (Mar 4,26–29)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Väčšina textov Evanjelia podľa Marka má paralely u Matúša, u Lukáša alebo u oboch. Toto krátke podobenstvo je však jedinečné práve pre Marka. Ťažiskom podobenstva je proces rastu. Ježiš naznačuje, že takto funguje Božie kráľovstvo. Ľudia majú svoju úlohu, ale skutočný rast je dielom Boha. Nie je to nekonečný proces. S dozrievaním obilia sa príbeh náhle končí. Práve tak druhý príchod Krista náhle ukončí dejiny nášho sveta.

Čo je hlavnou myšlienkou podobenstva o horčičnom zrnku (Mar 4,30–32)?

Toto podobenstvo vyzdvihuje, ako niečo veľmi malé vyrastie do niečoho pozoruhodne veľkého. Horčičné zrnká merajú v priemere približne jeden milimeter. V texte opísaná rastlina je pravdepodobne horčica čierna (*Brassica nigra*) s veľmi drobnými semienkami (viac ako päťsto semienok v jednom grame). Aj keď nejde o najmenšie semienka na svete, sú dosť malé, najmä v porovnaní s rastlinou, ktorá môže dorásť až do výšky jeden a pol metra. Ježiš poznamenáva, že v „konároch“ horčice dokonca hniezdia vtáky. Tieto slová sú odkazom na texty Ž 104,12 a Dan 4,10–12. Žalm 104 hovorí o Božej moci pri stvorení sveta a Daniel 4 predstavuje Nebukadnesara ako veľký strom, pod ktorým celý svet nachádza tieň a potravu.

Ježiš hovorí o tom, že Božie kráľovstvo, ktoré začalo ako veľmi malé, stane sa veľkým a mocným. Ľudia v Ježišových časoch možno pozerali s dešpekтом na zaprášeného potulného kazateľa z Galiley a Jeho skupinku učeníkov, ale čas ukázal, že Jeho kráľovstvo milosti rastie a neustále sa rozširuje po celom svete.

■ „A toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec.“ (Mat 24,14) Aká bola „cirkev“, keď Ježiš vyriekol tieto slová? Prečo ide o pozoruhodnú a našu vieru potvrdzujúcu predpoveď?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Kristove podobenstvá* si prečítajte kapitolu „Rozsievateľ vyšiel siet“ (COL 33–61; KP 16–41).

„Pravá svätosť je úplná odovzdanosť do Božej služby. To je podmienka skutočného kresťanského života. Kristus žiada bezvýhradnú odovzdanosť, nerozdelenú službu. Chce, aby sme mu slúžili celým srdcom, celou myslou, celou dušou a celou silou. Sebecké ja treba ovládnuť. Kto žije len pre seba, nie je kresťan. Pohnútkou každého konania musí byť láska. Láska je hlavná zásada Božej vlády v nebi i na zemi a musí sa stať základom kresťanského charakteru. Len ona utvrdí kresťana v stálosti, pomôže mu obstáť v skúške a odolať pokušeniu. Láska sa však prejavuje v obeti. Plán vykúpenia spočíva na obeti nevystihnuteľnej šírky, hĺbky a výšky. Kristus kvôli nám obetoval všetko a kto prijíma Krista, bude rovnako ochotný preňho všetko obetovať. Kresťan bude predovšetkým myslieť na to, aby oslávil a zvelebil Krista.“ (COL 48.49; KP 29.30)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. „Pohnútkou každého konania musí byť láska. Láska je hlavná zásada Božej vlády v nebi i na zemi.“ Ako nám kríž poukazuje na túto úžasnú pravdu? Ako môžeme v našich životoch zrkadliť tento druh lásky? Prečo by sme mali?
2. Ako by ste reagovali na tvrdenie, že Ježiš rozprával podobenstvá, aby udržal v tme ľudí, ktorí nechodili s Ním? Prečo by Ježiš, ktorý zomrel za každého človeka (pozri 1 Ján 2,2), úmyselne držal v temnote ľudí, ktorých zachránil na kríži?
3. Lampa má byť na svietniku, nie pod nejakou nepriesvitnou nádobou (Mar 4,21). Aplikujte tento princíp na angažovanosť vášho zboru vo vašej miestnej komunite. Ako môžete zdvihnúť vaše svetlo čo najvyššie?
4. Zamyslite sa nad podobenstvom o rastúcom zrne (Mar 4,26–29). Akú úlohu zohrávajú ľudia, keď pomáhajú semienku evanjelia rásť? Akú úlohu zohráva Boh? Hoci očividne zohrávame určitú úlohu, ako sa môžeme uistiť, že sme úplne závislí od Boha? Mohol by byť tento postoj úplnej závislosti súčasťou toho, čo musíme urobiť, aby sme rástli?

ZÁZRAKY PRI JAZERE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 4,35–41; Mar 5,1–43 (Ž 104,1–9; 4Moj 27,17)

ÚVODNÝ TEXT

Ježiš mu to však nedovolil, ale mu povedal: „Chod' domov k svojim a porozprávaj im, čo všetko ti urobil Pán a ako sa nad tebou zmlieval.“ (Mar 5,19)

Ježišova služba sa z veľkej časti zameriavala na Galileu, najmä na okolie Galilejského mora. Ide o jazero dlhé približne 21 km a široké 13 km. Je to najväčšia vodná plocha v oblasti a bola centrom života ľudí žijúcich v jeho okolí.

Marek 4 sa končí tým, že Ježiš a Jeho učeníci sa plavia na protihľý breh Galilejského mora. Počas plavby sa strhla silná búrka, ktorú Ježiš upokojil tým, že prehovoril k vetru a vlnám. Marek 6 sa končí podobnou scénou, ale tentoraz Ježiš kráča po vode smerom k učeníkom plaviacim sa na lodi. Medzi týmito dvomi scénami na vode sa nachádza množstvo Ježišových zázrakov, ktoré sa udiali na zemi. V tom čase sa uskutočnila aj prvá misijná cesta Jeho učeníkov. Spomenutým udalostiam sa budeme venovať tento týždeň.

Hlavnou charakteristikou týchto dramatických príbehov je snaha umožniť čitateľovi vidieť, kto je Ježiš. On je Ten, kto dokáže utíšiť búrku, vyhnat' démona, vyliečiť ženu, ktorá sa dotkne Jeho odevu, vzkriesiť mŕtve dievča, kázať vo svojom rodnom meste, poslať svojich učeníkov šíriť evanjelium, chodiť po vode a nasýtiť päťtisícový zástup niekoľkými chlebmi a rybami. Ide o nesmierne prejavy moci, ktoré učeníkom pomáhajú pochopiť, že On je Boží Syn.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa budeme venovať predovšetkým piatej a šiestej kapitole Evanjelia podľa Marka. Ich dej sa odohráva na brehu Galilejského mora. Jednotlivé „zázraky“, ktoré tu Ježiš vykoná, mali (a stále majú) ľuďom pomôcť pochopiť, kým Ježiš je a aký bol zmysel Jeho pozemskej služby.

- Mar 4,35–41: Utišenie búrky (nedeľa)
- Mar 5,1–20: Vyslobodenie posadnutého (pondelok)
- Mar 5,21–43: Vzkriesenie mladého dievčaťa a uzdravenie ženy (utorok)
- Mar 6,1–30: Odmietnutie Ježiša a vyslanie učeníkov (streda)
- Mar 6,31–52: Nasýtenie davu a pochopenie Ježišovho poslania (štvrtok)

UPOKOJENIE BÚRKY

³⁵V ten deň, keď sa zvečerilo, im povedal: „Prejdime na druhý breh.“ ³⁶Nato opustili zástup a jeho vzali so sebou, tak ako bol, v člne. Spreádzali ho aj iné člny. ³⁷Tu sa strhla mohutná búrka s víchricou a vlny sa valili na čln, takže čln sa už naplňal. ³⁸Ježiš však spal na vankúši v zadnej časti člna. Zobudili ho a povedali mu: „Učiteľ, nedbáš, že hynieme?“ ³⁹Zobudil sa, pohrozil víchru a prikázal moru: „Mlč, utíš sa!“ Vtedy víchor ustal a nastalo veľké ticho. ⁴⁰A im povedal: „Čo ste takí ustrašení? Ešte stále nemáte vieru?“ ⁴¹Prenikol ich veľký strach a jeden druhému hovorili: „Ktože je to, že ho i vietor, i more počúva?“ (Mar 4,35–41)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo sa môžeme naučiť z príbehu v úvodnom texte (Mar 4,35–41)? Čo je hlavnou myšlienkou príbehu?

Na začiatku štvrtej kapitoly Ježiš nastupuje do člna, aby učil veľké množstvo ľudí, ktorí sa zhromaždili na brehu (Mar 4,1). Zdá sa, že potom z člna vystúpil a rozprával sa s učeníkmi niekde osamote (Mar 4,10–12). Teraz, po dlhom dni vyučovania, učeníci berú Ježiša na čln „tak ako bol“ (Mar 4,36), teda veľmi unaveného. Okamžite zaspal na poduške v zadnej časti člna. Na jazere sa strhla veľká búrka a hrozilo, že sa loďka potopí. Ustrašení, zmätení a nahnevaní učeníci Ježiša zobudili. Za dramatických okolností Ježiš „pohrozil“ vetru a „prikázal“ moru, aby sa utíšili (Mar 4,39). Všetko stíchne a nad jazerom zavládne veľký pokoj. Je pochopiteľné, že učeníkov sa zmocnil hlboký strach z prejavu božskej moci, ktorého boli svedkami.

Prečítaj si text Žalm 104,1–9. V čom sa obraz Hospodina v týchto veršoch podobá Kristovi, ktorý utíšil búrku?

Príbeh v Mar 4,35–41 zapadá do bežného biblického obrazu „teofánie“, teda zjavenie sa Boha alebo jedného z Jeho anjelov. Pre tieto udalosti je spoločných päť charakteristík: (1) prejav božskej moci, (2) ľudský strach, (3) príkaz nebáť sa, (4) slová posolstva, pre ktoré sa zjavil Boh alebo anjel a (5) ľudská odpoveď na zjavenie. Štyri z piatich charakteristík sú prítomné aj v tomto príbehu: upokojenie búrky je prejavom božskej moci, strach učeníkov je ľudským strachom. Otázka „Čo ste takí ustrašení?“ je paralelou onoho „Nebojte sa!“. Otázka učeníkov: „Ktože je to, že ho i vietor, i more počúva?“ je ľudskou odpoveďou na zjavenie. V tomto príbehu teda chýba len štvrtá charakteristika: slová zjavenia. Tento chýbajúci detail je v súlade s motívom „zjavenia a utajenia“ prítomného v celej knihe. Napriek tomu napokon pravda vyjde najavo. V tomto príbehu otázka učeníkov „Ktože je to...?“ tlačí čitateľa, aby si sám doplnil chýbajúce slová zjavenia: On je Boží Syn, sám Hospodin.

APLIKÁCIA ■ Uvažuj o Božej moci. Ako sa môžeš naučiť spoľahnúť sa na túto moc a dôverovať Bohu vo všetkom, čím v živote prechádzaš?

ZAPOČUŤ ŠEPOT UPROSTRED KRIKU

⁶Keď z dialky zbadal Ježiša, pribehol a poklonil sa mu. ⁷Potom mocným hlasom vykrikol: „Čo ťa do mňa, Ježiš, Syn Boha, Najvyššieho? Zaprisahám ťa na Boha, nemuč ma!“ ⁸Ježiš mu totiž prikazoval: „Nečistý duch, vyjdi z tohto človeka!“ ⁹A spýtal sa ho: „Ako sa voláš?“ On povedal: „Volám sa Légia, lebo je nás mnoho.“ ¹⁰A úpenlivo ho prosil, aby ich z toho kraja neposielal preč. (Mar 5,6–10)

Prečítaj si text Mar 5,1–20. Čo sa z neho môžeme naučiť o veľkom spore a o Ježišovej moci?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ak bola predchádzajúca noc na jazere nezabudnuteľná, príchod do gerazského kraja na druhý deň ráno bol rovnako pôsobivý. Príbeh muža posadnutého démonmi je opísaný do bolestných detailov. Nedokázal sa ovládať, nemal žiadne zábrany, žil v hrobkách a tlkol sa kameňmi. „Nik nemal silu skrotiť ho.“ (Mar 5,4) A potom stretol Ježiša.

Keď Ježiša z dialky uvidel, rozbehol sa smerom k Nemu. O učeníkoch nevieme nič, je možné, že zo strachu utiekli. Keď sa muž priblížil k Ježišovi, poklonil sa Mu. Slovo „pokloniť sa“ je prekladom gréckeho slovesa *proskyneó*, ktoré sa zvyčajne prekladá ako „uctievať“. Zdá sa, že muž rozpoznal v Ježišovi niekoho, kto mu môže pomôcť. Ale keď otvoril ústa, zlí duchovia, ktorí v ňom prebývali, zakričali na Ježiša, aby ich nechal na pokoji. Ježiš však počul viac ako len krik démonov. Počul takmer nepočuteľné, ale o to zúfalejšie volanie jeho vnútra po záchrane. Keď duchovia požiadali o prepustenie do stáda ošipaných, Ježiš im dovolil do nich vojsť. Asi dvojtisícové stádo sa vyrútilo po úbočí, spadlo do mora a utopilo sa. Pre majiteľov to bola finančná katastrofa.

Úžasné je, že démoni presne vedeli, kto je Ježiš. Chápali, že sú voči Nemu bezmocní, a preto Ho dvakrát „prosili“ (Mar 5,10.12), aby splnil ich žiadosť. Je zrejmé, že poznali, akú moc má nad nimi.

Tento príbeh má dve základné charakteristiky. Po prvé, je naplnený odkazmi na obradnú nečistotu podľa Starej zmluvy. Hroby boli nečisté a mŕtvi v nich boli nečistí tiež (4Moj 19,11.16); krvácanie človeka poškrvňovalo (3Moj 15) a ošipané patrili medzi nečisté zvieratá (3Moj 11,7).

Po druhé, odkazy na obradné znečistenie vyjadrujú prebiehajúci spor medzi dobrom a zlom. Ježiš vyháňa démonov (bod pre Ježiša), démoni zabíjajú svine (bod pre satana). Obyvatelia mesta žiadajú Ježiša, aby odišiel (bod pre satana), ale Ježiš vysielá uzdraveného muža ako svojho svedka (dva body pre Ježiša). V niektorých ohľadoch bol tento muž tým najnepravdepodobnejším misiónárom. Rozhodne však mal úžasný príbeh, prostredníctvom ktorého mohol vydávať svedectvo.

■ Akú nádej môžeš čerpať z tohto príbehu o Ježišovej moci pomôcť nám vo všetkom, s čím zápasíme? **APLIKÁCIA**

PRÍBEH PLNÝ EMÓCIÍ

²²Tu prišiel k nemu jeden z predstavených synagógy menom Jairos. Len čo uzrel Ježiša, padol mu k nohám ²³a úpenlivo ho prosil: „Dcéрка mi umiera. Pod', polož na ňu ruky, aby vyzdravela a žila!“ ²⁴Ježiš s ním odišiel. Nasledoval ho veľký zástup a tlačili sa na neho. ²⁵Bola tam istá žena, ktorá dvanásť rokov trpela na krvotok. (Mar 5,22–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 5,21–24. Aké vlastnosti vynikajú na Jairovi?

Náboženský vodcovia, medzi ktorých patrila aj Jairo, neprechovávali zvyčajne k Ježišovi priateľské postoje (pozri Mar 1,22; Mar 3,26 a Luk 13,14). Jairo je však zúfalý. Prichádza k Ježišovi a padá pred Ním na kolená. Jeho úpenlivej prosbe rozumie každý – dcérka umiera a on potrebuje zázrak, aby vyzdravela a mohla žiť. Verí, že Ježiš jej môže pomôcť. A Ježiš bez slova odchádza s otcom do jeho domu.

Prečítajte si Mar 5,25–34. Čo prerušilo Ježišovu cestu k Jairovmu domu?

Príbeh sa zrazu preruší ďalšou scénou, ktorá vyvoláva súcit. Stretávame sa so ženou, ktorá sa dvanásť hrozných rokov trápi chorobou. Príbeh o Jairovi a žene trpiacej na krvotok je druhým „sendvičovým“ príbehom u Marka (pozri Mar 3,20–35 v 3. lekcii). V tomto príbehu sa stretávajú dve rôznorodé postavy, Jairo a žena, a obe prichádzajú za Ježišom v núdzi a s túžbou po pomoci.

Žena sa priblíži k Ježišovi zozadu a dotkne sa Jeho odevu. Okamžite sa uzdraví, bez toho, že by s Ježišom prehovorila. Ježiš sa však zastaví a pýta sa: „Kto sa dotkol môjho rúcha.“ (Mar 5,30)

Žena, ktorá sa roky trápila nepríjemnou chorobou, bola síce uzdravená, teraz však dostala strach (Mar 5,33). „Ustrašená a rozochvená“ pristúpila k Ježišovi, padla pred Ním na zem a rozpovedala Mu svoj príbeh. Ježiš však chcel uzdraviť nielen jej telo, ale aj dušu. Preto jej povedal: „Dcéra, tvoja viera ťa zachránila. Choď v pokoji, buď uzdravená zo svojho trápenia.“ (Mar 5,34)

Potom sa príbeh vracia k Jairovi (pozri Mar 5,35–43). Aj predstavený synagógy prežíva množstvo emócií. Uprostred davu sa dozvedá o smrti svojej milovanej dcéry. Ježiš posilňuje jeho vieru a pokračuje s ním domov. Je pozoruhodné, že Ježiš zastavuje zástup a okrem troch učeníkov – Petra, Jakuba a Jána – nedovolí nikomu inému, aby Ho nasledoval do Jairovho domu. Po príchode na miesto Ježiš povie, že dievča nie je mŕtve, ale spí. Vyháňa všetkých smútiacich a ide do izby s mŕtvym dieťaťom len s rodičmi a učeníkmi. Ježiš chytil dievča za ruku a povie: „Talitha kum“, čo samotný Marek prekladá ako „Dievča, hovorím ti, vstaň!“ (Mar 5,41) Aramejské slovo *talitha* môže okrem „dievčatko“ či „panna“ znamenať aj „jahniatko“ a vyjadruje prejav lásky a nežnosti. Ježišov dôrazný príkaz udržať veci v tajnosti je opäť súčasťou už spomínaného motívu „zjavenia a tajomstva“. Poukazuje na to, kto je Ježiš a že v konečnom dôsledku nemôže zostať skrytý.

APLIKÁCIA

- **Zúfalí ľudia robia zúfalé činy. V čom môže byť pre nás povzbudením skutočnosť, že Ježiš chápe aj naše zúfalé činy?**

ODMIETNUTIE A PRIJATIE

¹Potom odtiaľ odišiel a vrátil sa do svojej domoviny. Učeníci ho nasledovali. ²Keď nadišla sobota, začal učiť v synagóge. Počúvalo ho množstvo ľudí, ktorí sa s úžasom pýtali: „Odkiaľ to ten človek má? Aká je to múdrosť, ktorej sa mu dostalo? Aké mocné činy sa dejú jeho rukami! ³Nie je to ten tesár, syn Márie a brat Jakuba, Jozesa, Júdu a Šimona? A nežijú jeho sestry u nás?“ I pohoršovali sa nad ním. ⁴Nato im Ježiš povedal: „Prorok nie je bez cti, iba ak vo svojej domovine, medzi svojimi príbuznými a vo vlastnom dome.“ ⁵Nemohol tam vykonať nijaký mocný čin, iba čo na niektorých chorých položil ruky a uzdravil ich. ⁶A čudoval sa ich neviere. Potom chodil po okolitých dedinách a vyučoval. (Mar 6,1–6)

Prečo Ježiša odmietli ľudia z mesta, v ktorom vyrastal (Mar 6,1–6)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Často sa stáva, že keď sa človek z dediny alebo malého mesta stane úspešným, a vďaka tomu verejne známym, ľudia doma sú na to hrdí, tešia sa z jeho úspechu a občas sa aj snažia prisvojiť si niečo z jeho popularity. Nazaret bol pravým opakom. Obyvatelia mestečka boli pohoršení a zaskočení úspechom a popularitou Ježiša ako učiteľa a liečiteľa. Nedokázali prijať, že sa z obyčajného tesára stal uznávaný učiteľ. Nepriateľstvo voči Nemu mohlo vyplývať aj z toho, že väčšinu svojich zázrakov urobil v Kafarnaume a nie doma (pozri Luk 4,23). O nezhodách, ktoré mal so svojou rodinou, sme už tiež hovorili (Mar 3,31–35).

Prečítaj si text Mar 6,7–30. V čom spočíva kontrast medzi vyslaním dvanástich apoštolov a sťatím hlavy Jána Krstiteľa?

Ide o tretí „sendvičový“ príbeh u Marka. Vyslanie dvanástich apoštolov, aby kázali Ježišovo posolstvo všade, kam prídu, stojí v ostrom kontraste s uväznením a umlčaním Jána Krstiteľa. Učeníci dostanú príkaz, aby putovali naľahko a spoliehali sa na podporu druhých. Vďaka tejto stratégii sa misionári stávajú závislými od ľudí, ktorým prinášajú evanjelium. Takáto situácia im pomáha vytvárať vzťah s tými, ktorí potrebujú počuť posolstvo milosti.

Ján Krstiteľ však nemal takéto puto s Herodesom a jeho rodinou. Jánova smrť je opísaná šokujúco detailne. Komplot, ktorý zorganizovala Herodias, využil Herodesovu rozpoltenosť, váhavosť a žiadostivosť. Zdá sa, že dcéra Herodiady prispela k škandalóznemu plánu bizarnou požiadavkou, aby jej na podnose priniesli hlavu Jána Krstiteľa.

Umlčanie jasného hlasu Jána Krstiteľa nastáva v rovnakom čase, keď dvanásti apoštoli začali hlásať pokánie, ako to pred nimi robil Ján. Jeho smrť predznamenáva smrť Ježiša Krista. Ján je zabitý, pochovaný a hovorilo sa o ňom, že vstal z mŕtvych (Mar 6,14–16.29). Podobný osud čakal aj Ježiša (Marek 15 a 16). Tieto paralelné príbehy poukazujú na prichádzajúcu krízu, ktorá sa bude týkať nielen Ježiša, ale aj Jeho nasledovníkov.

- **Stretol si sa niekedy s podobným odmietnutím ako Ježiš? Prežil si pre svoju vieru nejakú ťažko pochopiteľnú krízu? Čo si sa z týchto skúseností naučil? Ako ti to môže pomôcť v budúcnosti?**

APLIKÁCIA

INÝ MESIÁŠ

⁴⁹Ked'ho videli kráčať po mori, nazdali sa, že je to prízrak a vykriekli. ⁵⁰Všetci ho totiž videli a preľakli sa. On sa im však hneď prihovril: „Vzmužte sa! Ja som to! Nebojte sa!“ ⁵¹Potom k nim nastúpil do člna a vietor sa utíšil. Od úžasu zostali celkom ohromení. ⁵²Nepochopili totiž udalosť s chlebmi; ich srdce bolo zatvrdené. (Mar 6,49–52)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Mar 6,34–52. Akému problému čelili Ježiš a Jeho učeníci a ako sa to vyriešilo?

Po návrate učeníkov z misie ich Ježiš pozval „do ústrania“, aby si oddýchli. Spolu s Ježišom smerujú do odľahlej oblasti na východnom brehu Galilejského mora. Skôr, než sa tam preplavili, zhromaždil sa obrovský dav ľudí („päťtisíc mužov“). Ježiš videl, že sú „ako ovce bez pastiera“ (Mar 6,34), a tak ich začal vyučovať. Takto strávili celý deň.

Večer učeníci odporúčajú Ježišovi, aby poslal ľudí nakúpiť si v okolitých osadách a dedinách jedlo. Nasledujúci dialóg (Mar 6,35–38) ilustruje, že učeníci sa snažia vyriešiť problém pomocou ľudských nástrojov. Ježiš však vyrieši problém tak, že zázračne nasýti veľký zástup pomocou piatich chlebov a dvoch rýb. Tento príbeh je napísaný spôsobom, ktorý napĺňa takú predstavu o Mesiášovi, ktorá bola v Ježišových dňoch nesmierne populárna. Očakávalo sa, že Mesiáš oslobodí Izrael od nepriateľov a nastolí spravodlivosť a pokoj. Veľké množstvo mužov zhromaždených na opustenom mieste evokuje vojenské motívy a možnú vzburu (porovnaj s Ján 6,14.15 a Sk 21,38).

Táto predstava je posilnená odkazom na Ježišov pohľad na ľudí ako na „ovce bez pastiera“. Ide o čiastočný citát z 4Moj 27,16.17, kde Mojžiš žiada Hospodina, aby po ňom ustanovil vodcu pre Izrael. Takýto slovník opisujúci pastiera pre Boží ľud nachádzame aj na iných miestach Starej zmluvy. Typicky odkazuje na to, že Izraelu chýba vodca alebo kráľ (porovnaj s 1Kráľ 22,17; 2Par 18,16 a Ezech 34,5.6).

Ježiš však nehodlá naplniť mylné očakávania ľudí. Namiesto toho „prinútil“ učeníkov odplaviť sa preč a On sám rozpustí zástup – pošle ich domov. A čo urobí namiesto toho, aby viedol vzburu proti Rímu? Odoberie sa na vrch modliť.

Namiesto populárneho pohľadu na Mesiáša ako kráľa, ktorý konečne vyslobodí Izrael, Ježiš prichádza vyslobodiť ľudí z otroctva hriechu. Jeho chodenie po vode učeníkom ukazuje, že je skutočne Pánom prírody, stvorenia. Neprihádza však vládnuť, ale dať svoj život ako výkupné za mnohých (Mar 10,45).

APLIKÁCIA ■ Čo sa môžeme z tohto príbehu naučiť o dôležitosti správne chápať biblické proroctvá? Ak mylné chápanie Kristovho prvého príchodu viedlo niektorých k sklamaniu, o čo viac by mohlo chybné chápanie spôsobiť podobné problémy tým, ktorí čakajú Jeho druhý príchod?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Búrka“ (DA 333–341; CL 217–222) a „Dotyk dôvery“ (DA 342–348; CL 223–225).

„Každý, kto sa učí od Boha, by mal žiť životom, ktorý sa odlišuje od zvyklostí a spôsobov sveta, a mal by mať osobnú skúsenosť z poznávania Božej vôle. Potrebujeme osobne počuť, ako nás Boh oslovuje. Keď sa pred Bohom stíšime a budeme očakávať jeho hlas, započujeme ho. Vyzýva nás: *Utíchnite a poznajte, že ja som Boh*. (Ž 46,11) Len tu nájdeme pravý odpočinok. To je najúčinnější príprava tých, čo pracujú v Božom diele. Kto sa takto posilňuje, bude aj uprostred uponáhľaného davu a nadmerného pracovného vypätia obklopený ovzduším svetla a pokoja. Taký život bude šíriť vôňu a stane sa svedectvom o Božej moci, ktorá získava srdcia ľudí.“ (DA 363; CL 236)

„Vo svojom nespokojnom srdci sa pýtali: Keď Kristus vedel urobiť toľko zázračných skutkov, ktorých boli svedkami, nemohol by dať zdravie, silu a bohatstvo všetkým, celému svojmu ľudu, zbaviť ho utláčateľov a prednostne ho obdariť mocou a slávou? Nemohli pochopiť tajomstvo, že sa pokladal za Božieho Syna, a predsa odmietol stať sa izraelským kráľom. Jeho odmietnutie si nesprávne vykladali. Mnohí sa domnievali, že sa neodvažuje uplatniť svoje nároky, pretože sám nemá istotu o božskej podstate svojho povolania a poslania. Tým otvorili cestu nevere a toto satanské dielo prinieslo ovocie svojho druhu: nepochopenie a odpadnutie.“ (DA 385; CL 247)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo by ste odpovedali na otázku: „Od čoho vás Ježiš oslobodil?“
2. Prečo Boh niekedy dopustí, aby dobrý človek, ako napríklad Ján Krstiteľ, bol uväznený a dokonca popravený? Akú útechu alebo nádej môžeme nájsť napriek týmto ťažkým situáciám?
3. Aké ponaučenie vyplýva z nasýtenia piatich tisícov pre zborové spoločenstvo s malými finančnými či ľudskými prostriedkami?
4. Porovnajte dnes populárne názory na Ježiša s Jeho obrazom v Markovi 5 a 6. V čom robia chybu tí, ktorí sa snažia využiť Ježiša na získanie politickej moci a na ovládnutie druhých?

Týždeň od 4. do 10. augusta

PRESNE NAOPAK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 7; Mar 8,11–21 (Iz 29,13; 2Moj 20,12)

ÚVODNÝ TEXT

Človeka nemôže poškvrniť to, čo doňho vchádza zvonku, ale čo z neho vychádza, to poškvrňuje človeka. (Mar 7,15)

Tento týždeň budeme v Evanjelii podľa Marka študovať 7. kapitolu a prvú polovicu 8. kapitoly. Na začiatku 7. kapitoly Ježiš vyvoláva spor svojím odmietnutím náboženskej tradície. Robí to však spôsobom, ktorý je významný aj pre dnešný kresťanský život.

Ježiš potom predkladá rébus, ktorý otvára dvere pre hlboké pochopenie podstaty viery.

Následne odchádza do Týru a Sidonu a stretáva sa so ženou, ktorá ako jediná v evanجليách vyhrala „hádku“ s Ježišom. Ich stretnutie je nezvyčajné a v pozadí tohto príbehu nachádzame niekoľko tajných posolstiev. Žena si ich všimla, pochopila ich a vďaka viere, ktorú mala, Ježiš vyhovel jej prosbe.

Ďalšie uzdravenie v Marek 7 odhaľuje dôležitú pravdu, že nech sú zázraky akokoľvek pôsobivé, samotné často nestačia na to, aby otvorili srdcia ľudí pre pravdu. Veď aký zmysel mali zázraky pre náboženských vodcov, ktorí boli už vopred rozhodnutí odmietnuť Ježiša?

V 8. kapitole sa Ježiš sústreďí na význam chleba ako symbolu učenia a tradície. Tieto príbehy obsahujú veľké ponaučenie o zmysle a praxi náboženského života.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu siedmej a čiastočne aj ôsmej kapitoly Evanjelia podľa Marka uvidíme niekoľko príbehov z Ježišovho pôsobenia, v ktorých sa do popredia dostane kontrast medzi úprimnou vierou a tvrdohlavou neverou voči Bohu a Ježišovmu poslaníu.

- Mar 7,1–13: Ľudské tradície x Božie slovo (nedeľa)
- Mar 7,14–23: Vonkajšia x vnútorná čistota človeka (pondelok)
- Mar 7,24–30: „Tvrdý prístup“ x viera pohanskej ženy (utorok)
- Mar 7,31–37: „Hluchota“ mnohých x navrátenie sluchu (streda)
- Mar 8,1–21: „Kvas farizejov“ x chlieb života (štvrtok)

ĽUDSKÉ TRADÍCIE A BOŽIE PRÍKAZY

⁵Preto sa ho farizeji a zákonníci spýtali: „Prečo tvoji učeníci nedodržiavajú tradície starších a jedia chlieb nečistými rukami?“ ⁶On im odpovedal: „Dobre o vás pokrytcoch prorokoval Izaiáš, ako je napísané: *Tento ľud ma ctí perami, ale jeho srdce je odo mňa ďaleko.* ⁷Zbytočne ma však uctievať, lebo ako náuku učia ľudské príkazy. ⁸Opuštili ste Božie prikázanie a pridržate sa ľudského podania.“ ⁹A dodal: „Šikovne rušíte Božie prikázanie, aby ste zachovávali svoju tradíciu. (Mar 7,5–9)

Prečítaj si text Mar 7,1–13. Aké pravdy tu Ježiš predstavuje?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Po štúdiu tohto príbehu v sobotnej škôlke môže dieťa doma vyhlásiť, že si pred jedlom nemusí umývať ruky, lebo to povedal Ježiš. Tento príbeh však nesúvisí s hygienou.

V Ježišovej dobe sa veľa diskutovalo o rituálnej čistote. V období medzi vznikom Starej a Novej zmluvy (tzv. intertestamentálne obdobie) sa myšlienka umývania rúk ako cesty k rituálnej čistote rozšírila aj medzi bežných ľudí. Pôvodne sa totiž tieto pravidlá vzťahovali len na kňazov (2Moj 30,17–21). V súlade s vtedajším chápaním sa teda náboženský vodcovia sťažovali Ježišovi na konanie Jeho učeníkov (Mar 7,5).

Ježiš neodpovedá na položenú otázku priamo. Namiesto toho obhajuje svojich učeníkov dvojakou odpoveďou. Najprv cituje ostré Izaiášove slová pokarhaní adresované ľudu, ktorý sa síce zalieča Bohu slovami, ale ktorého srdce je od Neho *ďaleko* (Iz 29,13). Citát z Izaiáša pokračuje odsúdením vyvyšovania *ľudských tradícií* nad Božie príkazy a nariadenia.

Druhá časť Ježišovej odpovede rozvíja Izaiášove slová. Kristus cituje Boží príkaz ctíť si svojich rodičov (2Moj 20,12). Tento príkaz v sebe zahŕňa aj starostlivosť o rodičov v starobe. Táto povinnosť sa však dostala do rozporu s náboženskou tradíciou, ktorá dávala človeku možnosť priniesť Bohu obeť (dar, *korban*), zároveň tento „dar“ použiť pre seba, ale odoprieť ho rodičom v núdzi. Človek si to stretnutie dokáže živo predstaviť: „Je mi to ľúto, otec. Rád by som ti pomohol, ale peniaze som daroval chrámu.“

Práve tento typ pokrytectva Ježiš nekompromisne kritizuje. Náboženský vodcovia totiž postavili ľudskú tradíciu nad Božie slovo, a tým sa dopustili hriechu. Ako teda znela Učiteľova odpoveď na otázku farizejov? Ježišove slová naznačujú, že veľký dôraz farizejov na očistenie rúk nepovažoval za presvedčivý a nešlo o nevyhnutnú praktiku na to, aby bol človek v súlade s Božou vôľou. Okrem toho, Ježišova odpoveď jasne vyvyšuje prikázania Zákona nad ľudskú tradíciu. (Pozri aj Mar 1,44; 7,10.11; 10,3–8; 12,26.29–31.)

■ Držíš sa aj ty nejakých „tradícií“, ktoré by mohli byť v rozpore so zásadami Božieho zákona? Ako by sa to dalo rozpoznať? Čo by si s tým mohol urobiť?

APLIKÁCIA

ČISTÉ RUKY ALEBO ČISTÉ SRDCE?

¹⁴Ked' znova zavolať zástup, povedal im: „Všetci ma počúvajte a pochopte! ¹⁵Človeka nemôže poškvrniť to, čo doňho vchádza zvonku, ale čo z neho vychádza, to poškvrňuje človeka.“ ¹⁷Ked' odišiel od zástupu a vošiel do domu, učeníci sa ho pýtali na zmysel podobenstva. ¹⁸Povedal im: „Tak aj vy ste nechápaví? Nerozumiete, že človeka nemôže poškvrniť, čo vchádza doňho zvonka? ¹⁹Ved' to mu nepreniká do srdca, ale vchádza do žalúdka a odtiaľ vychádza do stoky.“ Tým vyhlásil všetky pokrmy za čisté. (Mar 7,14–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Mar 7,14–19). Čo myslel Ježiš podivným výrokom vo verši 7,15?

Zmysel Ježišových slov v tomto verši sa stal pre mnohých záhadou. Pri uvažovaní o príkazoch z 3. Mojžišovej 11 o čistých a nečistých pokrmoch si kladli otázku: *Odstraňuje Ježiš takéto rozdelenie?* Mýlia sa adventisti siedmeho dňa, keď učia, že ak veriaci jedia mäso, mali by si vybrať len zo zoznamu čistých zvierat?

Pozrime sa na niektoré argumenty: (1) Bolo by zvláštne, keby Ježiš zrazu v Mar 7,14–19 zavrhol Mojžišove pokyny, keď len pred chvíľou bránil Mojžiša a staval ho proti tradícii (Mar 7,6–13). (2) Samotná tradícia, ktorú podporovali farizeji, nemá základ v učení Starej zmluvy, ale nariadenia o pokrmoch áno. (3) Význam textu Mar 7,19, kde sa hovorí: „Tým vyhlásil všetky pokrmy za čisté,“ nespočíva v zrušení nariadení o pokrmoch, ale v zrušení farizejmi vytvorenej tradície, podľa ktorej sa obradná nečistota prenáša neumytými rukami. Táto tradícia presadzovala napríklad aj mylnú predstavu, že ak sa človek môže znečistiť kontaktom s pohanmi, potom sa môže kontaminovať aj kontaktom s jedlom, ktorého sa dotkli.

Prečítaj si text Mar 7,20–23. Čo podľa Ježiša spôsobuje znečistenie človeka?

V Mar 7,19 Ježiš poznamenáva, že potrava nejde do srdca, ale do žalúdka a potom odchádza cez vylučovaciu sústavu. Ale v Mar 7,21–23 ukazuje, že zlo pochádza zvnútra srdca, zo stredu toho, kým človek je. Potom spomína pomerne dlhý zoznam nerestí a hriechov, ktoré majú svoj pôvod práve v srdci človeka. Za povšimnutie stojí, že na prvom mieste sú práve „zlé myšlienky“ a zoznam pokračuje hriechmi skutkami alebo postojmi („smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, podlosť, podvody, neviazanosť, závistlivé pohľady, rúhanie, pýcha, pochabosť“).

Okrem už spomenutého piateho prikázania (Mar 7,10) sa Ježišov zoznam dotýka každého prikázania z druhej tabuľky Desatora. Ďalej Ježiš hovorí o márnom („zbytočnom“) uctievaní (Mar 7,7), o porušení toho, čo je jadrom prvých štyroch prikázaní Desatora. Ježiš v tejto pasáži vystupuje ako obranca Božieho zákona.

APLIKÁCIA

■ Človek môže mať správnu vierouku, ale dôležitá otázka je, komu patrí jeho srdce. Ako je to v tvojom prípade?

OMRVINKY PRE PSOV

²⁶No tá žena bola pohanka, rodom Sýrofeničanka, a prosila ho, aby vyhnal z jej dcéry démona. ²⁷On jej však povedal: „Dovoľ, aby sa najskôr nasýtili deti. Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.“ ²⁸Žena mu odpovedala: „Iste, Pane, lenže aj šteňatá sa živia pod stolom omrvinkami po deťoch.“ ²⁹Povedal jej: „Pre toto slovo choď, démon tvoju dcéru opustil.“ ³⁰Keď sa vrátila domov, našla ležať dieťa v posteli a démon bol preč. (Mar 7,26–30)

Čo sa môžeme naučiť z príbehu zaznamenanom v Mar 7,24–30?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

V nadväznosti na náročnú pasáž vo včerajšej lekcii vyvoláva príbeh v tejto časti pomerne znepokojujúce otázky. Prečo Ježiš reaguje na túto ženu tak tvrdo a pomerne obširne ju prirovnáva k psom?

Ježiš nevysvetľuje otvorene, prečo so ženou komunikuje takýmto, pre Nehu neobvyklým spôsobom. Dve charakteristiky v Ježišovej odpovedi však naznačujú, o čo mu ide. Ak argumentuje, že treba „najprv“ nasýtiť deti (Mar 7,27), zdá sa logické, že by mal nasledovať aj niekto „potom“. Ďalšou charakteristikou je, že Ježiš používa zdobnenú formu slova *pes*, ktorá sa síce prekladá ako „šteňatá“, ale v kontexte príbehu znamená skôr (domácich) psov, ktorí na rozdiel od tých pouličných môžu vstúpiť do domu človeka. Žena pochopí tieto dva Ježišove náznamy. Vyplýva to z jej odpovede, vďaka čomu môžeme lepšie vysvetliť jej slová.

Reakcia ženy je pomerne ostrá: „Iste, Pane, lenže aj šteňatá sa živia pod stolom omrvinkami po deťoch.“ (Mar 7,28)

Ako sa žena dopracovala k tejto reakcii? Určite ju motivovala láska k dcére. V Ježišových slovách však počula aj povzbudenie. Práve On totiž použil výraz „najprv“, čím naznačil, že bude nasledovať aj nejaké „potom“. Okrem toho si uvedomila, že ona je niekto ako „pes pod stolom“. Tak ako mohol pes sedieť pod stolom svojho majiteľa, tak ona sa ocitla pri Ježišových nohách a prosila za svoju dcéru. Práve preto hovorí, že aj psovi sa môže ujsť jedlo, ktoré spadlo zo stola jeho majiteľa.

Odpoveď ženy je svedectvom o jej viere. Mocný zázrak uzdravenia jej dcéry, ktorý sa navyše udial na dialku, nazvala „omrvinkou“. Táto odpoveď má dva významy: (1) Ježišova moc bola mimoriadne veľká. Ak bol takýto zázrak „omrvinkou“, aký by bol asi zázrak veľkosti celého chleba? (2) Vyhovieť žene a naplniť jej prosbu bolo pre Ježiša maličkosťou.

Ježiša jej viera potešila a ženinu dcéru uzdravil.

„Spasiteľ je spokojný. Vyskúšal jej vieru. Svojím správaním k nej ukázal, že ona, ktorú Izraelci pokladali za vyvrheľa, už nie je cudzinkou, ale patrí do Božej rodiny. Ako Božie dieťa má aj právo užívať z otcových darov.“ (DA 401; CL 259)

■ Prečo sú predsudky voči iným etnickým skupinám a národnostiam v príkrom rozpore s Ježišovým učením? Čo môžeme urobiť preto, aby sme sa zbavili takéhoto hriešneho uvažovania?

APLIKÁCIA

ZVIAZANÝ JAZYK

³¹Potom odišiel z týrskeho kraja a cez Sidon prišiel ku Galilejskému moru naprieč dekapolským krajom. ³²Tu mu priviedli hluchého a takmer nemého človeka. Poprosili ho, aby naň položil ruku. ³³Vzal ho bokom od zástupu, vložil mu prsty do uší, dotkol sa slinou jeho jazyka, ³⁴pohliadol k nebu, vzdychol a povedal mu: „Effatha,“ čo znamená: „Otvor sa!“ ³⁵Hned' sa mu otvorili uši a puto jazyka sa uvoľnilo, takže správne rozprával. ³⁶Ježiš im prikázal, aby to nikomu nepovedali. Ale čím väčší im to prikazoval, tým viac to rozhlasovali ³⁷a s nesmiernym úžasom hovorili: „Všetko robí dobre! Aj hluchým dáva sluch a nemým reč!“ (Mar 7,31–37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aká bola Ježišova reakcia na človeka, ktorého k Nemu priviedli v dnešnom príbehu (Mar 7,31–37)?

Ježiš pri svojom návrate z Týru a Sidonu do Galiley nešiel najkratšou cestou. Zdá sa, že najprv putoval z Týru na sever cez Sidon, potom do vnútrozemia, na juh cez oblasť severovýchodne od Galilejského jazera, až napokon dorazil k samotnému jazeru. Bola to kľukatá cesta plná zachádzok, na ktorej mal Ježiš pravdepodobne dosť času, aby učil svojich učeníkov.

Text neuvádza presne, kto muža k Ježišovi priviedol. Vieme však, že mal vážny problém: nepočul a len veľmi ťažko komunikoval. Strata sluchu izoluje ľudí od ich okolia a hlboká hluchota môže sťažiť schopnosť naučiť sa rozprávať. Mužov problém bol pravdepodobne dlhodobý.

Ježiš chápe ťažkú situáciu tohto muža. Vezme si ho bokom od ostatných, aby s ním bol sám a venoval mu svoju úplnú pozornosť. Spôsob, akým ho uzdravuje, je z dnešného pohľadu veľmi nezvyčajný. Vkladá mužovi do uší prsty, slinami sa dotkne jeho jazyka, pohliadne k nebu – a „vzdychne“. Ježiš sa dotýka postihnutých častí človeka a uzdravuje ich. Ale prečo ten povzdych? „Ježiš teraz neuzdravil muža ako obvyčajne len slovom, ale odvedol ho bokom od zástupu, vložil mu svoje prsty do uší a dotkol sa jeho jazyka, pohliadol k nebu a povzdychol pri pomyslení, koľko uší zostane hluchých a koľko jazykov ho neuzná za Vykupiteľa.“ (DA 404; CL 262)

Ježiš zázračne prinavrátil mužovi sluch a umožnil mu zreteľne hovoriť. Jeho povzdych ilustruje hranice, ktoré si Boh dal v súvislosti so slobodnou vôľou každého človeka. Nikoho nebude do ničoho nútiť. Všetci ľudia sa môžu slobodne rozhodnúť, kam budú vo svojom živote smerovať – k Princovi života alebo ku kniežatu temnoty. Ježiš mohol nepočujúcemu uzdraviť sluch, mohol mu „otvoriť uši“, ale nemohol prinútiť hluché srdce, aby sa otvorilo a prijalo Mesiáša.

Tento krátky príbeh ukazuje, čo môže Boh urobiť pre tých, ktorí sa na Neho s dôverou obrátia. Možno máš osobnú skúsenosť s akousi ostýchavosťou či zdržanlivosťou pri zdieľaní svojej viery. Možno si mal pocit, že máš zviazaný jazyk a nevieš, čo presne povedať. Zázrak v tomto príbehu prináša povzbudenie, že Ježiš môže otvoriť naše uši, aby sme boli vnímaví k potrebám druhých a vedeli sa podeliť o pripravené slovo, ktoré ľudí povzbudí na ich ceste k Bohu.

APLIKÁCIA

- **Schopnosť počúvať a hovoriť sú dary, ktoré sme dostali od Boha. Ako ich využívaš ty?**

POZOR NA SKAZENÝ CHLIEB

¹⁴Zabudli si vziať chleby a v člne mali so sebou iba jeden chlieb. ¹⁵Prikazoval im: „Dajte si pozor, vyhýbajte sa kvasu farizejov a kvasu Herodesa!“ ¹⁶Oni hovorili medzi sebou o tom, že nemajú chleby. ¹⁷Ježiš si to všimol a povedal im: „Prečo hovoríte, že nemáte chleby? Ešte stále nerozumiete a nechápete? Máte zatvrdené srdce? (Mar 8,14–17)

Prečítaj si text Mar 8,11–13. Aký prístup farizejov Ježiša hlboko sklamal?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečo by Ježiš nemohol preukázať svoju božskú moc a presvedčiť týchto kritikov a spochybňovačov? Problém siaha až do konca Marka 3, kde Ježiš hovorí o hriechu proti Svätému Duchu. Ak si niekto zapcháva uši a zakrýva oči, nepresvedčí ho ani ďalší zázrak, ani ďalšie znamenie z neba. Odmietol by ich rovnako, ako všetky predchádzajúce. Ak je niekto rozhodnutý neveriť, nepresvedčí ho ani zázrak.

Prečítaj si text Mar 8,14–21. Na čo učeníci zabudli? Čo je hlavnou myšlienkou Ježišových slov v tomto príbehu?

Ježiš využíva príležitosť, aby varoval učeníkov pred „kvasom“ farizejov a Herodesa (Mar 8,15). Týmto „kvasom“ má na mysli učenie farizejov (porovnaj s Mat 16,12).

Učeníci však Ježišove slová sprvu vôbec nechápali. Domnievali sa, že hovorí o vyhýbaní sa kupovaniu doslovného, kysnutého chleba. Ako pri iných príležitostiach, aj teraz sa Ježiš snaží učeníkov poučiť, aby pochopili Jeho výstrahy. Tentoraz to robí prostredníctvom celej série otázok, z ktorých niektoré sú rečnícke. Ježiš tak vyjadruje svoje sklamanie, že učeníci ešte stále nechápu, v čom spočíva Jeho poslanie. Ježišove slová pripomínajú to, čo už predtým povedal o cudzincoch, ktorí nerozumejú (Mar 4,10–12). Jeho silné slová majú učeníkov prebudiť z duchovnej letargie.

Otázky, ktoré Ježiš kladie učeníkom, sú jednoduché. Pýta sa na fakty (Mar 8,19,20): koľko košov zvyškov pozbierali po nasýtení piatich tisícov (Mar 6,30–44) a štyroch tisícov (Mar 8,1–10). Týmto otázkami sa ich zjavne usiluje priviesť k pochopeniu, že nedostatok zdrojov nikdy a za žiadnych okolností nebude pre Ježiša problémom. Jeho posledná otázka v tejto časti je opäť rečnícka: „Ešte stále nechápete? (Mar 8,21) Zdá sa to nepochopiteľné, keď si uvedomíme, čo všetko už videli a zažili s Ježišom.

- Čo môžeš urobiť pre to, aby si mal svoje srdce a svoju myseľ otvorené pre Boha a Jeho lásku? Uvažuj o všetkých dôkazoch, ktoré sme dostali o Bohu a o Jeho láske. Prečo je aj napriek tomu často také ľahké skĺznuť k pochybnostiam?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Ježiš a tradícia“, „Kanaánska žena“ a „Pravé znamenie“ (DA 395–409; CL 255–266).

„Ako veľmi je aj medzi dnešnými nasledovníkmi nášho Pána – ako kedysi – rozšírený zákerne zvodný klam! Ako často nám našu službu Kristovi i naše vzájomné spoločenstvo nahľadáva tajná túžba po prvenstve! Ako pohotovo sa hlásia vlastné záujmy a túžba po ľudskej pochvale! Sebecká láska a túžba po ľahšej ceste, než akú vyznačil Boh, vedú k tomu, že ľudia nebeské príkazy nahrádzajú ľudskými teóriami a tradíciami. Kristus varoval svojich učeníkov: *Chráňte sa kvasu farizejov.* (Luk 12,1)

Kristovo náboženstvo je rýdze a úprimné. Horlivosť pre Božiu slávu je pohnútkou, ktorú vstúpuje človekovi do srdca Duch Svätý. Jedine on to môže urobiť svojím prenikavým pôsobením. Svetskú lásku a pokrytectvo môže prekonať len Božia moc. Táto zmena je znamením jeho pôsobenia. Keď prijatá viera vypudí sebecko a pretváрку z nášho srdca, ak nás bude nabádať, aby sme namiesto vlastnej hľadali Božiu slávu, potom smieme vedieť, že je to pravá viera. Hlavnou zásadou Kristovho života bolo: *Otče, osláv svoje meno!* (Ján 12,28), a ak ho nasledujeme, stane sa aj naším základným pravidlom. Priказuje nám, aby sme žili, *ako žil on; a podľa toho vieme, že sme ho poznali, ak zachováваме jeho prikázania.* (1 Ján 2,6.3)“ (DA 409; CL 266)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo nám môže pomôcť zachovávať si čisté srdce?
2. Kto sú „nečistí“ ľudia vo vašom okolí? Čo môžete urobiť, aby ste ich priťahli k evanjeliu?
3. Čo môžete urobiť, aby ste nejakým jednoduchým spôsobom zdieľali evanjelium so svojimi blíznymi?
4. Prečítajte si text Mar 8,1–10 o nasýtení štyroch tisícov. Zmení sa nejaký výklad tohto príbehu, ak by sme si uvedomili, že išlo pravdepodobne o pohanov? Malo alebo by to nemalo ovplyvniť naše chápanie príbehu? Prečo?
5. Ako sa môžeme aktívne chrániť pred povyšovaním, ktoré je súčasťou našej hriechnej prirodzenosti?

UČENIE UČENÍKOV (1)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 8,22–38; Mar 9,1–50 (Mat 20,29–34; Ján 12,25; Mal 4,5.6; Luk 9,30.31)

ÚVODNÝ TEXT

Zavolal k sebe zástup aj s učeníkmi a povedal im: „Ak ma niekto chce nasledovať, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“ (Mar 8,34)

Prvá polovica Evanjelia podľa Marka sa zameriava na to, kto je Ježiš. Jeho mocné učenie a pôsobivé zázraky ukazujú tým istým smerom: On je Mesiáš. V polovici Evanjelia nastáva zvrät, keď sa Ježiš opýta učeníkov, za koho Ho považujú.

Peter odpovie na túto otázku veľmi jasne a presvedčivo (Mar 8,27–30). Hneď nato začne Ježiš vysvetľovať, kam smerujú Jeho kroky ako Mesiáša. My dnes vieme, že Jeho cieľom bol kríž.

Od záveru ôsmej kapitoly až do konca desiatej kapitoly sa Ježiš zameriava na vyučovanie svojich učeníkov počas rôznych ciest. V týchto kapitolách sa nachádzajú aj Jeho predpovede o kríži. Po nich bude nasledovať vysvetlenie toho, čo znamená byť učeníkom. Ide o veľmi dôležité naučenia, ktoré sú aktuálne aj dnes.

V tejto časti Evanjelia podľa Marka (Mar 8,22–10,52) sa stretieme s uzdravením dvoch rôznych slepcov. Jedno uzdravenie sa nachádza v polovici ôsmej kapitoly (Mar 8,22–26), druhé v závere desiatej kapitoly (Mar 10,46–52). Tieto zázraky ilustrujú, že učeníctvo má duchovný rozmer, ktorý sa týka pochope-
nia, kto Ježiš je a kam smeruje. Tak ako Jeho učenie pred dvetisíc rokmi oslovilo a formovalo dvanásť učeníkov, tak aj dnes premieňa učeníkov a učí ich, že súčasťou nasledovania Ježiša je obetovanie sa a zároveň takéto nasledovanie prináša veľkú odmenu.

OSNOVA LEKCIE

Ôsma a deviata kapitola nás privádzajú do druhej časti Evanjelia podľa Marka, v ktorej sa Ježiš (smerujúci teraz do Jeruzalema) bude venovať tomu, aby učeníkov naučil, čo je zmyslom Jeho služby, a čo znamená byť Jeho nasledovníkom.

- Mar 8,22–30: Slepí a učenici „vidia“ (nedeľa)
- Mar 8,31–38: Naučenie o tom, čo znamená nasledovať Ježiša (pondelok)
- Mar 9,1–29: Premenenie na vrchu a vyslobodenie posadnutého (utorok)
- Mar 9,30–41: Naučenie o skutočnej veľkosti (streda)
- Mar 9,42–50: Naučenie o zodpovednosti za druhých (štvrtok)

VIDIEŤ ÚPLNE JASNE

²⁴A on [slepec] otvoril oči a povedal: „Vidím ľudí; vyzerajú ako stromy, ale chodia.“ ²⁵Potom mu znova položil ruky na oči a on začal vidieť. Slepec ozdravel a všetko videl úplne jasne. ²⁶A poslal ho domov a prikázal mu: „Ale do dediny nechod!“ ... ²⁹On sa ich [učenikov] opýtal: „A za koho ma pokladáte vy?“ Peter mu odpovedal: „Ty si Kristus!“ ³⁰No on im dôrazne prikázal, aby o ňom nikomu nehovorili. (Mar 8,24–26.29.30)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 8,22–30. Prečo Ježiš potreboval na uzdravenie slepého dva dotyky? Aké ponaučenie vyplýva z tohto príbehu?

Evanjeliá uvádzajú niekoľko textov o nevidomých, ktorých Ježiš uzdravil. Okrem dnešného textu nachádzame u Marka aj záznam o uzdravení Bartimea (Mar 10,46–52). Matúš hovorí o uzdravení dvoch slepcov (Mat 20,29–34) a Ján 9 rozpráva príbeh o tom, ako Ježiš uzdravil človeka slepého od narodenia, ktorého *poslal umyť sa do rybníka Siloe*.

Náš dnešný príbeh je však v mnohom jedinečný. Objavuje sa iba u Marka a je to jediný Ježišov zázrak, ktorý si na dokonalé uzdravenie vyžaduje dva činy. Súčasťou príbehu je citlivo pôsobiaci detail, že Ježiš vzal muža za ruku a vyviedol ho von za dedinu (Mar 8,23). Z Ježiša vyžaruje súcit s mužom a pochopenie pre jeho utrpenie.

Ale prečo dva dotyky? Keďže ide o jediný zázrak, ktorý zahŕňa dva činy, nezdá sa pravdepodobné, že by pri prvom dotyku Ježiš nepreukázal dostatok svojej moci. V tomto prípade ide skôr o „hrané podobenstvo“, ktoré ilustruje, ako niekedy trvá dlhší čas, kým sa u človeka rozvinie duchovné *videnie*. Takýto výklad potvrdzuje literárne spracovanie perikopy. Ježišovo vyučovanie učeníkov o Jeho smrti a vzkriesení je tu orámované uzdravením jedného nevidomého na začiatku a druhého na konci. Obnovenie zraku sa stáva metaforou pre vnímavé a chápané učenie.

Učítelia milujú otázky. Často sú kľúčom k odomknutiu *žiakovho pochopenia*. V tejto pasáži *nastáva v Evanjeliu podľa Marka zlom*. Ukazujú to tri charakteristiky: (1) Ježiš sa pýta svojich učeníkov, za koho Ho považujú. To nikdy predtým neurobil. (2) Peter je prvou osobou, ktorá nie je posadnutá démonom, a napriek tomu vyhlasuje, že Ježiš je Mesiáš. (3) Hneď po zjavení, kým Ježiš je, začína Učiteľ vysvetľovať, že *smeruje ku krížu*.

Prečo Ježiš vyzýva svojich učeníkov, aby nikomu nehovorili, že je Mesiáš? Môže sa zdať, že takáto výzva je v rozpore s myšlienkou nastolenia Božieho kráľovstva. V Ježišových dňoch sa však „mesiáš“ spomínal predovšetkým v politickom kontexte. „Mesiáš“ mal zvrhnúť rímsku nadvládu a vyslobodiť Izrael z područia cudzej moci. Ježiš sa nechcel stať a ani sa nestal takýmto „mesiášom“. To je aj dôvod, prečo učeníkov nabáda, aby mlčali o Jeho identite.

APLIKÁCIA

- Kedy môže nastať situácia, že je lepšie mlčať a nešíriť niektoré informácie, aj keď sú pravdivé?

CENA UČENÍCTVA

³⁴Zavolal k sebe zástup aj s učeníkmi a povedal im: „Ak ma niekto chce nasledovať, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“ ³⁵Lebo kto by si chcel zachrániť život, stratí ho. Kto však stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho. ³⁶Ved' čo osoží človeku, ak získa aj celý svet, ale uškodí svojmu životu?“ (Mar 8,34–36)

Prečítaj si text Mar 8,31–38. Čo Ježiš hovorí o cene za nasledovanie Krista?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Učeníci dospeli vo vzťahu k Ježišovi k rozhodujúcemu bodu. Odteraz vedia, že On je Mesiáš. Čitatelia Marka to však vedia už od úplného začiatku knihy (Mar 1,1), a preto majú oproti často zmäteným a tápajúcim učeníkom výhodu.

Keď Ježiš prvýkrát povolal učeníkov, povedal im, že ich urobí rybármi ľudí (Mar 1,17). Nespomenul žiadne problémy ani možné ťažkosti. Ale teraz, keď už naozaj vedia, kto On je, odhaľuje im cieľ svojho poslania – že je potrebné, aby veľa trpel, bol odmietnutý a zabitý, a napokon po troch dňoch vstal z mŕtvych. Pre učeníkov je to nesmierne šokujúca správa! Peter, ktorý práve vyznal, že Ježiš je Mesiáš, si Ho vezme bokom a začne Mu za slová o zavrnutí a zabití dohovárať. Autor opisuje celý príbeh formou nepriamej reči. Až na konci nechá prehovoriť priamo Ježiša: „Choď za mňa, satan, lebo nemyslíš na Božie veci, ale na ľudské.“ (Mar 8,33) Tieto slová museli Petra nesmierne zabolieť. Ježiš nazýva Petra satanom a hovorí mu, aby Mu nestál v ceste, pretože také myšlienky nie sú v súlade s Božou vôľou.

„Petrove slová nemohli Ježišovi pomôcť ani ho potešiť pred ťažkou skúškou. Nehodovali sa s Božím milostivým zámerom s hynúcim svetom ani s učením o sebaobetovaní, ktoré prišiel Ježiš potvrdiť vlastným príkladom.“ (DA 415; CL 271)

Ježiš svojich nasledovníkov povoláva mať rovnaký cieľ ako On – vziať kríž a nasledovať Ho. Ukrižovanie bolo v Rímskej ríši najkrutejším, najponížujúcejším a najzstrašujúcejším spôsobom popravy. Každý sa chcel vyhnúť krížu. Prečo by teda niekto mal chcieť niesť kríž ako symbol svojej oddanosti Ježišovi?

Ježiš vysvetľuje nielen cenu učeníctva, ale aj jeho veľký význam. V paradoxe kresťanskej viery sa strata života stáva spôsobom, ako ho získať. Naproti tomu snaha získať celý svet, ale prísť o večný život, pôsobí absurdne. Elegantne to vyjadril misionár Jim Elliott vo svojom denníku z 28. októbra 1949: „Nie je hlupák ten, kto sa vzdáva toho, čo si nemôže nechať, aby získal to, o čo nemôže prísť.“

- „Kto miluje svoj život, stratí ho, a kto svoj život na tomto svete nenávidí, zachová si ho pre večný život.“ (Ján 12,25) Akú osobnú skúsenosť máš s týmito slovami?

APLIKÁCIA

NA VRCHU PREMENENIA A POD NÍM

²O šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a Jána a vyviedol len ich na vysoký vrch, kde boli sami. Tam sa pred nimi premenil. ³Rúcho mu tak zbelelo, že by ho nijaký bielič na svete nevedel tak vybieliť. ⁴A zjavil sa im Eliáš s Mojžišom a rozprávali sa s Ježišom. ... ²³Ježiš mu odpovedal: „Ak môžeš?! Pre toho, kto verí, je všetko možné.“ ²⁴Chlapcov otec hneď zvolal: „Verím, pomôž mojej neviere!“ (Mar 9,2–4.23.24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 9,1–13. Čoho svedkami boli Peter, Jakub a Ján počas noci strávenej na vrchu?

Ježišova predpoveď, že „niektorí z tých, čo tu stoja, určite neokúsia smrť, kým neuvidia prichádzať Božie kráľovstvo s mocou“ (Mar 9,1), sa naplnila v priebehu niekoľkých dní, keď vzal Petra, Jakuba a Jána na vysoký vrch. Zo všetkých učeníkov zobral len ich troch, aby boli svedkami Jeho premenenia do slávy nebeského kráľovstva.

Eliáš a Mojžiš prichádzajú z nebeských výšin, aby sa rozprávali s Ježišom. Lukáš poznamenáva, že hovorili o Ježišom „odchode“ (grécky *exodos*), ktorý sa mal čoskoro uskutočniť v Jeruzaleme (Luk 9,30.31). Táto scéna naplnená nebeskou slávou má v sebe obsiahnuté posolstvo o Ježišovej smrti na kríži (porovnaj s Mar 9,9). Práve táto skúsenosť mala posilniť nádej učeníkov, keď uvidia, že Ježiš je ukrižovaný.

Po návrate z vrchu sa nasledujúce ráno traja učeníci Ježiša pýtajú na učenie farizejov o príchode Eliáša. Táto myšlienka je pravdepodobne spojená s očakávaním, že pred príchodom Mesiáša sa najprv objaví Eliáš (porovnaj s Mal 4,5.6). Ježiš odpovedá, že Eliáš už prišiel. Týmito slovami odkazuje na Jána Krstiteľa. Tak ako bol zabitý Ján, aj Ježiš zomrie rukami nepriateľov pravdy, ale po troch dňoch vstane z mŕtvych.

Po noci naplnenej nebeskou slávou sa na úpäť vrchu odohrala scéna naplnená žalosťou a nepochopením (pozri Mar 9,14–29). Deväť učeníkov sa stretlo s chlapcom posadnutým démonmi, ale nedokázali ho uzdraviť. Keď na scénu prichádza Ježiš, rozbehne sa k Nemu veľký zástup ľudí – učeníci, zákonníci a mnoho prizeraajúcich sa. Problém sa odvíja okolo „ducha temnoty“, ktorý má nad chlapcom moc. Zdá sa, že Ježiš sa nezvykle dlho vypytuje na podrobnosti tejto posadnutosti. Otcovi chlapca sa zdá celá situácia nezvládnuteľná a vyhrkne: „Ak môžeš niečo urobiť, zľutuj sa nad nami a pomôž nám!“ (Mar 9,22) Ježiš veľmi citlivo vníma, čo sa odohráva, a v otcových slovách zachytil vyjadrenie pochybností. Ježišova odpoveď je reakciou na tieto pochybnosti. Jeho slová je možné parafrázovať takto: „Čo máš na mysli, keď hovoríš: Ak môžeš?“ (Mar 9,23) Otec zrazu ako blesk z čistého neba pochopí, že problém nemá len jeho syn, ale aj on v podobe vlastných pochybností a nedostatku viery. Jeho nevera by dokonca mohla viesť k tomu, že jeho syn nebude uzdravený. Zúfalý otec sa chytá Ježišovho milosrdenstva so slovami hodnými zapamätania: „Verím, pomôž mojej neviere!“ (Mar 9,24) Po týchto slovách Ježiš chlapca uzdravuje.

APLIKÁCIA

■ Bol si niekedy vystavený situácii, keď si aj ty volal: „Verím; pomôž mojej nevere“? Kedy to bolo? Čo si sa z toho naučil?

KTO JE NAJVÄČŠÍ?

³⁵ Ježiš si sadol, zavolať si Dvanástich a povedal im: „Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých!“ ³⁶ A vzal dieťa, postavil ho doprostred nich, potom ho zobral do náručia a povedal im: ³⁷ „Kto prijíma jedno takéto dieťa v mojom mene, mňa prijíma. A kto mňa prijíma, nie mňa prijíma, ale toho, ktorý ma poslal.“ (Mar 9,35–37)

Prečítaj si text Mar 9,30–41. Čo majú spoločné a v čom sa líšia prvé dve Ježišove predpovede o Jeho smrti a zmŕtvychvstani (porovnaj s Mar 8,31)? Aký spor vznikol medzi učeníkmi? Ako ho Ježiš rieši?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V prvej predpovedi Ježiš hovorí o tých, ktorí Ho odmietnu a zabijú. V druhej predpovedi Ježiš pridáva informáciu, že bude zradený. Neoznačuje konkrétne svojho zradcu, ale čitateľ už vie, kto ním je, pretože autor evanjelia ho stotožňuje už na začiatku s Judášom (pozri Mar 3,19). Ježiš opäť hovorí o svojom zabíí a následnom vzkriesení po troch dňoch. Zdá sa však, že učenici sa o podrobnosti tejto predpovede zaujímajú ešte menej ako pri prvej predpovedi. Neželané správy nevedú k diskusii.

Pri svojej prvej predpovedi sa Ježiš nachádzal na sever od Galilejského mora, neďaleko Cézarey Filipovej (Mar 8,27). Pri tejto druhej predpovedi prechádza Galileou (Mar 9,30) a vchádza do Kafarnauma (Mar 9,33). Celkom dobre si preto vieme predstaviť Jeho cestu zo severu na juh. Do Kafarnauma však vstupuje sám, keďže dvanásť učeníkov zaostáva. Keď sa opäť stretnú, Ježiš sa učeníkov pýta, o čom sa rozprávali počas cesty. Všetci sú ticho, čo je jasné znamenie, že im je Jeho otázka nepríjemná, akoby boli malé deti prichytené pri niečom zlom. Učenici sa totiž dohadovali, kto z nich je najdôležitejší. Nie každý je ochotný si to priznať, ale otázku, kto je najdôležitejší či najväčší, si kladieme všetci. V Božom kráľovstve však táto otázka platí presne naopak.

Ježiš odpovedá na problém v dvoch krokoch. Najprv vysloví jasné vyhlásenie, že ak chce byť niekto prvý (najväčší), musí sa stať sluhom. Potom Ježiš ilustruje svoju myšlienku skutkom. Neďaleko zrejme stálo dieťa a počúvalo. Ježiš dieťa vzal a postavil ho do stredu skupiny. Možno sa dieťa cítilo neisto, preto Ježiš zodvihol dieťa a podržal ho v náručí. Takto, s dieťaťom na rukách, svojim učeníkom vysvetľuje: „Kto prijíma jedno takéto dieťa v mojom mene, mňa prijíma. A kto mňa prijíma, nie mňa prijíma, ale toho, ktorý ma poslal.“ (Mar 9,37) Takto spája maličké dieťa so samotným Bohom.

Ján sa potom pýta na cudzincov, ktorí v Jeho mene vyhávajú démonov. Nepozdáva sa to ani jemu, ani ostatným učeníkom. Ježiš ich však učí dôležitú lekcii: „Kto nie je proti nám, je s nami!“ (Mar 9,40) Ukazuje, že pomoc tým, ktorí konajú kresťanskú službu, dokonca aj v malých veciach, nezostane v nebi nepovšimnutá.

■ Aká je biblická myšlienka dôležitosti a veľkosti v protiklade k svetským predstavám? O aký druh veľkosti sa usiluješ ty?

APLIKÁCIA

ZDRAVÍ ĽUDIA V PEKLE

⁴²Kto by zviedol na hriech jedného z takýchto malých, čo veria vo mňa, pre toho by bolo lepšie, keby mu na krk zavesili mlynský kameň a hodili ho do mora. ⁴³Ak ťa zväzda na hriech tvoja ruka, odtni ju! Lepšie ti bude vojsť do života okyptený, ako byť uvrhnutý s oboma rukami do pekla, do neuhasiťelného ohňa. (Mar 9,42.43)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 9,42–50. Čo je hlavnou myšlienkou Ježišových slov v týchto veršoch?

Na prvý pohľad sa môže zdať, že táto pasáž je zbierkou nesúrodých Ježišových výrokov, ktoré sú pospájané bez akéhokoľvek zmyslu. Pri bližšom pohľade však zistíme, že každý nasledujúci výrok nejakým spôsobom súvisí s tým predchádzajúcim. V pasáži sa spomínajú tri hlavné pojmy, ktoré postupne rozvíjajú Ježišovo učenie: „zviesť na hriech“, „oheň“ a „sol“.

Jeho prvý výrok o „malých“ sa týka nových veriacich. Učítelia a vodcovia majú v Božom kráľovstve za úlohu postarať sa o novoobrátených ľudí s osobitnou starostlivosťou. Takýto postoj nadväzuje na starozmluvnú etiku starostlivosti o tých najslabších v starovekej spoločnosti – vdovy, siroty a cudzincov. Na zdôraznenie tejto témy Ježiš používa hyperbolu, že by bolo lepšie utopiť sa v mori, ako spôsobiť hriech jedného z týchto „malých“.

Myšlienka „zviesť na hriech“ („pohoršiť“; Roh.) tvorí v tomto odseku najdlhšiu časť. Pred čitateľom stoja dva rébusy. Po prvé, naozaj Ježiš vedie ľudí k tomu, aby si odťali ruku či nohu alebo vylúpili oko? Po druhé, naozaj prichádza s učením o večne horiacom pekle?

Na prvú otázku musí zaznieť rozhodné „nie“. Ježiš neučí nič o mrzачení. Takúto prax judaizmus odmietal (porovnaj s 5Moj 14,1; 1Kráľ 18,27.28). Ježiš používa hyperbolu (zveličenie), aby vyjadril dôležitosť svojich slov. Ak je hrozná čo i len predstava straty ruky, nohy alebo oka, o čo väčšou pohromou by mal byť pre kresťana hriech!

Aj na druhú otázku treba odpovedať záporne. Nie, Ježiš neučí o večne horiacom pekle. Ako to vieme? Po prvé, pasáž obsahuje určitý komický aspekt. Vykresľuje pred nami obraz ľudí, ktorí vstupujú do nebeského mesta s jedným okom, jednou nohou alebo jednou rukou. Ako by potom vyzeral zástup ľudí smerujúcich do pekla? Nemalo by to byť práve naopak? Naozaj sa do pekla dostanú zdraví a do neba okyptení a slepí? Táto predstava je komická. Ak takáto vážna téma vyznieva smiešne, je zrejmé, že Ježiš na zdôraznenie svojich slov používa hyperbolu. Hriech treba brať natoľko vážne, že by bolo lepšie prísť o ruku, nohu alebo oko, ako zhrešiť.

Pokiaľ ide o to, či je peklo večné, treba povedať, že večné sú jeho dôsledky, nie samotný oheň pekla. „Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto verí v neho, *nezahynul*, ale mal večný život.“ (Ján 3,16; zvýraznenie pridané). Tí, čo sú stratení, nehoria navždy; namiesto toho zahynú navždy – a v tom je veľmi veľký rozdiel!

APLIKÁCIA

■ Ktoré tvoje slová alebo skutky by potenciálne mohli novoobráteného človeka priviesť do hriechu? Prečo? Na čo si treba dávať pozor?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Pod vrchom premenenia“ a „Rozhovory s učeníkmi“ (DA 426–446; CL 278–289)

„Slávu predchádza pokora. Na významné miesto pred ľuďmi volí nebo takého pracovníka, ktorý vie – ako Ján Krstiteľ – zaujať nízke postavenie pred Bohom. Najúspešnejším pracovníkom v Božom diele je učeník s detinskou prostotou a pokorou. Nebo pomáha tomu, kto nehľadá vlastnú slávu, ale usiluje sa o záchranu ľudí.“ (DA 436; CL 285)

„Nemáme podceňovať nikoho, kto verí v Krista, aj keď slabou vierou, a ide za ním neistým krokom dieťaťa. Nech sú naše vzdelanostné, kultúrne, povahové, kresťanskovýchovné a skúsenostné prednosti akékoľvek, tým všetkým sme v medziach svojich síl povinní slúžiť tým, čo toho dostali menej. Ak sme silní, máme podporovať ruky slabých. Anjeli slávy, ktorí stále hľadajú na tvár nebeského Otca, radostne slúžia jeho deťom. Zvlášť sa starajú o ľudí ustrašených a povahovo narušených. Anjeli sú vždy prítomní tam, kde je ich treba najviac, kde ľudia vedú najťažší boj s vlastným ja a zápasia v najťažších podmienkach. Kristovi skutoční spolupracovníci budú práve tu pomáhať.“ (DA 440; CL 287.288)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečítajte si ešte raz text Mar 8,27–29. Kedy a ako vyznávate druhým svoju vieru v Ježiša ako svojho Spasiteľa?
2. Aká je správna rovnováha medzi zážitkom spoločenstva s Kristom na vrchu premenenia a obvyčajnou skúsenosťou služby ľuďom v núdzi?
3. V triede diskutujte o odpovedi na aplikačnú otázku o „dôležitosti“ a „velkosti“ z časti na stredu. Aký je podľa vás rozdiel medzi tým, ako vníma veľkosť svet a ako ju vníma Boh? Vedeli by ste uviesť príklady ľudí, ktorých síce svet obdivuje a považuje za „velkých“, ale je dosť možné, že Boh má iný názor? A naopak, poznáte ľudí, ktorých svet prehliada, ale Boh ich môže považovať za „velkých“? Čo nám tento rozdiel hovorí o prevrátenom vnímaní ideálov, ktoré vyznáva tento svet?
4. Prečo sa potrebujeme naučiť brať hriech vážne?

Týždeň od 17. do 23. augusta

UČENIE UČENÍKOV (2)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek10 (1Moj 1,27; 1Moj 2,24; Gal 4,1.2; Rim 6,1–11; Iz 11,1–16)

ÚVODNÝ TEXT

„Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby sám slúžil a dal svoj život ako výkupné za mnohých.“ (Mar 10,45)

Tento týždeň budeme študovať 10. kapitolu Evanjelia podľa Marka. Tým ukončíme dôležitú časť, v ktorej Ježiš pripravuje svojich učeníkov na pochopenie podstaty kríža. Prvá polovica kapitoly sa zaoberá samotnými učeníkmi. Druhá polovica sa venuje otázkam, ktoré sú dôležité pre učeníctvo, ale nahliada na ne optikou tých, čo sa dostávajú do kontaktu s Ježišom. Farizeji prichádzajú a hádajú sa s Ním na tému rozvodu, rodičia prinášajú svoje deti, aby ich Ježiš požehnal, bohatý mládenec sa pýta na večný život a slepý sa pýta na zrak.

Táto kapitola obsahuje dôležité naučenia o tom, čo znamená nasledovať Ježiša, a to najmä v súvislosti s praktickými otázkami každodenného života, medzi ktoré patrí manželstvo, deti, postoj k bohatstvu a odmena a cena za Jeho nasledovanie. Kapitola vrcholí uzdravením druhého nevidomého (Mar 10,46–52; porovnaj s Mar 8,22–26). Toto uzdravenie tvorí záver celej časti (Mar 8,22–10,52) a zároveň ilustruje, aká je cena nasledovania Ježiša a k čomu môže toto nasledovanie viesť.

Tieto naučenia pripravujú Ježišových nasledovníkov na výzvy, ktoré so sebou prináša učeníctvo. A to bez ohľadu na to, či ide o učeníkov žijúcich pred dvadsiacimi rokmi alebo dnes, v 21. storočí.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu desiatej kapitoly uvidíme (podobne ako v predchádzajúcej lekcii), akým spôsobom učil Ježiš svojich učeníkov o zásadách svojho kráľovstva a o tom, čo znamená byť Jeho učeníkom.

- Mar 10,1–12: Ježišovo učenie o manželstve (nedeľa)
- Mar 10,13–16: Ježišovo učenie o deťoch (pondelok)
- Mar 10,17–31: Ježišovo učenie o životných prioritách (utorok)
- Mar 10,32–45: Ježišovo učenie o skutočnej službe (streda)
- Mar 10,46–52: Uzdravenie slepého – získanie nového učeníka (štvrtok)

BOŽÍ PLÁN PRE MANŽELSTVO

²Tu prišli farizeji a skúšali ho otázkou, či je mužovi dovolené prepustiť manželku. ³Odpovedal im: „Čo vám prikázal Mojžiš?“ ⁴Odpovedali: „Mojžiš dovolil napísať prepúšťací list a prepustiť ju.“ ⁵Ježiš im však povedal: „Takéto ustanovenie vám napísal pre tvrdosť vášho srdca.“ ⁶No už na začiatku ich Boh stvoril ako muža a ženu. ⁷Preto opustí človek svojho otca i matku a prilne k svojej žene ⁸a budú dvaja jedno telo. Takže potom už nie sú dvaja, ale jedno telo. ⁹Čo teda Boh spojil, človek nech nerozlučuje.“ (Mar 10,2–9)

Prečítaj si text Mar 10,1–12 a porovnaj s 1Moj 1,27 a 1Moj 2,24. Aká pasca sa skrývala v otázke farizejov o rozvode? Aké ponaučenie dal Ježiš vo svojej odpovedi?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V tejto pasáži sa farizeji pýtajú Ježiša, či je dovolené, aby sa muž rozviedol so svojou manželkou. Farizeji považovali rozvod za zákonný. Líšili sa len v otázke dôvodov, pre ktoré bolo možné legitimizovať rozvod. V zásade existovali dva prístupy predstavované nasledovníkmi dvoch veľkých rabínov – *Šamaja* a *Hilela*. *Šamajovi* nasledovníci vykladali Tóru prísnejšie a podľa nich mohli byť príčinami rozvodu len bezdetnosť, materiálne či citové zanedbávanie alebo manželská nevera. *Hilelovi* nasledovníci boli oveľa zhovievavejší a umožňovali rozvod takmer z akéhokoľvek dôvodu, hoci ich proces udeľovania rozvodu bol oveľa zložitejší, čo mnohých v konečnom dôsledku od rozvodu odrádzalo.

Môže sa preto zdať nezvyčajné, že farizeji kladú Ježišovi všeobecnú otázku, či je rozvod vôbec prijateľný. Na pozadí tejto otázky sa však skrývalo sprisahanie, ktoré malo dostať Ježiša do problémov u Herodesa Antipasa. Ten bol vládcom regiónu na východ od Jordánu, kde sa Ježiš práve vtedy nachádzal. Antipas sa totiž rozviedol so svojou manželkou a oženil sa s Herodiadou, manželkou svojho brata. Herodes dal stať *Jána Krstiteľa* pre jeho výčitky súvisiace s týmto nezákonným vzťahom (pozri Mat 14,1–12).

Ježiš odpovedá protiotázkou. Pýta sa farizejov, čo v tejto veci prikázal Mojžiš. Farizeji sa vo svojej odpovedi odvolávajú na text 5Moj 24,1–4, ktorý opisuje konkrétny prípad nového manželstva po rozvode. Izraeliti v Mojžišových dňoch už praktizovali rozvod. Judikatura opísaná v 5. Mojžišovej 24 mala poskytovať žene ochranu. Ale v Ježišových dňoch toto učenie Hilelova škola prekrútila, aby sa ulahčil rozvod takmer z akéhokoľvek dôvodu. Zákon, ktorý mal ženu chrániť, sa teda používal na jednoduchšie ukončenie manželstva a zbavenie sa nechcenej ženy.

Namiesto diskusie o judikature v 5. Mojžišovej 24 sa Ježiš odvoláva na pôvodný Boží ideál pre manželstvo, ako ho vyjadruje 1. Mojžišova 1 a 2. Poznamenáva, že na počiatku Boh stvoril muža a ženu (1Moj 1,27), dvoch jednotlivcov. Potom spája túto pravdu s myšlienkou, že muž opustí svojich rodičov a pripojí sa k svojej manželke a stanú sa jedným telom (1Moj 2,24). Tento koncept jednoty sa stáva základom Ježišovho potvrdenia manželského zväzku. Čo Boh spojil, ľudia by nemali rozdeľovať.

■ Čo môže vaše zborové spoločenstvo urobiť pre posilnenie manželstiev vo vašom strede? Ako pomáhate tým, ktorým sa manželstvo rozpadlo?

APLIKÁCIA

JEŽIŠ A DETI

¹³K Ježišovi prinášali deti, aby sa ich dotkol. Učeníci im však dohovárali. ¹⁴Ked' to Ježiš zbadal, rozhorčil sa a povedal im: „Nechajte deti prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo takým patrí Božie kráľovstvo. ¹⁵Amen, hovorím vám: Kto neprijme Božie kráľovstvo ako dieťa, nevojde doň.“ ¹⁶A bral ich do náručia, kládol na ne ruky a požehnával ich. (Mar 10,13–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo urobil Ježiš pre tých, ktorí k Nemu prinášali deti (Mar 10,13–16)?

Deti boli v starovekom svete považované za veľmi dôležité. V kultúre, kde dominovali muži, sa veľký dôraz kládol na chlapcov. Narodenie a detstvo však vôbec neboli jednoduché. Bez modernej lekárskej starostlivosti existovalo veľké riziko súvisiace nielen s tehotenstvom a pôrodom, ale aj s prvými rokmi života detí. Mnohé kultúry používali tradičné lieky a amulety na ochranu zraniteľných maličkých pred zlými silami.

Hoci deti boli žiadané a dôležité, v skutočnosti mali veľmi nízke sociálne postavenie – podobne ako otroci (Gal 4,1.2). V grécko-rímskom svete boli deti s telesným postihnutím alebo neželané deti ponechané svojmu osudu, alebo dokonca hodené do rieky. Chlapci mali väčšiu cenu ako dievčatá. Niekedy boli tieto opustené deti „zachránené“, len aby ich vychovali a predali ako otrokov. Zdá sa, že učeníci nepochopili Ježišove slová v predchádzajúcej kapitole o tom, že prijímaním detí prijímame aj Ježiša (Mar 9,33–37). Teraz karhajú tých, ktorí prinášajú deti k Ježišovi, aby ich požehnal. Učeníci majú možno pocit, že je to nedôležité a že Ježiš nebude mať na niečo také čas.

Veľmi sa však mýlili. Ježiša ich konanie dokonca rozhorčilo. Marek vo svojom evanjeliu zaznamenáva niekoľko výrazných reakcií Ježiša na konanie ľudí. Je určite poučné, že jedna z jeho silných reakcií bola voči ľuďom, ktorí sa snažili držať od Neho deti čo najďalej.

Dôrazne trvá na tom, že učeníci nesmú deťom brániť na ceste k Nemu. Prečo? Pretože im patrí Božie kráľovstvo a človek ho musí prijať s postojom a pohľadom dieťaťa. Ide pravdepodobne o odkaz na jednoduchú, bezvýhradnú dôveru v Boha.

„Nedovoľme, aby naša nekresťanská povaha predstavovala Ježiša v zlom svetle. Neodrádzajme ich svojou chladnosťou a nevládnosťou. Nebudme príčinou toho, že v deťoch vznikne pocit, že sa im v nebi nebude páčiť, ak tam budeme my. Nehovorme o náboženstve ako o niečom, čomu deti nemôžu rozumieť. Nevzbudzujme dojem, že nechceme, aby už v detstve prijali Krista. Nevyvolávajme v nich nesprávnu predstavu, že Kristovo náboženstvo je pochmúrne a prísť k Spasiteľovi znamená vzdať sa v živote všetkého radostného.“ (MH 44; CZŽH 24)

APLIKÁCIA ■ Ako môžete lepšie predstaviť Ježiša deťom vo vašom okolí?

NAJLEPŠIA INVESTÍCIA

¹⁷Keď sa vydával na cestu, ktosi k nemu pribehol, padol pred ním na kolena a pýtal sa ho: „Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som sa stal dedičom večného života?“ ... ²¹Vtedy sa Ježiš naňho s láskou zahľadel a povedal mu: „Jedno ti chýba. Chod', predaj všetko, čo máš, daj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“ ²²Po týchto slovách mládenec zosmutnel a zarmútený odišiel, lebo mal mnoho majetku. (Mar 10,17.21.22)

Aké kľúčové ponaučenia o viere a cene učeníctva pre kohokoľvek, boha-tého alebo chudobného, sa nachádza v texte Mar 10,17–31?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Mládenecov prístup naznačuje jeho úprimnosť a úctu k Ježišovi. Pribehol, klakol si pred Ním a položil otázku, ktorá je dôležitá pre osud každého človeka: *Aké požiadavky musím splňať, aby som mohol zdediť večný život?* Ježiš vo svojej odpovedi odkazuje na druhú tabuľku Desatora. Muž opäť prejaví svoje nadšenie. Hovorí, že to všetko zachovával od svojej mladosti.

Zo štyroch evanjelií len Marek poznamenáva, že Ježiš si tohto muža „zamiloval“ (Roh.). Na mužovom nadšení je niečo príťažlivé. Ježiš však skúša jeho úprimnosť žiadosťou, aby všetko predal a nasledoval Ho. Muž odchádza zarmútený, pretože mal veľký majetok. V skutočnosti prikázania nezachovával. Porušil hneď to prvé, keď si vo svojom živote postavil na najvyššie miesto niečo iné ako Boha. Modlou sa mu stalo jeho bohatstvo.

Ježiš potom hovorí o zvodnej podstate bohatstva. Pre veľké zviera, ako je ťava, je ľahšie prejsť malým otvorom ihly, ako pre bohatého človeka vstúpiť do neba. Učeníci sú ohromení Ježišovými slovami a čudujú sa, kto teda môže byť spasený. Najdôležitejší Ježišov výrok v tejto časti je vo verši Mar 10,27. „Ľuďom je to nemožné, ale Bohu nie; lebo Bohu je všetko možné.“

Tento text sa zdá byť príhodným miestom na ukončenie príbehu: do neba sa nemôžeme dostať sami; na to, aby sme boli spasení, potrebujete Božiu milosť. Potom však Peter emotívne vyhrkne, že on a jeho priatelia opustili všetko, aby nasledovali Ježiša. Ježiš odpovedá, že čokoľvek, čo sme zanechali, aby sme Ho nasledovali, nie je ničím v porovnaní s tým, čo dostaneme teraz a „v budúcom veku“.

Hlavná myšlienka teda znie: *Kristova smrť je riešením na ľudskú vinu. Kristova milosť a Jeho vzkriesený život sú tým, čo posilňuje poslušnosť Jeho prikazom.*

■ **Prečítaj si text Rim 6,1–11. Ako tieto verše odhaľujú realitu Božej milosti v našom živote, keď nás On ospravedľuje a robí z nás nových ľudí?**

APLIKÁCIA

„MÔŽETE PIŤ KALICH, KTORÝ JA PIJEM?“

³⁵Vtedy prišli k nemu Zebedejovi synovia Jakub a Ján s prosbou: „Učiteľ, chceme, aby si nám splnil, o čo ťa požiadame.“ ³⁶On sa ich však opýtal: „Čo chcete, aby som pre vás urobil?“ ³⁷Odpovedali mu: „Daj, aby sme sedeli v tvojej sláve jeden po tvojej pravici a druhý po ľavici.“ ³⁸No on im povedal: „Neviete, čo si žiadate. Môžete piť kalich, ktorý ja pijem, alebo byť pokrstení krstom, ktorým som ja pokrstený?“ (Mar 10,35–38)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 10,32–45. Ako tieto verše ukazujú pretrvávajúcu neschopnosť učeníkov pochopiť nielen Ježišovo poslanie, ale aj podstatu toho, čo znamená nasledovať Ho?

Ježiš sa na svojich cestách stále viac približuje k Jeruzalemu. Počas spoločného putovania sa čoraz viac otvára svojim učeníkom a ukazuje im, čo sa má stať v Jeruzaleme. Oni však Jeho slovám buď neveria, alebo ich vedome vytesňujú. Keď Ježiš hovorí o svojej smrti a o svojom zmŕtvychvstaní, je až zarážajúco konkrétny. Jeho slová však neboli to, čo chceli učenici počuť, a tak ich vo svojom vnútri odmietli.

Dôkazom môže byť aj konanie Jakuba a Jána. Prichádzajú k Ježišovi so súkromnou žiadosťou. Ježiš sa právom pýta na ďalšie podrobnosti a oni odpovedajú, že chcú sedieť po Jeho pravici a ľavici v Jeho sláve. Je ľahké odsúdiť ich požiadavku ako odporné sebecko. Títo dvaja muži však zasvätili svoj život službe Ježišovi a ich túžby možno neboli úplne sebecké.

Ježiš sa snaží učeníkom vysvetliť podstatu toho, čoho sa vlastne dožadujú. Pýta sa, či môžu piť Jeho kalich alebo byť pokrstení Jeho krstom. Jeho kalich bude kalichom utrpenia v Getsemanskej záhrade a na kríži (porovnaj s Mar 14,36) a Jeho krst bude Jeho smrťou a pohrebom (Mar 15,33–47). Tieto udalosti sú paralelné s Jeho krstom zaznamenaným v Markovi 1.

Jakub a Ján to však nevidia a nechápu. Ľahkovážne odpovedajú, že môžu. Ježiš potom prorockými slovami predpovedá, že skutočne budú piť Jeho kalich a budú pokrstení Jeho krstom. Jakub bol prvým z apoštolov, ktorý zomrel mučeníckou smrťou (Sk 12,2). Ján žil najdlhšie z apoštolov a záver života strávil vo vyhnanstve na ostrove Patmos (Zj 1,9). Ježiš ukazuje, že o tom, kto bude mať miesto v „sláve“, rozhoduje Boh.

Ako reagovali ostatní učenici na Ježišovu odpoveď? Nie príliš dobre. Čítame, že boli mrzutí (Mar 10,41). V gréckom texte je použité rovnaké slovo *aganakteó* s významom „byť nahnevaný, rozhorčený“, ako keď sa Ježiš hnevá na tých, ktorí bránili deťom, aby prišli k Nemu (Mar 10,14).

Ježiš si potom zvolal učeníkov a odovzdal im jednu z najdôležitejších práv. Ukázal, že kým pohanskí vládcovia využívajú moc na osobný prospech, v Božom kráľovstve musí byť moc vždy použitá na pozdvihnutie a požehnanie iných. Ježiš im ukazuje cestu ako Kráľ Božieho kráľovstva. Čím? Tým, že dal svoj vlastný život ako výkupné. Niečo také Jeho nasledovníci vôbec neočakávali.

APLIKÁCIA

- Čo pre kresťana znamená byť „služobníkom“ druhých? Ako sa tento princíp prejavuje v tvojej každodennej interakcii s ľuďmi?

„ČO CHCEŠ, ABY SOM TI UROBIL?“

⁴⁶Prišli do Jericha. Keď Ježiš vychádzal s učeníkmi a veľkým zástupom z Jericha, sedel pri ceste slepý žobrák, Timaiov syn Bartimej. ⁴⁷Keď slepec začul, že je to Ježiš Nazaretský, začal volať: „Ježiš, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“

⁴⁸Mnohí mu dohovárali, aby mlčal, ale on kričal ešte hlasnejšie: „Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ ⁴⁹Ježiš sa zastavil a povedal: „Zavolajte ho!“ Nato slepca zavolali a povedali mu: „Dúfaj! Vstaň, volá ťa!“ ⁵⁰A on zhodil plášť, vyskočil a prišiel k Ježišovi. ⁵¹Ježiš sa ho spýtal: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ Slepce mu povedal: „Rabbúni, aby som videl!“ ⁵²Tu mu Ježiš povedal: „Chod, tvoja viera ťa uzdravila!“ A hneď videl a šiel po ceste za ním. (Mar 10,46–52)

Ako Bartimej zareagoval na Ježišov príchod? (Mar 10,46–52)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri našom štúdiu Evanjelia podľa Marka sme už hovorili, že Ježiš väčšinou ľuďom bránil, aby iným hovorili o Ňom a o Jeho zázrakoch. V tomto príbehu sa opäť stretávame s podobným motívom. Keď Ježiš opúšťa Jericho, ocitne sa v Jeho blízkosti nevidomý muž, ktorý žobral na kraji cesty. Akonáhle sa dozvie, že okolo prechádza Ježiš, muž začne kričať: „Ježiš, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ (Mar 10,47) V súlade s už spomínanou myšlienkou *odhalenia a tajomstva* sú to tentoraz ľudia naokolo, ktorí preberajú úlohu tých, čo sa snažia muža umlčať.

Bartimej sa však nedá odradiť. Čím viac na neho naliehajú, tým hlasnejšie kričí: „Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ (Mar 10,48) Jeho slová sú vyznaním viery v Ježiša ako Mesiáša a dôvery, že ho môže uzdraviť. Titul „Syn Dávidov“ mal v Ježišových dňoch dva významy: (1) odkazoval na obnovu vlády kráľa Izraela (pozri Izaiáš 11; Jer 23,5.6; Jer 33,15; Ezech 34,23.24; 37,24; Mich 5,2–4; Zach 3,8; 6,12) a (2) ukazoval, že táto osoba bude uzdravovať a vyháňať zlých duchov.

Ježiš sa zastaví a ľuďom povie, aby slepého zavolali k Nemu. Je príznačné, že keď slepec prichádza k Ježišovi, zhadzuje svoj plášť. V Ježišovej dobe boli ľudia s postihnutím na úplnom dne spoločenského rebríčka – spolu s vdovami a sirotami. Išlo o jednotlivcov na okraji spoločnosti, bez príjmu a v reálnom ohrození života. Plášť bol pre muža jedinou istotou. Slúžil mu ako lôžko, prikrývka a ochrana súčasne. Vzdať sa ho, zanechať ho kdesi bez dozoru bolo prejavom viery, nádeje a istoty, že Ježiš muža uzdraví.

A Ježiš nesklamal. Každý, kto v evanjeliách prichádza za Ježišom s prosbou o pomoc, túto pomoc vždy nachádza. Ježiš kladie Bartimejovi rovnakú otázku, akú predtým položil Jakubovi a Jánovi: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ (Mar 10,51; pozri aj Mar 10,36) Slepý bez váhania žiada, aby mohol vidieť. A Ježiš ho ihneď uzdravuje. Odpoveďou teraz už vidiaceho muža je, že Ježiša nasleduje na Jeho ceste.

Tento príbeh uzatvára časť o učeníctve, ktorá je ohraničená dvomi príbehmi o uzdravení nevidomých (porovnaj Mar 8,22–26 a Mar 10,46–52). Tieto dva príbehy ilustrujú, že učeníctvo znamená vnímať svet novými očami. Niekedy možno nie hneď úplne jasne, ale vždy to vedie k nasledovaniu Ježiša po ceste, ktorú nám ukazuje.

- Kričať si aj ty niekedy (doslovne alebo obrazne) na Ježiša: „Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ V akej si bol vtedy situácii? Čo sa stalo? Čo ťa takéto skúsenosti naučili?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Ježiš a deti“ (DA 511–517; CL 332–335) a „Bohatý muž“ (DA 518–523; CL 336–339).

„Ježiš mal deti rád. Tešil sa z ich detskej prítulnosti a úprimnej, bezprostrednej lásky. Vďačná chvála z ich úst mu znela ako príjemná hudba. Povzbudzovala ho vo chvíľach únavy zo stretnutí s falošnými a pokryteckými ľuďmi. Spasiteľ si všade získaval oddanosť a dôveru detí svojím láskyplným zjavom a vlúdny, prívetivým prístupom k nim.“ (DA 511; CL 332)

„Ako kedysi onomu mladému šľachticovi, aj dnešným majetným a vysoko postaveným ľuďom sa môže zdať, že zrieknutie sa všetkého pre Krista je príliš veľká obeť. To je však jediná miera pre všetkých, ktorí sa chcú stať jeho učeníkmi. Čiastočnú poslušnosť nemožno prijať. Podstatou Kristovho učenia je sebaobetovanie. Často sa to vyžaduje a zdôrazňuje ako príkaz preto, že na záchranu človeka niet inej cesty než zbaviť sa tých vecí, ktoré by narušili celú jeho bytosť, keby si ich ponechal.“ (DA 523; CL 339)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako môžete pomáhať deťom a mladým ľuďom zostať v spojení s Kristom a s cirkevným spoločenstvom? Prečo je takáto aktivita dôležitá?
2. Niekedy počujeme ľudí hovoriť, že im na peniazoch nezáleží. Nie je to však pravda. Každému ide o peniaze (v tom najlepšom prípade o ich poctivé nadobudnutie a múdre použitie). Na tom predsa nie je nič zlé. V čom teda môže byť problém s peniazmi a prečo si musia verní kresťania, či už bohatí alebo chudobní, dávať pozor na svoj vzťah k nim?
3. Ako by ste vy sami odpovedali na Ježišovu otázku: „Čo chceš, aby som pre teba urobil?“
4. Uvažujte o Ježišových slovách v Mar 10,43–45. Ako vyzerá život, ktorý sa riadi uvedenými princípmi? Ako sa môžeme naučiť slúžiť a nie byť tými, ktorých obsluhujú? Ako to súvisí s naším životom a s naším prístupom k druhým ľuďom?

SPORY V JERUZALEME

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 11; Mar 12,1–34 (1Král' 1,32–48; Zach 9,9.10; Iz 56,7; Jer 7,11)

ÚVODNÝ TEXT

Ked' sa chystáte na modlitbu, odpúšťajte všetko, čo proti niekomu máte, aby aj vám váš Otec na nebesiach odpustil vaše previnenia. (Mar 11,25)

V tretej lekcii sme sa venovali sérii piatich sporov medzi Ježišom a náboženskými vodcami (Marek 2 a 3). V textoch týkajúcich sa Ježišovho príchodu do Jeruzalema, ktoré budeme študovať tento týždeň, sa okrem iného sústreďíme na sériu šiestich sporov s náboženskými vodcami. Tieto dve skupiny sporov ohraničujú v Evanjeliu podľa Marka začiatok a koniec Ježišovej pozemskej služby. Každý z týchto súborov sporov sa zaoberá dôležitými otázkami kresťanského života. Pokyny, ktoré v tých sporných situáciách Ježiš prináša, nás usmerňujú nielen v základných otázkach viery, ale aj v praktických otázkach každodenného života.

Náboženski vodcovia na Ježiša opakovane útočia, spochybňujú Ho a snažia sa Ho poraziť, ale ani raz sa im to nepodarí. Časť lekcie na tento týždeň sa bude týkať analýzy toho, čo privádza ľudí do odporu voči Bohu. Budeme tiež uvažovať, čo môžu kresťania urobiť, aby prelomili predsudky a prihovorili sa k srdciam tých, ktorí vzdorujú volaniu Ducha.

V Markovi 11 sa Ježišova služba odohráva v Jeruzaleme na Velkú noc (marec – apríl). Kapitoly Marek 11–16 hovoria o udalostiach, ktoré sa odohrali počas niekoľkých dní. Čas a tempo rozprávania sa tu výrazne spomalili. Ved' prvých desať kapitol pokrýva približne tri a pol roka Ježišovej služby. Toto spomalenie poukazuje na dôležitosť záverečných udalostí.

OSNOVA LEKCIE

Jedenásta a dvanásta kapitola Evanjelia podľa Marka opisujú udalosti spojené s Ježišovým slávnostným vjazdom do Jeruzalema v samotnom závere Jeho pozemskej služby. Tu dôjde v nasledujúcich dňoch k niekoľkým „stretom“ s vtedajšími náboženskými vodcami a predstaviteľmi.

- Mar 11,1–11: Triumfálny vjazd do Jeruzalema (nedeľa)
- Mar 11,12–26: Spor o význam chrámu a jeho vyčistenie (pondelok)
- Mar 11,27–12,12: Spor o Ježišovu právomoc (utorok)
- Mar 12,13–27: Spory o dane a manželstvo (streda)
- Mar 12,28–34: Diskusia o najväčšom prikázaní (štvrtok)

TRIUMFÁLNY VSTUP

⁷Priviedli osliatko k Ježišovi. Prehodili naň svoje plášte a on si naň sadol. ⁸Mnohí prestierali na cestu svoje plášte a iní hádzali ratolesti nasekané v poli. ⁹Tí, čo šli pred ním i za ním, volali: „Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“ ¹⁰Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza! Hosanna na výsostiach!“ ¹¹Potom vošiel do Jeruzalema, do chrámu. Keď si všetko poprezeral a pretože už bolo neskoro, odišiel s Dvanástimi do Betánie. (Mar 11,7–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

O čom hovoria texty Mar 11,1–11 a Zach 9,9.10?

Polovica príbehu v Mar 11,1–11 ukazuje Ježiša, ako posielal dvoch učeníkov do neďalekej dediny, aby mu priviedli osliatko, na ktorom chce pokračovať na ceste do Jeruzalema. Prečo autor venuje toľko času tomuto opisu?

Odpoveď je dvojaká. Po prvé, poukazuje na Ježišovu prorockú moc, čím zvyšuje dôstojnosť Jeho príchodu a spája ho s Božou vôľou. Po druhé, tento aspekt prepája príbeh s textom Zach 9,9.10, v ktorom sa o kráľovi hovorí, že prichádza do Jeruzalema na osliatku. Pripomína to vstup Šalamúna na mulici do Jeruzalema (1Kráľ 1,32–48), keď sa Adonija pokúsi zmocniť trónu a Dávid prikáže, aby Šalamúna čo najskôr korunovali za kráľa.

„Týmito slovami predpovedal prorok Zachariáš päťsto rokov pred Kristovým narodením príchod izraelského kráľa. Jeho proroctvo sa malo práve naplniť. Ten, ktorý tak dlho odmietal kráľovské pocty, prichádza teraz do Jeruzalema ako zaslúbený dedič Dávidovho trónu.“ (DA 569; CL 367)

Jeruzalem sa nachádza v kopcovitej oblasti, v nadmorskej výške asi 740 metrov nad morom. V Ježišových dňoch tam žilo štyridsať až päťdesiatisíc obyvateľov, ale počas sviatku Paschy prichádzalo do mesta veľké množstvo pútnikov. Jeruzalem mal v tom čase rozlohu okolo sto hektárov, z toho oblasť Chrámovej hory pokrývala asi pätnásť hektárov. Mestu dominoval nádherný chrámový komplex.

Ježiš prišiel k mestu z východnej strany, zostúpil z Olivovej hory a pravdepodobne vstúpil cez Zlatú bránu na Chrámovú horu (táto brána je teraz zamurovaná). Jeho vstup priniesol do mesta veľa vzruchu. Každý si totiž uvedomoval symbolický význam Jeho konania. Zástup, ktorý sprevádzal Ježiša, kričal *hosanna*, čo je výraz, ktorý pôvodne znamenal „Pane, zachraňuj“, ale časom sa jeho význam posunul na „sláva Bohu“.

V Markovi sme doteraz čítali, že Ježiš nechcel, aby sa o Jeho pôsobení hovorilo verejne. Ten čas sa teraz skončil. Ježiš vstupuje do Jeruzalema formou známej kráľovskej symboliky. Po príchode do mesta vojde do chrámu, ale keďže je už neskoro, odoberie sa s dvanástimi učeníkmi do Betánie. To, čo sa mohlo zmeniť na nepokoje alebo vzburu, skončí sa Jeho tichým odchodom do ústrania. Nasledujúci deň však bude v mnohom úplne iný.

APLIKÁCIA

■ **Obraz jazdy na osliatku vyvoláva myšlienku pokory. Prečo je pokora dôležitou vlastnosťou? Na čo by sme mali byť vo svetle kríža hrdí?**

PREKLIATY FIGOVNÍK A VYČISTENÝ CHRÁM

17Učil ich a hovoril: „Či nie je napísané: Môj dom sa bude nazývať domom modlitby pre všetky národy? Vy ste však z neho urobili pelech lotrov.“ **18**Počuli to veľkňazi a zákonníci a hľadali spôsob, ako ho zahubiť. Báli sa ho však, lebo celý zástup bol nadšený jeho učením. (Mar 11,17,18)

Prečítaj si text Mar 11,12–26. V čom spočíva zmysel a poslanstvo opísaných udalostí?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ráno Ježiš prichádzal z Betánie, vzdialenej od Jeruzalema len asi tri kilometre. Počas cesty dostal hlad. Keď z dialky uvidel figovník plný listov, podišiel bližšie a hľadal na ňom nejaké skoré ovocie. Takéto konanie by sa nepovažovalo za krádež, pretože podľa starozmluvného práva bolo možné vziať si z poľa alebo sadu blízkeho toľko, aby človek utišil svoj hlad (3Moj 19,9; 23,22; 5Moj 23,25). Ježiš však na strome nenašiel žiadne ovocie, a preto mu povedal: „Nech z teba už nikto nikdy viac neje ovocie.“ (Mar 11,14) Takéto konanie bolo pre Ježiša mimoriadne netypické. Čo však nasledovalo, bolo ešte pozoruhodnejšie.

Udalosti opísané vo veršoch Mar 11,15–19 sa odohrali pravdepodobne na nádvorí pohanov, kde sa predávali zvieracie obete. Z historických záznamov vieme, že takýto obchod sa začal len nedávno, počas veľkňaza Kaifáša. Ježiš vyháňa z nádvorja všetkých predavačov, aby sa na tomto mieste opäť mohlo odohrávať pokojné uctievanie Hospodina. Jeho čin bol priamym útokom na tých, čo mali na starosti fungovanie chrámu.

Ježišova ostrá kritika bezbožného konania v chráme vychádza zo spojenia dvoch starozmluvných textov. Trvá na tom, že chrám má byť „domom modlitby pre všetky národy“ (Iz 56,7), čo sa jednoznačne týka aj ľudí s pohaniským pôvodom. Potom hovorí, že vodcovia urobili z chrámu „pelech lotrov“ (Jer 7,11). Na konci tohto úžasného dňa Ježiš a Jeho učeníci opúšťajú mesto (Mar 11,19).

Nasledujúce ráno sa Ježiš s učeníkmi opäť vydáva do Jeruzalema (Mar 11,20–26). Učeníci žasnú, keď vidia figovník vyschnutý až do koreňov. Ježiš ich prostredníctvom svojho vysvetlenia učí o modlitbe a odpustení. Čo to všetko znamená?

Tieto dva príbehy sú štvrtým „sendvičovým príbehom“ u Marka (pozri 3. lekcii). V takýchto príbehoch dochádza k zdramatizovanej irónii, keď paralelné postavy konajú opačne alebo opačné postavy konajú rovnako. V tomto príbehu tvoria paralelu figovník a chrám. Ježiš preklína figovník, ale čistí chrám – ide o opačné činy. Iróniou však je, že náboženský vodcovia teraz plánujú zabiť Ježiša a tento čin bude znamenať koniec významu chrámových obradov, ktoré sa naplnili v Ježišovi.

■ Ktoré oblasti tvojho života by mal Ježiš očistiť? Ako sa niečo také môže stať? **APLIKÁCIA**

„KTO TI DAL MOC, ABY SI TO ROBIL?“

²⁷Zase sa vrátili do Jeruzalema. Keď prechádzal chrámom, prišli k nemu veľkňazi, zákonníci a starší ²⁸a pýtali sa ho: „Akou mocou to robíš? Alebo kto ti dal moc, aby si to robil?“ (Mar 11,27.28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Preštuduj si text Mar 11,27–33. Čo sa Ježiša pýtali náboženský vodcovia? Ako na ich výzvu zareagoval?

Deň po vyčistení chrámu náboženský vodcovia Ježiša konfrontovali otázkou, kto Mu dal právo a moc robiť to, čo deň predtým vykonal v chráme. Nehľadali však pravdu, snažili sa chytiť Ježiša do pasce. Ak odpovie, že Jeho moc je od Boha, odmietnu, že by jednoduchý vidiecky tesár mohol mať takúto autoritu. Ak pripustí, že Jeho autorita je ľudská, odmietnu Ho ako blázna.

Ježiš však vidí ich zámer. Povie im, že na ich otázku odpovie vtedy, keď Mu najprv oni zodpovedia Jeho protiotázku. Pýta sa ich, či krst Jána Krstiteľa bol od Boha alebo od ľudí. Náboženský vodcovia okamžite pochopia, že sa sami dostali do pasce. Ak povedia, že Jánov krst bol od Boha, Ježiš sa ich právom opýta, prečo teda Jánovi neuverili. Báli sa však označiť Jánovo konanie za čisto ľudské, pretože ľudia vnímali Jána ako proroka. Preto radšej odpovedajú vyhýbavo, že nevedia. To dáva Ježišovi príležitosť odmietnuť odpovedať na ich otázku.

Prečítaj si text Mar 12,1–12. Ako Ježiš pokračoval po tom, čo odmietol odpovedať na otázku náboženských vodcov? Akú to malo odozvu?

Ježiš rozpráva podobenstvo o zlých vinohradníkoch, v ktorom hovorí o vinici, o majiteľovi vinice a o nájomníkoch, ktorým majiteľ prenajíma svoju vinicu. Toto podobenstvo nesie znaky podobenstva o vinici, ktoré nachádzame u proroka Izaiáša. V tomto podobenstve Boh žaluje neverný Izrael (Izaiáš 5). Paralelu si musel uvedomiť každý, vrátane náboženských vodcov.

Pribeh v podobenstve sa odvíja veľmi nezvyčajne. Nájomníci totiž odmietajú dať majiteľovi čo i len časť z úrody, ktorú priniesla vinica. Namiesto toho týrajú a zabíjajú sluhov, ktorých k nim posielal. Nakoniec majiteľ pošle svojho milovaného syna a očakáva, že jeho budú rešpektovať. Ale ani to sa nestalo. Nájomníci sú z nejakého dôvodu presvedčení, že ak zabijú majiteľovho syna, vinica bude patriť im. Ich nelogické uvažovanie je zarážajúce. Súd, ktorý bude nasledovať, sa zdá viac ako jasný a opodstatnený.

Ježiš v tomto podobenstve priniesol náboženským vodcom vážne varovanie. Vzhľadom na vážnosť ich konania vyznieva Jeho podobenstvo ako láskyplné varovanie. Ešte totiž nebolo neskoro, aby sa zmenili a vyhli istému odsúdeniu. Niektorí budú činiť pokánie, zmenia sa a prijmú Ježiša. Iní sa zatvrdia a Ježiša úplne odmietnu.

APLIKÁCIA

■ **Prečo je pri zvestovaní evanjelia dôležité, že konáme to, na čo nás zmocnil Ježiš?**

POZEMSKÉ POVINNOSTI A NEBESKÉ VÝSLEDKY

¹⁶Ked' mu ho [denár] priniesli, spýtal sa ich: „Čí je to obraz a nápis?“ Odpovedali: „Cisárov!“ ¹⁷A Ježiš im povedal: „Čo je cisárovo, odovzdajte cisárovi, a čo je Božie, Bohu!“ Boli úplne ohromení. (Mar 12,16.17)

²⁶A pokiaľ ide o mŕtvych, že budú vzkriesení, nečítali ste v Mojžišovej knihe o horiacom kre, ako povedal Boh Mojžišovi: Ja som Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова? ²⁷Ved' on nie je Bohom mŕtvych, ale živých! Veľmi blúdite!“ (Mar 12,26.27)

Prečítaj si verše Mar 12,13–27. Aké pravdy v nich Ježiš prináša? Čo Ježiša viedlo k vysloveniu týchto právd?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Náboženský vodcovia sa pokúšali nachytať Ježiša pri niečom, čo by mohli použiť na Jeho obžalobu pred rímskym miestodržiteľom alebo na Jeho očiernenie pred ľuďmi. V spore zaznamenanom v Mar 12,13–17 išlo o otázku platenia daní. V danom čase by sa odmietnutie platiť dane mohlo považovať za vzburu proti rímskej vláde, čo bol mimoriadne vážny priestupok.

Ježišova odpoveď dať cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie, mu samozrejme pomohla vyviaznúť z pasce, do ktorej sa Ho snažili chytiť. Jeho slová však prinášajú aj hlboké poučenie o zodpovednosti veriaceho voči vláde.

„Kristus neodpovedal vyhýbavo, ale priamo na otázku. Držal v ruke rímsku mincu s menom a podobou cisára a vyhlásil, že pod ochranou Rímskej ríše sú povinní žiadanú podporu odvieť, ak to, pravda, nie je v rozpore s vyššou povinnosťou. Mali sa pokojne podriaďovať zákonom zeme, no vždy mali predovšetkým pamätať na vernosť Bohu.“ (DA 602; CL 389)

Po farizejoch a herodiánoch prišli za Ježišom saduceji s otázkou týkajúcou sa vzkriesenia mŕtvych. Saduceji boli kňazskou skupinou, ktorá ako Písmo prijímala iba *Tóru*, teda päť Mojžišových kníh. Títo veriaci vzkriesenie mŕtvych odmietali. Príbeh, ktorý Ježišovi vyrozprávali, bol pravdepodobne vymyslený. Týkal sa siedmich bratov a jednej ženy. Mojžišov zákon riešil otázku zachovania majetku v rodovej línii. Ak zomrel muž, ktorý nezanechal synov, jeho brat sa oženil s vdovou a všetky deti narodené v tomto zväzku boli podľa zákona deťmi mŕtveho muža a teda aj jeho dedičmi (5Moj 25,5–10).

V snahe spochybniť učenie o zmŕtvychvstaní saduceji poukazovali na morálnu dilemu, koho manželkou by sa takáto žena stala pri vzkriesení. Ježiš odpovedá na ich argumenty v dvoch krokoch, odvolávajúci sa pritom na Písmo a Božiu moc. Po prvé, opisuje Božiu moc pri vzkriesení a naznačuje, že v nebi nebudú sobáše. Potom obhajuje učenie o vzkriesení odvolaním sa na 2Moj 3,1–22, kde Boh hovorí, že je Bohom Abraháma, Izáka a Jáкова. To podľa Ježiša znamená, že budú vzkriesení. Nemôžu predsa zostať mŕtvi, ak Boh je Bohom Abraháma, Izáka a Jáкова, ktorí sú zatiaľ mŕtvi.

■ Čo by si odpovedal na otázku, či poznáš Božiu moc? (Pozri Mar 12,24.)
Z čoho by vychádzala tvoja odpoveď?

APLIKÁCIA

NAJDÔLEŽITEJŠIE PRIKÁZANIE

²⁸Jeden zo zákonníkov, ktorý počul, ako sa dohadujú, podišiel bližšie, lebo videl, že Ježiš im odpovedal správne. Spýtal sa ho: „Ktoré prikázanie je zo všetkých najdôležitejšie?“ ²⁹Ježiš odpovedal: „Najdôležitejšie je toto: Počuj, Izrael! Pán, náš Boh, je jediný Pán! ³⁰Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou dušou, celou myslou a celou silou. ³¹Druhé je toto: Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého. Iného väčšieho prikázania ako sú tieto, niet.“ ³²Zákonník mu povedal: „Správne, učiteľ, povedal si pravdu! Jediný je a okrem neho iného niet.“ (Mar 12,28–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Preštuduj si text Mar 12,28–34. V čom bol postoj zákonníka k Ježišovi neobvyklý? Ako Ježiš odpovedal na jeho otázku?

V Evanjeliu podľa Marka sa až do tejto chvíle väčšina náboženských vodcov, až na niekoľko výnimiek, stavia k Ježišovi nepriateľsky. To platí najmä v Jeruzaleme, kde Ježiš čelil útokom kňazov zodpovedných za uctievanie v chráme, ktoré tvorilo jadro celého judaizmu. Tu sa však stretávame so zákonníkom, ktorý si vypočul Ježišov spor so saducejmi a ocenil Jeho odpovede. Prejavil tým nielen česťnosť, ale aj odvahu tvárou v tvár prevládajúcej nevráživosti voči Ježišovi. Bolo by jednoduchšie stáť kdesi opodiaľ a nemo sa prizerať. Tento človek však má pochopenie pre Ježišove postoje a nebojí sa dokonca Ježiša nahlas pochváliť.

Vo svojej otázke sa zákonník dostáva k podstate náboženstva. Pýta sa Ježiša, ktoré prikázanie je najdôležitejšie. Ježiš odpovedá jednoducho a jasne, citujúc *šema*, vyznanie viery z 5Moj 6,4.5. Najdôležitejšie prikázanie je podľa Ježiša *milovať svojho Boha celým svojím srdcom, celou dušou, myslou a silou* – teda všetkým, čo tvorí našu podstatu. Ježiš vo svojej odpovedi pridáva aj druhé najdôležitejšie prikázanie, pričom opäť cituje Starú zmluvu, tentoraz 3Moj 19,18, keď hovorí: „Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého.“ (Mar 12,31)

Niekedy sa ľudia čudujú, ako je možné prikazovať lásku. Pomáha nám to vysvetliť kultúrny kontext príkazu v 5. Mojžišovej. Je tu použitý jazyk pochádzajúci zo starovekých zmlúv. Zmluvné strany sa výrazom „milovať“ zaväzovali k vernosti požiadavkám zmluvy a k jej vernému plneniu. A hoci nevylučuje koncept hlbokej náklonnosti medzi stranami, oveľa viac sa zameriava na činy, ktoré preukazujú takúto vernosť.

Zákonník bol úprimný, videl čistotu a priamosť Ježišovej odpovede a nebál sa to vyjadriť. Celkom živo si pritom dokážeme predstaviť zachmúrené pohľady náboženských vodcov, keď počujú čestného zákonníka potvrdiť Ježišovu odpoveď ako platnú. Nikto z nich by na niečo také nepristal. Aj Ježiš ocenil zákonníka za jeho úprimnú odpoveď a povedal mu, že nie je ďaleko od Božieho kráľovstva. „Nebyť ďaleko“ neznamena byť vo vnútri. Zákonníkovi chýbali ešte dva kroky na ceste viery: rozpoznať, kto je Ježiš, a nasledovať Ho.

APLIKÁCIA

- Ako sa môžeš naučiť milovať Boha a svojich blížnych ako seba samého? Prečo je kríž kľúčom k nasledovaniu týchto príkazov?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Podobenstvo o figovníku“ (DA 580–588; CL 373–377), „Opäť v chráme“ (DA 589–600; CL 378–387) a „Nástrahy“ (DA 601–609; CL 388–393).

„Toto varovné napomenutie platí pre všetky časy. Kristovo zlorečenie stromu, ktorý stvorila jeho ruka, je výstrahou všetkým cirkvám i všetkým kresťanom. Kto chce žiť podľa Božieho zákona, musí slúžiť iným. Mnohým však chýba Kristovo milosrdenstvo a obetavosť. Niektorí sa pokladajú za príkladných kresťanov, no nechápu, v čom spočíva pravá služba Bohu. Ich plány a zámery sledujú len sebecký cieľ. Hlavnou pohnútkou ich konania je vlastný záujem. Sebecká ziskuchtivosť im určuje hodnotu času. To je cieľ ich každodenného života. Slúžia sebe, nie iným. O druhých sa nezaujímajú. Boh ich stvoril pre svet, kde treba nesebecky slúžiť. Prial si, aby svojim blížnym podľa svojich možností pomáhali. Ich ja vyrástlo do tej miery, že im zacláňa všetko ostatné. S inými ľuďmi nemajú nijaké živé spojenie. Tí, čo žijú len pre seba, podobajú sa navonok sľubnému, no neplodnému figovníku. Majú len formu pobožnosti, bez pokánia a viery. Svojím vyznaním sa hlásia k Božiemu zákonu, no chýba im poslušnosť. Hovoria, ale nekonajú. Kristus svojim súdom nad figovníkom ukázal, ako sa mu prázdna zbožnosť protiví. Oznamil, že ten, kto otvorene hreší, má menšiu vinu ako ten, kto predstiera, že Bohu slúži, no nijaké ovocie na jeho slávu neprináša.“ (DA 584; CL 375.376)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Zamyslite sa nad významom Kristovho vyčistenia chrámu. Ako by sa podstata Jeho konania mohla týkať našej cirkvi dnes? Ako by sa mohlo takéto „vyčistenie“ uskutočniť?
2. Vo všetkých evanjeliách sa Ježiš opakovane odvoláva na Písmo a na to, ako sa musí naplniť. Čo sa z Jeho slov dozvedáme o dôležitosti Písma pre život viery? Prečo musíme odmietnuť akékoľvek pokusy zmenšovať autoritu Písma? V čom je nebezpečná myšlienka, že Písmo je len výsledkom predstáv ľudí o Bohu, o tom, kto Boh je a ako koná?
3. Kde sa nachádza hranica medzi cirkvou a štátom? Ako k hľadaniu odpovede na túto otázku prispievajú Ježišove slová v Mar 12,13–17?
4. Vyhľadajte texty, ktoré hovoria o vzkriesení. Prečo je toto učenie také dôležité pre našu vieru, najmä v súvislosti s učením Písma o stave mŕtvych?

Týždeň od 1. do 7. septembra

POSLEDNÉ DNI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 12,41–44; Mar 13,1–32 (Dan 9,24–27; Dan 7,25; 1Tes 4,13–18)

ÚVODNÝ TEXT

²⁶Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať na oblakoch s veľkou mocou a slávou.

²⁷Vtedy pošle anjelov a zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch svetových strán, od kraja zeme až po kraj neba. (Mar 13,26.27)

Tento týždeň sa najprv sústredíme na záver 12. kapitoly, kde Ježiš vyzdvihuje zdanlivo malý čin chudobnej vdovy. Hlavná časť nášho štúdia sa však bude venovať pozoruhodnému proroctvu o osude jeruzalemského chrámu a o ďalších udalostiach. Kapitola Marek 13 (podobne ako paralely v Matúš 24 a Lukáš 21) hovorí o páde Jeruzalema a predpovedá, čo sa bude diať až do skončenia sveta.

Z Marka 13 je zrejmé, že proroctvo siaha od času vyslovenia proroctva Ježišom až po čas konca, teda Ježišovho druhého príchodu. Tento prístup vychádza z toho, čo nazývame „historická interpretácia proroctiev konca času“, na rozdiel od pokusu odsunúť tieto proroctvá do minulosti alebo ďaleko do budúcnosti.

Mnohé Ježišove naučenia a výroky sú odpoveďou na otázky alebo nepochopenie zo strany Jeho učeníkov. Podobne je to aj na tomto mieste Evanjelia podľa Marka. Otázky učeníkov dávajú Ježišovi príležitosť učiť ich pravdy dôležité pre život kresťana. Ježiš nielenže predpovedá budúcnosť, ale aj poučuje svojich učeníkov, ako sa pripraviť na nadchádzajúce skúšky. Jeho slová sú dôležité pre učeníkov v každom čase – vtedy aj dnes.

OSNOVA LEKCIE

Trinásta kapitola Evanjelia podľa Marka zhrňa Ježišov posledný veľký príhovor k učeníkom, ktorý sa týka „doby konca“. V ňom ich jednak pripravuje na neľahké obdobie, ktoré ich čaká v čase, keď s nimi fyzicky nebude, a zároveň ich povzbudzuje nádejou na stretnutie v deň Jeho návratu.

- Mar 12,41–44: Vyzdvihnutie daru chudobnej vdovy (nedeľa)
- Mar 13,1–37: Ježišova reč o čase konca
- Mar 13,1–13: Príprava učeníkov na neľahké časy (pondelok)
- Mar 13,14–18: Príprava učeníkov na príchod „pustošiacej ohavnosti“ (utorok)
- Mar 13,19–23: Príprava učeníkov na „veľké súženie“ (streda)
- Mar 13,24–37: Zaslúbenie Ježišovho návratu (štvrtok)

DVE DROBNÉ MINCE V CHRÁMOVEJ POKLADNICI

⁴¹Ježiš si sadol oproti chrámovej pokladnici a pozoroval, ako do nej ľudia hádzu peniaze. Mnohí bohatí dávali veľa. ⁴²Tu prišla jedna chudobná vdova a vhodila dve drobné mince, dovedna kvadrans. ⁴³Zavolať si učeníkov a povedal im: „Amen, hovorím vám, že táto chudobná vdova dala viac ako všetci ostatní, ktorí hádzali do pokladnice. ⁴⁴Všetci tam dali zo svojho nadbytku, ona však pri svojej chudobe dala všetko, čo mala na svoje živobytie.“ (Mar 12,41–44)

Aká bola Ježišova reakcia na konanie vdovy? (Mar 12,41–44)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jeruzalemský chrám bol nádhernou, veľkolepou stavbou. Chránová hora dominovala mestu a obrovské kamene, ktoré boli súčasťou stavby chrámoveho komplexu, vyvolávajú údiv aj dnes. Prestavba a rozšírenie chrámu sa začali za Herodesa Veľkého okolo roku 20 pred Kristom. Práce na stavbe však pokračovali až do 60. rokov nášho letopočtu.

Ľudia prichádzajúci do chrámu prinášali svoje finančné dary. Tie odovzdávali do trinástich pokladníc umiestnených na takzvanom Nádvorí žien nachádzajúcom sa vo východnej časti chrámoveho komplexu. Práve tu Ježiš sedel, keď pozoroval ženu, ktorá do pokladnice vhodila svoje dve drobné mince (grécky lepton). Hodnota jednej takejto mince bola približne 1/128 denára, teda menej než stotinu dennej mzdy robotníka. Nominálna hodnota daru tejto ženy bola teda veľmi malá.

Na Ježiša však jej dar zapôsobil. Mnohí bohatí veriaci prinášali veľké sumy, ale On ich dary nijako neoceníl. Dar tejto vdovy však viedol Ježiša k tomu, aby ju pred učeníkmi pochválil. Hovorí, že táto vdova „dala viac ako všetci ostatní“ (Mar 12,43). Ako je to možné? Ježiš poznamenáva, že kým oni dávali zo svojho nadbytku, ona vo svojej chudobe dala všetko, čo mala na živobytie. Im zostalo veľa, ona dala všetko, čo mala. Táto skutočnosť robí jej dar mimoriadne cenný, aj keď jeho peňažná hodnota bola nízka.

Tento príbeh obsahuje dôležitú lekciiu o spôsobe nakladania s našimi prostriedkami. Dávanie na Božie dielo nezávisí od čestnosti či správnosti konania tých, čo s týmito prostriedkami nakladajú. Hoci *náboženský vodcovia zodpovední za službu v chráme boli skazení*, Ježiš nijako neodmietol dávanie darov v chráme. Ak boli niekedy v Božom ľude skazení náboženský vodcovia, tí v prvom storočí patrili medzi najhorších (spomeňme si na Kaifáša alebo Annáša a následky ich konania). Ježiš to všetko vedel.

Všetci, ktorým bola zverená nejaká autorita, majú posvätnú zodpovednosť používať všetky prostriedky v súlade s Božou vôľou. Ale aj keby bolo ich konanie nezodpovedné a skazené, tí, čo *dávajú* dary na Božie dielo, budú za svoje konanie požehnaní. To bol aj prípad chudobnej vdovy.

Ak náboženský vodcovia nekonajú verne alebo sa nám ich konanie nepáči a rozhodneme sa zadržiavať desiatky a dary, znamená to, že naše dávanie závisí od konania ľudí, nie od nášho vzťahu vďačnosti voči Bohu. Takéto rozhodovanie o darovaní je nesprávne, aj keď pokušenie môže byť niekedy silné.

■ Čo by sme sa mali z tohto príbehu naučiť o význame verného dávania darov na Božie dielo?

APLIKÁCIA

„NEZOSTANE TU KAMEŇ NA KAMENI“

¹Ked' vychádzal z chrámu, povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Pozri, učiteľ, aké kamene a aké stavby!“ ²Ježiš odpovedal: „Vidíš tieto mohutné stavby? Nezostane tu kameň na kameni, všetko bude zničené.“ (Mar 13,1,2)

¹²Brat vydá na smrť brata a otec dieťa; deti povstanú proti rodičom a usmrtia ich. ¹³Všetci vás budú nenávidieť pre moje meno. Kto však vytrvá až do konca, bude spasený. (Mar 13,12,13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Mar 13,1–13. Ako reagovali učeníci na Ježišov výrok o chráme? V čom spočíva dôležitosť Ježišovej odpovede?

Spomenuli sme už, že chrámový komplex bol veľkolepou stavbou. Josephus Flavius poznamenáva, že *Kráľovská kolonáda* na južnej strane komplexu mala 162 stĺpov, z ktorých každý bol taký mohutný, že na jeho objatie boli potrební traja muži (*Starožitnosti* 15.11.5). Ježiš hovorí, že to „všetko bude zničené“. Takéto proroctvo týkajúce sa *úžas budiacej stavby znelo v ušiach učeníkov ako predpoveď konca sveta*.

„Čo si asi myslel zavrhnutý a nepochopený Kristus, keď bol upozornený na veľkoleposť chrámu! Aj keď pohľad na chrám bol úchvatný, on len smutno poznamenal: To vidím, stavba je skutočne obdivuhodná. Vám sa zdá, že tieto múry sú nezničiteľné, ale poviem vám: *Príde deň, keď tu nezostane kameň na kameni, ktorý by nebol zborený* (Mat 24,2).“ (DA 627; CL 407)

Učeníci chcú vedieť, kedy sa táto Ježišova predpoveď naplní. V Mar 13,4 sa Ho malá skupina učeníkov – Peter, Jakub, Ján a Ondrej – pýta na načasovanie. Chcú vedieť, kedy sa Ježišove predpovede uskutočnia a čo ich bude sprevádzať.

Je pozoruhodné, že Ježiš sa vo svojej odpovedi nevenuje primárne opisu pádu Jeruzalema, ale varovaniu svojich učeníkov, čo môžu očakávať od svojej služby pri zakladaní ranej kresťanskej cirkvi (Mar 13,5–13). Na základe Jeho slov sa dalo očakávať, že to vôbec nebude ľahké.

V skutočnosti budú veriaci prenasledovaní, postavení pred súd a niektorí budú zabití. Zároveň im však Ježiš naznačuje, že tento čas ešte nenastal. Upozorňuje ich, aby sa nedali oklamať búrlivými udalosťami. Navyše, Svätý Duch im dá v správny čas slová, ktoré budú mať hovoriť. A to aj napriek tomu, že ich opustia ich najbližší – rodina a priatelia.

Z týchto úvodných slov Ježišovho proroctva vyplýva, že Boží ľud sa nemá báť nepokojov a skúšok. Veriaci majú byť bdelí, pretože Boží Duch ich prevedie cez všetky ťažkosti.

APLIKÁCIA ■ Aká je tvoja skúsenosť so skúškami, ktoré prichádzajú v súvislosti s nasledovaním Ježiša? Čo ak do tvojho života žiadne problémy neprišli?

OHAVNOSŤ SPUSTOŠENIA

¹⁴Keď uvidíte ohavnosť spustošenia stáť na mieste, kde nemá byť – kto číta, nech rozumie –, vtedy tí, čo budú v Judsku, nech utekajú do hôr. ¹⁵Kto bude na streche, nech neschádza vziať si niečo z domu. ¹⁶A kto bude na poli, nech sa nevracia späť vziať si plášť. ¹⁷Beda tehotným a tým, ktoré budú v tých dňoch dojčiť! ¹⁸Modlite sa, aby sa to nestalo v zime! (Mar 13,14–18)

Aký návod dáva Ježiš na rozpoznanie toho, čo znamená „ohavnosť spustošenia“ (Mar 13,14–18)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ježiš prichádza k hlavnej myšlienke svojho rozprávania o páde Jeruzalema (Mar 13,14). Hovorí o „ohavnosti spustošenia“. V texte nachádzame upozornenie, že by sme mali čítať s porozumením. Týmto slovami Ježiš odkazuje učeníkov na knihu Daniel. Slová o spustošení sa nachádzajú v textoch Dan 9,27; Dan 11,31 a Dan 12,11 s paralelou v Dan 8,13.

Prečítaj si text Dan 9,26.27. Kto je v tomto texte „Pomazaný“ a kto je „knieža, ktoré príde“?

„Pomazaný“ v Dan 9,26 je prekladom hebrejského slova *mašiach*, teda *Mesiáš*. Pri pozornom štúdiu textu Dan 9,24–27 je zrejmé, že tento *Pomazaný* odkazuje na príchod Ježiša Krista.

Ale kto je „knieža, ktoré príde“ („vojvoda“ Roh.)? Kto to je, kto spôsobí spustošenie mesta Jeruzalem? Mesto zničil rímsky generál Titus. Mohlo by sa teda zdať logické, že práve on je „kniežaťom, ktoré príde“, ako o tom hovorí Dan 9,26.27. Títo dvaja jednotlivci sú prepojení, pretože spôsob, akým sa zaobchádzalo s Mesiášom, znamenal záhubu mesta.

Čo je však táto „ohavnosť spustošenia“, o ktorej Ježiš hovorí, keď odkazuje na text Daniela? Nanešťastie, mnohí učenci veria, že táto ohavnosť sa vzťahuje na znesvätenie chrámu Antiochom Epifanom v druhom storočí pred Kristom. Takýto prístup však nie je v súlade s historickými udalosťami a biblickým textom. Ježiš totiž opisuje „ohavnosť spustošenia“ ako niečo, čo nastane v budúcnosti. Nemôže sa to teda vzťahovať na niečo, čo sa stalo dve storočia pred Kristovým pozemským pôsobením.

Ohavnosť pustošenia sa teda pravdepodobne vzťahuje na čas, keď rímske vojská vytiahli do boja proti Izraelu. Obliehanie Jeruzalema koncom šesťdesiatych rokov po Kristovi bolo pre kresťanov znamením, aby utiekli z mesta a vyhli sa tak skaze, ktorá mala čoskoro nastať.

■ **Jeruzalem padol tak, ako to Ježiš predpovedal. Prečo je dôležité naučiť sa dôverovať Ježišovým slovám? Čo ti v tom pomáha?** **APLIKÁCIA**

VEĽKÉ SÚŽENIE

¹⁹V tých dňoch totiž bude také súženie, aké od počiatku, keď Boh stvoril svet, až doteraz nebolo a ani viac nebude. ²⁰A keby Pán tie dni neskrátil, nikto by sa nezachránil. Ale kvôli vyvoleným, ktorých si vybral, skrátil tie dni. ²¹Ak vám vtedy niekto povie: „Hľa, tu je Kristus!“ alebo: „Hľa, tam je!“ – neverte! ²²Povstanú totiž falošní mesiási a falošní proroci, ktorí budú robiť znamenia a divy, aby, ak je to možné, zviedli vyvolených. ²³Vy si však dajte pozor. Povedal som vám to všetko vopred. (Mar 13,19–23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo je hlavnou myšlienkou verša Mar 13,19?

Včera sme sa venovali ústrednému bodu 13. kapitoly, ktorý sa týka ohavnosti pustošenia (Mar 13,14). Ďalším dôležitým textom je Mar 13,19, ktorý prináša informáciu o veľkom súžení, „aké od počiatku, keď Boh stvoril svet, až doteraz nebolo a ani viac nebude“. Takáto formulácia predznamenuje väčšie alebo rozsiahlejšie prenasledovanie, než aké nastalo pri páde Jeruzalema. Verš poukazuje na budúce udalosti, ktoré sú časovo oveľa vzdialenejšie od Ježišovej doby.

Tak ako Mar 13,14 odkazuje na proroctvo z Daniela 9, náš dnešný text o veľkom súžení (Mar 13,19–23) je ozvenou proroctiev z Daniela 7 a 8, kde moc malého rohu prenasleduje Boží ľud „čas a časy a polovicu času“ (Dan 7,25). Toto prorocké obdobie zodpovedá 1 260 doslovným rokom (4Moj 14,34; Ezech 4,6). Ide o časové obdobie trvajúce od roku 538 do roku 1798, keď Napoleonov generál zajal pápeža a odviedol ho do vyhnanstva. Počas tohto obdobia mocnosť malého rohu prenasledovala a zabíjala tých, ktorí nesúhlasili s jej náboženským systémom.

Akú nádej ponúka Boh svojmu ľudu v čase prenasledovania a aké varovanie dáva veriacim v súvislosti s koncom tohto obdobia (Mar 13,20–23)?

Text Mar 13,20 hovorí o „skrátení“ prenasledovania pre Boží ľud. Pri štúdiu dejín vidíme, že sila prenasledovania sa zmiernila po nástupe protestantskej reformácie, čím sa skrátil čas súženia. Keď sa moc malého rohu zmenšovala, k reformám sa pripájalo čoraz viac ľudí. Proroctvo zo Zjavenia 13 však ukazuje, že sila malého rohu napokon opäť začala rásť.

Ježiš v dnešnom texte (Mar 13,21–23) varuje pred ďalšou hrozbou, ktorou sa mali stať falošní proroci a kristovia. Tí sa mali objaviť pred Kristovým návratom. Ježiš svojich nasledovníkov upozorňuje, aby si dávali pozor.

APLIKÁCIA

■ **V čase, keď Ježiš varoval pred falošnými kristami, Jeho hnutie bolo ešte len v začiatkoch. Napriek tomu bol schopný urobiť úžasnú predpoveď, ktorá sa naplnila (dokonca aj dnes sa mnohí ľudia vyhlasujú za mesiášov). Ako by táto predpoveď mala zvýšiť našu dôveru v Božie slovo?**

PRÍCHOD SYNA ČLOVEKA

²⁴V tých dňoch, po tom súžení, zatmie sa slnko a mesiac nevydá svoj svit.

²⁵Z neba budú padať hviezdy a mocnosti, ktoré sú v nebesiach, sa budú chvieť. ²⁶Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať na oblakoch s veľkou mocou a slávou. ²⁷Vtedy pošle anjelov a zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch svetových strán, od kraja zeme až po kraj neba. (Mar 13,24–27)

V čom spočíva dôležitosť udalosti opísanej vo veršoch Mar 13,24–32?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Text hovorí o návrate Ježiša Krista v sláve. Tomuto príchodu majú predchádzať znamenia na slnku, mesiaci a hviezdach. Nová zmluva je plná prorociev poukazujúcich na túto úžasnú udalosť. Apoštol Pavol to podrobne opisuje v 1Tes 4,13–18, kde hovorí, že tí, čo zosnuli v Kristovi, budú vzkriesení a uchvátení so živými svätými, aby sa stretli s Kristom. V 1. Korintňanom 15 apoštol podrobne hovorí o realite zmŕtvychvstania, ku ktorému dochádza pri Kristovom návrate. Aj apoštol Peter opisuje tento veľký deň. V 2Pet 3,3–13 vysvetľuje, že Pán nemešká so svojím zaslúbením, ale chce, aby všetci ľudia prišli k pokániu. A napokon, aj v knihe Zjavenie nachádzame farbisté opisy Kristovho návratu (pozri Zj 1,7; 6,12–17; 14,14–20 a 19,11–21). Toto jednotné učenie Novej zmluvy hovorí, že Kristov návrat je osobný, doslovný, viditeľný a počuteľný. Každý uvidí Ježišov príchod.

Ako však máme rozumieť Ježišovým slovám o „tejto generácii“ a „tomto dni“ alebo „tejto hodine“? Mnohých tieto slová znepokojujú, pretože pokolenie, ku ktorému Ježiš hovoril, už dávno nežije.

Na vysvetlenie tejto state existuje niekoľko prístupov. Niektorí uvádzajú, že slovo „pokolenie“ sa môže vzťahovať na konkrétnu skupinu ľudí, v tomto prípade na Židov. To znamená, že Židia nezahynú a budú žiť až do Kristovho návratu. Ďalším navrhovaným výkladom je hovoriť o pokolení (generácii) ľudí, ktorí uvidia naplnenie všetkých predpovedaných znamení a budú žiť až do Kristovho návratu.

Jednoduchším riešením je však všimnúť si, že v Mar 13,30 Ježiš používa zámeno „toto“ („toto pokolenie“), kým v Mar 13,32 slovo „tom“ a „tej“ („tom dni“ a „tej hodine“). V Markovi 13 sa zámená „tento“, „toto“ a „táto“ (*houtos*, *hauté*, *touto*) vyskytuje predovšetkým vo veršoch 1–13, kde sa hovorí o zničení Jeruzalema. Zámená vo význame „tamten“ sú v gréckom texte charakteristické pre druhú časť kapitoly.

Teda „toto pokolenie“ sa s najväčšou pravdepodobnosťou vzťahuje na generáciu ľudí žijúcich v prvom storočí, ktorí videli zničenje Jeruzalema, ako to opisuje text Mar 13,30. Verš Mar 13,32 sa však odvoláva na druhý príchod Krista. To bola pre Jeho poslucháčov nielen budúca udalosť, ale aj veľmi vzdialená udalosť. V dôsledku toho Mar 13,32 hovorí doslova o „dni tamtom“ (gr. *tés hémeras ekeinés*) a odkazuje tak na udalosti, ktoré budú časovo vzdialené od prvého storočia.

■ Na čo sa v súvislosti s druhým príchodom Krista tešíš najviac? Prečo?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitolu „Proroctvo o budúcnosti“ (DA 627–636; CL 407–413).

Vo svete sa odohráva veľa znepokojujúcich udalostí. Ľudia sú skutočne vystrašení. Ako adventisti siedmeho dňa máme určité poznanie týkajúce sa „posledných udalostí“. Ako môžeme toto poznanie využiť na to, aby sme ľuďom ukazovali nádej, ktorú máme v Ježišovi a v zaslúbení o Jeho príchode?

„Pretože nevieme presný čas jeho príchodu, dostali sme príkaz bdieť. *Blahoslavení sú sluhovia, ktorých Pán nájde bdieť.* (Luk 12,37) Kto očakáva Pánov príchod, nezaháľa. Očakávanie Kristovho príchodu sprevádza bázeň pred Hospodinom a jeho súdmi. Ide o to, aby ľudia bdeli a nedopustili sa hriechu tým, že jeho ponúkanú milosť zavrhnú. Kto očakáva Pána, žije podľa pravdy, a tým sa očisťuje. Bdelosť sa spája s opravdivým úsilím. Veriaci vedia, že Pán je blízko. Prebúdza sa v nich túžba spolupracovať s nebeskými anjelmi a zo všetkých síl pomáhať pri záchrane hynúcich. *Verní a múdri služobníci sú tí, čo dávajú Božiemu domu načas... určenú stravu.* (Luk 12,42) Zvestujú pravdu, ktorá je potrebná práve pre dnešok. Ako kedysi Noach, Enoch, Abrahám a Mojžiš zvestovali pravdu, ktorá bola naliehavá v ich dobe, majú Kristovi služobníci zvestovať zvláštne varovné posolstvo svojim súčasníkom.“ (DA 634; CL 412)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Keď človek dáva dary, má dve možnosti: Prvou je dávať na Božie dielo. Druhou možnosťou je, že človek dáva *obetavo*. Aký je rozdiel v týchto dvoch spôsoboch dávania? Prečo je tento rozdiel dôležitý?
2. Prečo Boh „nezabránil“ prenasledovaniu svojho ľudu počas storočí a nerobí to ani v dnešnom svete? Ako nám motív veľkého sporu pomáha aspoň sčasti pochopiť, prečo existuje prenasledovanie?
3. Aké znamenia Kristovho príchodu sa ukážu ako mimoriadne dôležité v súčasnom svete?
4. Myslíte na stav mŕtvych a na to, že spia, kým sa Kristus nevráti. Čo bude to prvé, čo ľudia uvidia pri svojom vzkriesení? Ako nám táto myšlienka pomáha pochopiť, že pre každého jednotlivca je druhý príchod Krista vždy veľmi blízko?

ZAJATIE A SÚD

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 14 (Ján 12,4–6; Rim 8,28; 2Moj 24,8; Jer 31,31–34; Zach 13,7)

ÚVODNÝ TEXT

Hovoril: „Abba, Otče, tebe je všetko možné! Vezmi odo mňa tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako chceš ty.“ (Mar 14,36)

Kapitoly 14 až 16 v Evanjeliu podľa Marka sú známe ako „Príbeh umučenia“ alebo „Pašiový príbeh“. Opisujú totiž utrpenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Ako sme si povedali v 9. lekcii, posledných šesť kapitol Marka sa venuje jedinému týždňu. Väčšina udalostí v Markovi 14–16 sa odohráva vo štvrtok a v piatok tohto pašiového týždňa. Ježišova smrť sa odohrá v piatok a Jeho vzkriesenie v nedeľu.

Tento týždeň sa naše štúdium zameria na Marka 14, počnúc piatym „sendvičovým príbehom“, ktorý spája dva protikladné postoje vo vzťahu k Ježišovi. Nasleduje Posledná večera, po ktorej Ježiš bojuje svoj zápas v Getsemanskej záhrade. Tam je zatknutý a predvedený pred náboženských vodcov, aby Ho súdili. Scéna súdneho procesu je spojená s Petrovým zapretím Ježiša, čo tvorí posledný „sendvičový príbeh“. Opäť sa tu vyskytujú dve opačné akcie, ktoré však ironickým zvratom potvrdzujú rovnakú pravdu.

Počas celého rozprávania kráčajú ruka v ruke dve kontrastné príbehové zápletky. Marek ostrým štýlom predkladá čitateľovi tieto protichodné zápletky a zároveň odhaľuje Ježišovo víťazstvo.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu štrnástej kapitoly Evanjelia podľa Marka budeme sledovať posledné udalosti Ježišovho pozemského života, ktoré predchádzali Jeho odsúdeniu a poprave. Po spoločnej večeri s učeníkmi odchádza do Getsemanskej záhrady, kde bude zakrátko zatknutý a predvedený pred veľradu.

- Mar 14,1–11: Pomazanie v Betánii (nedeľa)
- Mar 14,12–31: Posledná večera (pondelok)
- Mar 14,32–42: V Getsemanskej záhrade (utorok)
- Mar 14,43–52: Všetci Ho opustili (streda)
- Mar 14,53–72: Výsluch pred radou a Petrovo zapretie (štvrtok)

NEZABUDNUTEĽNÝ ČIN

⁶Ale Ježiš povedal: „Nechajte ju! Prečo ju trápíte? Ved' mi urobila dobrý skutok. ⁷Chudobných predsa máte vždy medzi sebou. Keď im chcete robiť dobre, môžete to vždy urobiť. Ale mňa vždy nemáte. ⁸Urobila, čo mohla. Už vopred pomazala moje telo na pohreb.“ (Mar 14,6–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aké dva príbehy sa prelínajú a dopĺňajú vo veršoch Mar 14,1–11?

Z úvodného verša tejto state sa dozvedáme, že boli „dva dni pred Veľkou nocou“ (Mar 14,1). Stretnutie, o ktorom je reč, sa uskutočnilo buď v utorok večer, alebo v stredu. Náboženský vodcovia majú svoj plán a načasovanie. Potrebujú už len nájsť prostriedok na dosiahnutie svojho cieľa. A ten príde z nečakanej strany.

Táto pasáž je piatym „sendvičovým príbehom“ u Marka. Príbeh sprisahania proti Ježišovi je prepojený s príbehom ženy, ktorá vzácnym olejom pomazala Ježišovu hlavu. Dve paralelné postavy robia protichodné činy a príbehy tak formou irónie zobrazujú kontrast.

Marek neprehrádza, kto je oná žena. Jej úžasný dar pre Ježiša stojí v protiklade k Judášovej podlosti pri zrade svojho Pána. Kým žena zostáva bez mena, Judáša autor nielen menuje, ale aj upresňuje, že je jedným z Dvanástich. A kým hodnotu *ženinho daru* autor v tomto príbehu pomerne presne špecifikuje (Mar 14,5), Judáš je podľa rozprávača ochotný zradit' Ježiša za prísľub neuvedenej finančnej čiastky (Mar 14,11).

Text neuvádza *žiadny konkrétny* motív ženinho konania, ale hostia na večeri sú zdesení tým, čo oni sami považujú za veľké plytvanie obrovskou sumou peňazí. Ježiš však konanie ženy obhajuje slovami, že to, čo urobila, bude zahrnuté do ohlasovania evanjelia po celom svete ako pamiatka na jej čin. A naozaj, na jej skutok sa nezabudlo. Všetky štyri evanjeliá v nejakej podobe rozprávajú tento príbeh, a dávajú tak za pravdu Ježišovým slovám pripomínajúcim *ženino* konanie.

Nezabudnuteľná je aj Judášova zrada. Kým Marek len naznačuje, že Judášovým motívom bola chamtivosť, Evanjelium podľa Jána to uvádza jasne (Ján 12,4–6).

V texte nachádzame aj hru so slovami, ktorá má ilustrovať, že v týchto dvoch príbehoch sa nachádzajú dva rôzne motívy. Ježiš označuje konanie ženy ako „dobré“ (gr. *kalos*; Mar 14,6) a dodáva, že vždy existuje príležitosť vykonať pre chudobných niečo „dobré“ (gr. *eu*; Mar 14,7). V závere príbehu Ježiš „prorokuje“, že jej skutok sa stane súčasťou evanjelia, teda „dobrej správy“ (gr. *eu-angelion*; Mar 14,9). V kontraste s tým vyznieva text Mar 14,11, podľa ktorého Judáš hľadal na zradu Ježiša „vhodnú“ príležitosť (gr. *eu-kairós*; Mar 14,11). Táto slovná hra okrem iného naznačuje, že aj sprisahanie ľudí zabiť Mesiáša sa napokon stane súčasťou evanjeliového príbehu. Prináša totiž uskutočnenie Božej vôle, keď vydal svojho Syna na spásu ľudstva.

APLIKÁCIA

- Ako nám text Rim 8,28 pomáha pochopiť podstatu toho, o čom hovorí dnes študovaný text?

POSLEDNÁ VEČERA

²²Ked' jedli, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával im so slovami: „Vezmite, toto je moje telo.“ ²³Potom vzal kalich, vzdal vďaku, dal im a všetci z neho pili. ²⁴A povedal im: „Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých. ²⁵Amen, hovorím vám, že už viac nebudem piť z plodu viniča, a to až do toho dňa, keď ho budem piť nový v Božom kráľovstve.“ (Mar 14,22–25)

Prečítaj si Mar 14,22–31 a 2Moj 24,8. Aký význam má tento príbeh pre kresťanskú vieru?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Podľa Mar 14,12 sa Posledná večera uskutočnila v prvý deň sviatku nekvasených chlebov. Práve v tento deň sa prinášala obeť veľkonočného baránka. Večera sa teda jedla vo štvrtok večer po západe slnka.

Pri Poslednej večeri Ježiš uvádza novú slávnosť, ktorá sa má stať pripomienkou niečoho nového. Ide vlastne o prechod od židovskej slávnosti *Pesach*, ktorá sa viaže na odchod Izraelitov z Egypta a na ich ustanovenie ako Božieho ľudu zmluvy na Sinaji. Na znamenie spečatenia zmluvy Mojžiš pokropí ľud krvou obetí a povie: „Toto je krv zmluvy, ktorú s vami uzavrel Hospodin podľa všetkých týchto slov.“ (2Moj 24,8)

Je pozoruhodné, že pri Poslednej večeri, ktorú tu Ježiš ustanovil, sa nepoužíva baránok z veľkonočného jedla. Je to preto, že samotný Ježiš je Boží Baránok (porovnaj s Ján 1,29). Chlieb pri tejto večeri predstavuje Jeho telo. Nová zmluva (porovnaj s Jer 31,31–34) je zapečatená Ježišovou krvou a pri tejto večeri ju pripomína kalich. Ježiš hovorí: „Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých.“ (Mar 14,24)

Potom, uprostred spoločnej večere, Ježiš predpovedá, že Ho opustia všetci učeníci. Cituje pritom slová proroka o tom, že pastier bude zasiahnutý mečom a stádo sa rozpórne (Zach 13,7). Ježiš je pastier a Jeho učeníci sú ovce. Je to neúprosná a ponurá správa. Ale Ježiš pridáva aj slovo nádeje a opakuje predpoveď o svojom vzkriesení. Dodáva, že po svojom vzkriesení predíde učeníkov do Galiley (Mar 14,28). Na túto predpoveď sa odvolá aj „mládenec“ pri Ježišovom hrobe (Mar 16,7), a preto má text osobitnú váhu.

Učeníci majú veľký problém prijať Ježišove slová. Peter dokonca tvrdí, že aj keby od Ježiša odpadli všetci ostatní, on mu zostane verný. Ježiš však pokračuje a veľmi vážne hovorí, že kým kohút dvakrát zaspieva, Peter Ho trikrát zaprie. Táto predpoveď bude hrať kľúčovú úlohu v scéne Ježišovho súdu a Petrovho zapretia.

■ Aká je tvoja skúsenosť so sľubom daným Bohu, že niečo urobíš alebo naopak neurobíš? Čo si sa z toho naučil?

APLIKÁCIA

GETSEMANSKÁ ZÁHRADA

³⁴Povedal im: „Veľmi smutná je moja duša, až na smrť. Zostaňte tu a bdejte.“

³⁵Trochu od nich poodišiel, padol na zem a modlil sa, aby ho, ak je to možné, minula táto hodina. ³⁶Hovoril: „Abba, Otče, tebe je všetko možné! Vezmi odo mňa tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako chceš ty.“ (Mar 14,34–36)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Mar 14,32–42. O čo sa Ježiš modlil? Ako bola Jeho modlitba vypočutá?

Ježiš a učeníci opúšťajú opevnené mesto Jeruzalem, kde jedli pesachovú večeru a idú cez údolie Kidrón do záhrady na svahoch Olivového vrchu. Názov *Getsemani* znamená doslova „lis na olej“, čo naznačovalo, že v blízkosti sa nachádzal lis na spracovanie olivového oleja. Presné miesto dnes nie je známe, pretože Rimania počas obliehania mesta v roku 70 vyrúbali všetky stromy na Olivovom vrchu.

Keď Ježiš vchádza do záhrady, necháva tam svojich učeníkov a ďalej ide len s Petrom, Jakubom a Jánom. Potom však opustí aj ich a sám odchádza do ústrania. Tento priestorový odstup naznačuje, že Ježiš je čoraz osamotenejší a izolovanejší. Takto opustený čelí svojmu nadchádzajúcemu utrpeniu.

Ježiš sa modlí, aby bol od neho odňatý kalich utrpenia, ale iba ak je to Božia vôľa (Mar 14,36). Používa aramejský výraz *Abba*, ktorý Marek prekladá ako „Otče“. Tento výraz neznamená „ocko“, hoci sa to často naznačuje. Výraz, ktorý by dieťa použilo na oslovenie svojho otca, bol *abi* (pozri BROWN, Raymond E., *The Death of the Messiah*, Anchor Bible Reference Library. New York: Doubleday, 1994, zväzok 1, s. 172.173). Ale aj použitie výrazu *Abba* vo význame „Otec“ vyjadruje úzku rodinnú väzbu, ktorú netreba nijako umenšovať.

Ježiš sa modlí za odstránenie kalicha utrpenia. On sa však podriaďuje Božej vôli (porovnaj s Pánovou modlitbou *Otče náš* v Mat 6,10). Vo zvyšku príbehu o umučení je zjavné, že Božia odpoveď na Ježišovu modlitbu znie zamietavo. Neodstráni od Neho kalich utrpenia, pretože práve cez túto skúsenosť sa svetu ponúka spása.

Keď čelíme ťažkostiam, je povzbudzujúce mať priateľov, ktorí nás podporujú. Apoštol Pavol píše o tom, že všetko „vládze“ v Kristovi, ktorý ho posilňuje (Fil 4,13). Mnohí však zabúdajú na nasledujúci verš, ktorý apoštol začína slovami: „Ale...“ Verš znie: „Ale dobre ste urobili, že ste sa ma ujali v mojom súzení.“ (Fil 4,14) Presne po tom túžil aj Ježiš v Getsemanskej záhrade. Trikrát prišiel hľadať útechu u svojich učeníkov a trikrát ich našiel spať. Na konci ich prebudí, aby s Ním vyšli čeliť skúške. On je pripravený, oni však pripravení nie sú.

APLIKÁCIA ■ Je pre teba náročné pripustiť, že to, o čo sa modlíš, sa môže skončiť inak, než si predstavuješ? Čo ti v takých situáciách pomáha?

VŠETCI HO OPUSTILI

⁴⁸Ježiš im povedal: „Ako na zločinca ste na mňa vyšli s mečmi a kyjmi, aby ste ma zajali? ⁴⁹Denne som učil u vás v chráme a nezajali ste ma. Ale musí sa splniť Písmo.“ ⁵⁰Vtedy ho všetci opustili a zutekali. ⁵¹Šiel za ním akýsi mladík s plachtou, prehodenou na holom tele. Chytili ho, ⁵²on však plachtu pustil a utiekol nahý. (Mar 14,48–52)

Aké kľúčové udalosti pre plán spasenia opisuje text Mar 14,43–52?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Je šokujúce, že jeden z Ježišových najbližších spolupracovníkov Ho zradil Jeho nepriateľom. Evanjeľiá nezachádzajú do veľkých podrobností o Judášovej motivácii. V knihe *Cesta lásky* nachádzame tieto slová: „Judáš vždy miloval peniaze. Nebol však natoľko skazený, aby spáchal taký skutok. Tak dlho sa však poddával lakomstvu, že ho nakoniec úplne ovládlo. Láska k mamonu premohla v ňom lásku ku Kristovi. Tým, že sa stal otrokom jednej neresti, vydal sa napospas satanovi a hriechu. Potom sa už nezastavil pred ničím.“ (DA 716; CL 463)

Zradu odsudzujú všetci, dokonca aj tí, ktorí využívajú zradcov (porovnaj s Mat 27,3–7). Judášov skutok je však mimoriadne hanebný, pretože sa svoju zradu snaží ukryť pod rúško priateľstva. Zástupu ozbrojencov hovorí, že ten, ktorého pobožká, je hľadaný muž, ktorého treba zatknúť. Zdá sa, že Judáš chcel pred Ježišom a ostatnými učeníkmi skryť svoju podlosť.

Keď ozbrojenci Ježiša zatknú, vypukne zmätok. Ktosi dokonca vytasí meč (podľa Ján 18,10.11 to bol Peter) a odreže ucho veľkňazovmu sluhovi. Ježiš karhá tých, čo Ho prišli zatknúť. Podivuje sa nad tým, že sa Ho snažia zajať v tajnosti, hoci Ho mohli zajať kedykoľvek, keď Ho videli učiť v chráme. Ježiš však končí svoje slová odkazom na naplnenie Písma. Je to ďalšie poukázanie na dvojitú dejovú líniu prechádzajúcu príbehom o umučení: na jednej strane je uskutočňovanie Božej vôle, na strane druhej konanie ľudí v snahe zničiť Mesiáša.

Počas zatknutia od Ježiša utečú všetci Jeho učeníci. Utečie dokonca aj Peter, ktorý sa však neskôr v príbehu opäť objaví. Z dialky bude pozorovať Ježiša a sám sa dostane do problémov. V texte nachádzame aj zmienku o akomsi mladíkovi, ktorý nasledoval Ježiša aj po Jeho zajatí (Mar 14,51.52). Táto správa sa nachádza iba v Evanjeliu podľa Marka. Niektorí si myslia, že išlo o samotného Marka, ale nie je na to dostatok dôkazov. Pozoruhodné je, že uteká nahý. Mladý muž namiesto toho, aby zanechal všetko a „nasledoval“ Ježiša, robí opak – zanecháva všetko a „uteká“ od Ježiša preč.

- Uvažuj o myšlienke, že Judáš bol otrokom „jednej neresti“, ktorá ho napokon priviedla na úplné dno. Čo sa z toho môžeme naučiť o nenávisti k hriechu a o túžbe v Božej milosti zvíťaziť nad pokušením a hriechom?

APLIKÁCIA

KTO SI?

⁶⁰Tu vstal veľkňaz, postavil sa uprostred nich a spýtal sa Ježiša: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia proti tebe?“ ⁶¹On však mlčal a nič neodpovedal. Veľkňaz sa ho znova spýtal: „Ty si Mesiáš, syn Požehnaného?“ ⁶²Nato Ježiš odpovedal: „Ja som. Uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzať s nebeskými oblakmi.“ (Mar 14,60–62)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 14,53–72. Porovnaj reakcie Ježiša a Petra na udalosti, ktoré nasledovali po Ježišomom zatknutí. V čom sú rozdiely? Čo sa z ich reakcií môžeme naučiť?

Verše Mar 14,53–59 opisujú Ježišovo privedenie pred židovskú veľradu a prvú časť procesu. Tento príbeh ukazuje zmar a frustráciu. Náboženský vodcovia sa opakovane snažia vzniesť obvinenie proti Ježišovi. Nedarí sa im však nájsť žiadnych dôveryhodných svedkov. Marek poznamenáva, že svedectvá svedkov sa nezhodovali a všetky sa ukázali ako falošné.

Nakoniec sa postavil veľkňaz a oslovil priamo Ježiša. Ten však najprv neodpovedá. Keď Ho však veľkňaz „zapisahal“ (pozri Mat 26,63) a položil Mu otázku, či je „Mesiáš, syn Požehnaného“ (Mar 14,61), Ježiš úprimne a otvorene hovorí: „Ja som.“ Potom sa odvoláva na text Dan 7,13.14 o Synovi človeka, ktorý sedí po Božej pravici a prichádza s nebeskými oblakmi (Mar 14,62). To je však už priveľa aj na veľkňaza. Dokonca si roztrhne rúcho, a to aj napriek tomu, že takéto konanie veľkňazom zakazoval zákon (3Moj 21,10). Svojou reakciou ukazuje obrovské rozhorčenie a presvedčenie, že Ježiš sa rúha. Veľkňaz vyzýva veľradu na odsúdenie Ježiša a veľrada sa veľmi rýchlo zhodla, že Ježiš si zaslúži smrť. A nielen to. Aby ukázali svoje pohrdanie Ježišom, začnú na Neho predstavitelia veľrady kričať a plúť. Niektorí Ho dokonca bijú a posmievajú sa Mu.

Kým bol Ježiš súdený veľradou a vydával verné svedectvo, Peter je vonku na nádvorí a z jeho úst vychádzajú klamstvá. Ide o posledný „sendvičový príbeh“ a opäť v ňom nachádzame obrovský kontrast. Dve paralelné postavy, Ježiš a Peter, robia úplne protichodné činy. Ježiš vydáva verné svedectvo, Peter falošné. Peter je trikrát napadnutý sluhom alebo okoloidúcimi a zakaždým popiera spojenie s Ježišom, pričom dokonca nadáva a zapisaháva sa.

Práve vtedy zaspieval kohút druhýkrát a Peter si hneď spomenie na Ježišovo proroctvo, že v tú noc trikrát zaprie svojho Pána. Poznanie vlastného zlyhania ho zlomí a on sa rozplače.

V tomto texte nachádzame zvláštnu iróniu. Na konci svojho súdu má Ježiš zaviazané oči, bijú ho a kážu Mu, aby „prorokoval“! Chceli sa Mu posmievat' za to, že nedokáže povedať, kto Ho udrel. Avšak práve vtedy Peter zapiera Ježiša, čím sa naplňa jedno z Ježišových proroctiev. Práve svojím zapretím Peter vlastne dokazuje, že Ježiš je Mesiáš.

APLIKÁCIA

- Ako by si povzbudil niekoho, kto chce nasledovať Ježiša, ale nie vždy sa mu to darí? Kto z nás občas nezlyhal v nasledovaní toho, o čom vieme, že je Ježišova vôľa?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Súd“ (DA 698–715; CL 451–462) a „Judáš“ (DA 716–722; CL 463–467).

„Petrovi ešte neuschlo na perách ponížujúce zaklínanie a v ušiach doznieval prenikavý spev kohúta, keď sa v súdnej sieni Spasiteľ odvrátil od rozhnevaných sudcov a pozrel sa na svojho úbohého učeníka. Peter sa tiež pozrel na svojho Majstra a pohľady sa im stretli. V ušľachtilej tvári Spasiteľa čítal hlbokú ľútosť a zármutok, no nie hnev. Keď Peter videl tú bledú, strápenú tvár, chvejúce sa pery, pohľad plný súcitu a odpustenia, akoby mu srdce zasiahol šíp. Ozvalo sa svedomie. Prebrala sa pamäť. Peter si spomenul na to, čo ešte pred niekoľkými hodinami sľúbil, že pôjde so svojím Pánom aj do väzenia, ba hoc aj na smrť. Spomenul si na svoj žal, keď mu Spasiteľ vo vrchnej sieni povedal, že tej noci zaprie svojho Pána. Peter práve vyhlásil, že Ježiša nepozná, a teraz si uvedomuje, ako dobre ho Pán pozná a ako spoľahlivo rozpoznal v jeho srdci faloš, o ktorej ani sám učeník nevedel.“ (DA 712.713; CL 460)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajte postoje a konanie Judáša a Petra. V čom boli podobní a v čom sa líšili v súvislosti s Ježišovým príbehom utrpenia?
2. Uvažujte spoločne o význame Večere Pánovej. Ako by sa táto pripomienka Ježišovho diela mohla stať vo vašom zbore dôležitejšou a ako by ste do jej slávania mohli zapojiť viac členov?
3. Uvažujte o tom, že Boh odpovedal „nie“ na Ježišovu modlitbu v Getsemanskej záhrade. Čo pre vás znamená, keď Boh neodpovie na vašu modlitbu podľa vašich predstáv?
4. Hoci Peter svojimi zapretiami Ježiša veľmi sklamal, Ježiš ho neodvrhol. V čom je pre nás tento Ježišov postoj nádejou?

Týždeň od 15. do 21. septembra

ODSÚDENÝ A UKRIŽOVANÝ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 15 (Luk 13,1; Ž 22,19; Ján 20,24–29; Ján 1,1–3; Dan 9,24–27)

ÚVODNÝ TEXT

Odeviatej hodine Ježiš zvolal mocným hlasom: „Eloi, Eloi, lema sabachthani?“, čo v preklade znamená: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mar 15,34)

Marek 15 je zásadným textom príbehu Kristovho utrpenia. Opisuje súdny proces s Ježišom, Jeho odsúdenie, posmech vojakov, ukrižovanie a napokon aj Jeho smrť a pohreb. Udalosti v tejto kapitole sú podané strohým až chladným tónom. Marek zbytočne nekomentuje, necháva, aby jednotlivé príbehy a osoby hovorili za seba.

V tejto kapitole zohráva dôležitú úlohu irónia. Aby sme správne pochopili tento rozmer textu, považujeme za užitočné vymedziť, čo pod iróniou v tomto kontexte rozumieme.

Irónia často obsahuje tri základné zložky: (1) má dve úrovne významu, (2) nachádza sa v nej vzájomný konflikt alebo kontrast týchto dvoch významov a (3) niekto tento konflikt alebo rozpor nevidí, nerozumie, čo sa deje, a nevie, že on sám bude niesť následky toho, čo sa stalo.

Tento týždeň budeme teda študovať kapitolu, v ktorej sa nachádza veľký počet bolestných skutočností sčasti vyznievajúcich ako irónia. Medzi tieto „ironické“ prvky môžeme zaradiť Pilátovu otázku „Ty si kráľ Židov?“; posmievajúcich sa vojakov; nápis na kríži; posmešné slová náboženských vodcov a farizejov „iných zachraňoval a sám seba nemôže zachrániť“ a tiež nečakané zjavenie sa Jozefa z Arimatie. Všetky tieto bolestné irónie odhaľujú dôležité pravdy o Ježišovej smrti a o jej význame.

OSNOVA LEKCIE

Pätnásta kapitola Evanjelia podľa Marka nám predstavuje najtragickejšie momenty Ježišovho pozemského života – jeho odsúdenie, poníženie, popravu a pohreb. To všetko však evanjelista opisuje s nádejou, že sa tým príbeh nekončí...

- Mar 15,1–15: Ježiš pred Pilátom (nedeľa)
- Mar 15,16–20: Výsmech a poníženie Ježiša (pondelok)
- Mar 15,21–38: Ukrižovanie (utorok)
- Mar 15,33–41: Ježišova smrť (streda)
- Mar 15,42–47: Uloženie do hrobu (štvrtok)

„TY SI KRÁĽ ŽIDOV?“

¹Hned' na úsvite sa zišli veľkňazi so zákonníkmi a staršími i celá veľrada. Ježiša spútali, odviekli a vydali Pilátovi. ²Pilát sa ho spýtal: „Ty si kráľ Židov?“ On mu odpovedal: „Ty to hovoríš.“ ³Veľkňazi ho obviňovali z mnohých vecí. ⁴Pilát sa ho znova spýtal: „Nič neodpovedáš? Pozri, čo všetko na teba žalujú.“ ⁵Ježiš však už nič neodpovedal, takže sa Pilát čudoval. (Mar 15,1–5)

Prečítaj si text Mar 15,1–15. O čom hovorí? Pokús sa nájsť v tomto texte iróniu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pontský Pilát bol miestodržiteľom Judey v rokoch 26 až 36. Nebol láskavým vodcom a mnohé jeho činy vyvolali medzi obyvateľmi krajiny zdesenie (porovnaj s Luk 13,1). Židovský súdny proces s Ježišom vyústil do rozsudku smrti za rúhanie. Ale pod rímskou nadvládou Židia vo väčšine prípadov nemohli ľudí popravovať, a tak priviedli Ježiša k Pilátovi, aby nad *ním* vyniesol trest smrti *aj on*. Obvinenie proti Ježišovi pred Pilátom nie je spomenuté, ale je možné zistiť ho na základe stručnej otázky, ktorú Pilát položil Ježišovi: „Ty si kráľ Židov?“ (Mar 15,2) V časoch Starej zmluvy Izraeliti pomazávali svojich kráľov, takže nie je ťažké si predstaviť, ako mohol niekto prekrútiť výraz *Mesiáš* („Pomazaný“). Z takéhoto označenia totiž mohlo vyplývať, že dotyčný si nárokuje pocty kráľa, a je teda priamym konkurentom či protivníkom rímskeho cisára. Kým obvinenia prednesené pred veľradou boli *rúhaním*, Krista pred miestodržiteľom obžalovali zo vzbury, za čo podľa rímskeho práva mohol náležať trest smrti. Iróniou je, že Ježiš je nielen *Mesiáš*, ale aj *Kráľ Židov*. Jeho obvinenie z rúhania a poburovania bolo nesprávne. Kristovi náležala úcta. Napriek tomu Ježiš neprestáva konať kráľovským spôsobom. Jeho odpoveď Pilátovi: „Ty to hovoríš“ (Mar 15,2) je neutrálna. Ježiš svoj nárok na kráľovský titul nepopiera, ani ho nepotvrdzuje. Takáto odpoveď môže naznačovať, že Ježiš je iným druhom Kráľa (porovnaj s Ján 18,33–38).

Z textu sa dozvedáme o zvyku prepustiť na Veľkú noc jedného väzňa (Mar 15,6). Pilát sa zhromaždených ľudí pýta, či im má prepustiť „kráľa Židov“ (Mar 15,9). A hoci mohol svoju otázku myslieť ironicky, tento výsmech sa obracia proti nemu.

Verše Mar 15,9.10 sú *štúdiou* schopnosti a neschopnosti vnímať a chápať. Pilát chápe, že mu náboženský vodcovia vydali Ježiša zo závidi, ale nevníma, že posunutím otázky davu nahráva práve im. Tí totiž podnecujú dav a volajú po Ježišovom ukrižovaní. A Pilát ustupuje. Ukrižovanie bolo hrozným spôsobom smrti. Nehovoriac o tom, že Pilát považoval Ježiša za nevinného. Je bolestne ironické, že kým pohanský miestodržiteľ chcel Mesiáša prepustiť, náboženský vodcovia ho chceli ukrižovať.

■ Čo ti môže pomôcť, aby si sa nenechal strhnúť davom, aj keď je tlak veľký?

APLIKÁCIA

„BUĎ POZDRAVENÝ, KRÁĽ ŽIDOV!“

¹⁵Vtedy Pilát, rozhodnutý vyhovieť zástupu, prepustil Barabbáša, no Ježiša dal zbičovať a vydal ho, aby ho ukrižovali. ¹⁶Vojaci ho vyvedli do nádvorja vládnej budovy a zvolali celú kohortu. ¹⁷Obliekli ho do purpurového pláštá, na hlavu mu nasadili korunu upletenú z trnia, ¹⁸a začali ho pozdravovať: „Buď pozdravený, kráľ Židov!“ ¹⁹Trstinou ho bili po hlave, pľuli naňho, klakali pred ním a klaňali sa mu. ²⁰Keď sa mu dosť naposmievali, vyzliekli mu purpurový plášť a znova mu obliekli jeho šaty. Potom ho vyvedli, aby ho ukrižovali. (Mar 15,15–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako sa vojaci správali k Ježišovi (Mar 15,15–20)? Čo sa z ich konania dozvedáme?

Pred ukrižovaním Rimania väzňov väčšinou brutálne zbili. Obeť vyzliekli, priviazali ju ku stĺpu a potom bičovali koženými bičmi, ku ktorým boli priviazané kúsky kostí, skla, kameňov alebo klinec.

Keď Ježiša zbičovali, vojaci poverení Jeho popravou pokračovali v Jeho ponižovaní. Obliekli Ho do purpurového rúcha, na hlavu Mu položili trňovú korunu a vysmievali sa Mu ako židovskému kráľovi. Skupina vojakov sa tu nazýva kohorta („čata“, Roh.), čo mohlo predstavovať až šesťsto mužov. Prítomnosť takého veľkého počtu vojakov súvisela s tým, že Ježiš bol odsúdený ako burič proti Rímu.

Irónia v tejto scéne je čitateľovi zrejmalá. Ježiš je totiž skutočne Kráľom a posmešné slová vojakov vypovedajú o tejto pravde. Konanie vojakov bolo paródiou na spôsob, akým vojaci zdravili rímskeho cisára: „Sláva cisárovi!“ Text teda obsahuje nepriame prirovnanie Ježiša k cisárovi.

Vojaci ponižovali Ježiša tým, že Ho „bili“ trstinou po hlave, „pľuli“ na Neho a „klakali“ pred Ním na posmešné vyjadrenie úcty. Všetky činy vojakov sú v gréčtine opísané nedokonalým časom, čo v tomto kontexte ukazuje na opakované konanie. Vojaci teda Ježiša neprestávali udierať, znova a znova na Neho pľuli a opakovane si pred Ním klakali, aby Ho zosmiešnili. Ježiš ich konanie v tichosti prijíma a nijako neprotestuje ani sa nebráni.

Bežnou praxou pri poprave ukrižovaním bolo, že odsúdeného vyzliekli a on niesol kríž na miesto popravy nahý. Takéto konanie malo človeka pred zhromaždeným davom čo najviac ponižiť a zahanbiť.

Židia však mali k verejnej nahote odpor. Text Mar 15,20 poznamenáva, že Ježišovi vyzliekli purpurový plášť a obliekli mu Jeho šaty. Zdá sa teda, že ide o ústupok, ktorý Rimania v tomto prípade urobili voči Židom.

Ako sme už povedali, text obsahuje veľkú dávku irónie. Vojaci sa Ježišovi posmešne klaňajú a vzdávajú Mu „pocty“ ako kráľovi, len aby Ho ponižili. A pritom Ježiš bol skutočne Kráľom – nielen Židov, ale aj Kráľom rímskych vojakov.

APLIKÁCIA ■ Títo muži netušili, čo robia. Prečo ich nevedomosť nie je žiadnym ospravedlnením pre deň súdu?

UKRIŽOVANIE

²⁵Bola tretia hodina, keď ho ukrižovali. ²⁶Jeho vinu označili nápisom: „Kráľ Židov.“ ²⁷Spolu s ním ukrižovali aj dvoch lotrov: jedného sprava a druhého zľava. ²⁸Tí, čo tadiaľ prechádzali, sa mu rúhali, potriasali hlavami a hovorili: „Hej ty, čo zbúraš chrám a za tri dni ho postavíš!“ ³⁰Zachráň sám seba a zostúp z kríža!“ ³¹Podobne sa mu posmievali aj veľkňazi a so zákoníkmi si hovorili: „Iných zachraňoval a sám seba nemôže zachrániť.“ ³²Kristus, kráľ Izraela! Nech teraz zostúpi z kríža, aby sme videli a uverili!“ Potupovali ho aj tí, ktorí boli ukrižovaní spolu s ním. (Mar 15,25–32)

Prečítaj si text Mar 15,21–38. Akú iróniu je možné objaviť v týchto veršoch?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V tejto časti príbehu o umučení je Ježiš mlčiacou obeťou, vydanou napospas ľuďom, ktorí sú pripravení zabíť Ho. V celom evanjeliu, až do svojho zatknutia, Ježiš ovplyvňoval a riadil, čo sa udeje. Teraz sa On podradzuje okolnostiam. Doteraz vystupoval ako rázny a energický potulný kazateľ. Bitie, nedostatok jedla a spánku Ho natolko zoslabili a unavili, že Jeho kríž musel nieť náhodný cudzinec.

Tesne pred ukrižovaním Ježiša vyzliekli. Jeho odev sa stal majetkom vojakov, ktorí losovali, komu bude patriť (porovnaj so Ž 22,19). Ukrižovanie bolo pomerne nekrvavým spôsobom popravy. Klinie používané na pripevnenie človeka ku krížu (porovnaj Ján 20,24–29) prechádzali pravdepodobne zápästím pod dlaňou, kde sa nenachádzajú žiadne veľké cievy. (V hebrejčine aj gréčtine sa slovo „ruka“ môže vzťahovať na dlaň aj predlaktie.) Samotná dlaň ruky nemá štruktúry potrebné na to, aby pri ukrižovaní niesla váhu celého tela. Stredový nerv (lat. *nervus medianus*) prechádza stredom predlaktia a ak ho pri ukrižovaní rozdrvili klince, spôsobovalo to neznesiteľnú bolesť. Človek mal zároveň veľký problém nadýchnuť sa. Aby sa obeť ukrižovania mohli poriadne nadýchnuť, museli tlačiť na svoje pribité nohy a ohýbať ruky, čo opäť spôsobovalo mučivú bolesť. Jednou z častých príčin smrti pri ukrižovaní bolo udusenie z únavy.

Ježišovi sa aj počas ukrižovania dostalo obrovského výsmechu a poníženia. Už sme niekoľkokrát spomenuli, že v Evanjeliu podľa Marka je veľmi silný motív zjavenia a tajomstva. Ježiš zvyčajne vyzýval na mlčanie o tom, kým je. V dôsledku toho sa kristologické tituly ako „Pán“, „Boží Syn“ a „Kristus“ v príbehu nevyskytujú príliš často.

Tento prvok sa pri ukrižovaní mení. Ježišova totožnosť nemôže zostať skrytá. Je iróniou, že práve náboženský vodcovia používajú tieto tituly na zosmiešňovanie Ježiša. Každý z ich výrokov je vlastne odsúdením ich samotných!

Jedno z ich posmešných vyhlásení vyniká nad ostatné: „Iných zachraňoval a sám seba nemôže zachrániť.“ (Mar 15,31) Aby poukázali na Jeho bezmocnosť na kríži, naznačujú, že Ježiš druhých zachraňoval (grécke sloveso má viacero významov, okrem „zachraňovať“ aj „uzdravovať“ alebo „pomáhať“). Preto, hoci ironicky, pripúšťajú, že On je Spasiteľ – teda Záchranca. Irónia ide ešte ďalej. Dôvod, prečo nemohol alebo nechcel zachrániť sám seba, bol ten, že na kríži zachraňoval iných.

- Prečítaj si text Ján 1,1–3 a potom sa zamysli nad tým, čo tieto verše hovoria o Ježišovi – o tom istom Ježišovi, ktorý je ukrižovaný na kríži. Čo v tomto kontexte znamená Ježišova smrť?

APLIKÁCIA

OPUSTENÝ BOHOM

³³O šiestej hodine nastala tma po celej zemi až do deviatej hodiny. ³⁴O deviatej hodine Ježiš zvolal mocným hlasom: „Eloi, Eloi, lema sabachthani?“, čo v preklade znamená: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ ³⁵Keď to niektorí z okolostojacich počuli, povedali: „Pozrite, volá Eliáša.“ ³⁶Ktosi odbehol, namočil špongiu do octu, nastokol ju na trstinovú tyč, dával mu piť a hovoril: „Nechajte ho, uvidíme, či ho príde Eliáš sňať.“ ³⁷No Ježiš zvolal mocným hlasom a vydýchol. (Mar 15,33–37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Mar 15,33–41. Ježiš u Marka prednesie na kríži len jediný výrok. Čo tieto slová znamenajú? Čo v tomto kontexte znamená Kristova smrť pre nás všetkých?

Evanjelium podľa Marka predstavuje kríž ako veľmi temné miesto, fyzicky aj duchovne. V ten piatok, približne v čase od poludnia do tretej hodiny poobede, zostúpila na Golgotu nadprirodzená tma (Mar 15,33).

Ježišove slová na kríži sa nazývajú „výkrik zavrhnutia“. Ježiš sa modlí, volá k Bohu a pýta sa, prečo bol opustený. Vyslovuje pritom slová Ž 22,2. Ďalšie slová tohto istého žalmu sa vyskytujú v Mar 15,24.29 a naznačujú, že v Ježišovej smrti sa naplňajú Písma. Aj napriek diabolskému sprisahaniu ľudí sa uskutocňuje Božia vôľa.

Ježišove slová na kríži sú uvedené v aramejčine spolu s prekladom. Slová „Bože môj, Bože môj“ sú zapísané ako *Eloi, Eloi* (prepis aramejského *’elahi*). Tieto slová mohli byť ľahko zamenené a mohlo sa zdať, že Ježiš volá Eliáša (aramejsky *’elijah*, čo znamená „Môj Boh je Jahve“). Práve tejto chyby sa dopustili niektorí v okolostojacom dave.

Na tejto pasáži je pozoruhodná paralela s Ježišovým krstom opísaným v Mar 1,9–11.

Tabuľka

Krst (Mar 1,9–11)	Kríž (Mar 15,34–39)
Ján krstí Ježiša	Ježišov krst (porovnaj s Mar 10,38)
Ján (symbol Eliáša; pozri Mar 9,11–13)	Volanie Eliáša
„Roztrhnuté“ nebesia (Roh.)	Roztrhnutá chrámová opona
Zostúpenie Duch (pneuma)	Ježiš vydýchne (ekpneó)
Boží hlas „Milovaný Syn“	Stotníkove slová „Boží Syn“

Tieto paralely naznačujú, že Ježišova pozemská služba je ohraničená Jeho krstom a ukrižovaním. Kým Ježišov krst (Marek 1) je začiatkom Jeho služby (pozri Dan 9,24–27), udalosti na kríži (Marek 15) sú vyvrcholením a cieľom Jeho služby. Zomiera ako výkupné za mnohých (Mar 10,45). Ježišova smrť je zároveň naplnením časti proroctva z Dan 9,24–27. Roztrhnutie chrámovej opony (Mar 15,38) poukazuje na naplnenie obetného systému, keď sa dávny predobraz stretáva so svojim naplnením, a začína sa nová fáza dejín spásy.

APLIKÁCIA

- Aj napriek diabolským plánom ľudí sa Božie zámery naplnili. Prečo by nám to malo pomôcť naučiť sa, že bez ohľadu na to, čo sa okolo nás deje, Bohu môžeme dôverovať a mať istotu, že Jeho добрota napokon zvíťazí?

POHREB

⁴²Ked' sa zvečeralo, keďže bol prípravný deň pred sobotou, ⁴³prišiel Jozef z Arimatie, vážený člen veľrady, ktorý tiež očakával Božie kráľovstvo. Odvážne predstúpil pred Piláta a vyžiadal si Ježišovo telo. ⁴⁴Pilát sa však zadivil, že Ježiš už zomrel. Predvolal si stotníka a spýtal sa, či už dávno zomrel. ⁴⁵Ked' mu to stotník potvrdil, daroval Jozefovi mŕtve telo. ⁴⁶Jozef kúpil jemné plátno, sňal Ježiša z kríža, zavinul ho do plátna a uložil do hrobu vytesaného v skale. Ku vchodu do hrobu privalil kameň. ⁴⁷Mária Magdaléna a Jozesova matka Mária sa dívali, kde ho položili. (Mar 15,42–47)

Aký význam má konanie Jozefa z Arimatie, najmä v súvislosti s tým, že Ježišovych učeníkov zrazu nebolo nikde vidieť (Mar 15,42–47)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Po dramatických a vypätých udalostiach na kríži prichádza teraz niečo „všednejšie“. Mŕtvych treba pochovať. Niektoré z nasledujúcich faktorov majú hlboký duchovný význam, iné sú dôležité z dejinného pohľadu.

V tomto úryvku sa Jozef z Arimatie objavuje v Evanjeliu podľa Marka prvý a posledný raz. Bol uznávaným členom židovskej veľrady a jednou z takzvaných „mestských elít“. Ako bohatý a vážený muž mal u miestodržiteľa svoju reputáciu. To vysvetľuje, prečo sa mohol odvážiť predstúpiť pred Piláta a požiadať ho o Ježišovo telo. Je dojímavé sledovať, ako členovi veľrady záleží na riadnom Ježišovom pohrebe. Kde boli v tom čase Ježišovi učeníci, ktorým tak dôveroval?

Jedným z mimoriadne dôležitých historických detailov je overenie Ježišovej smrti. Najprv sa dozvedáme o Jozefovej prosbe o Ježišovo telo (Mar 15,43). Piláta prekvapilo, že Ježiš je už mŕtvy (Mar 15,44). Preto si zavola stotníka, ktorý mal na starosti ukrižovanie, aby mu túto správu potvrdil.

Stotníkovo svedectvo bolo dôležité. Neskôr sa totiž objavili tvrdenia, že Ježiš na kríži nezomrel, ale iba omdlel. Stotníkova správa rímskemu miestodržiteľovi tak priamo odporuje takémuto tvrdeniu. Ved' napokon, Rimania mali v popravovaní veľmi dobrú prax.

Jozef priniesol ľanové plátno, do ktorého Ježiša zabalil, a Jeho telo uložil do hrobky vytesanej do skaly. Táto hrobka bola dostatočne veľká na to, aby sa do nej telo vošlo (Mar 16,5). Spolu s Jozefom si pisateľ evanjelia všima dve ženy, ktoré to miesto videli – Máriu Magdalénu a Máriu, Jozefovu matku. Tieto svedkyne spolu so Salomé z dialky sledovali ukrižovanie. A všetky tri pôjdu v nedeľu ráno k hrobu, aby, ako si myslia, nabalzamovali Ježišovo telo (Mar 16,1).

Zmienka o týchto ženách je dôležitá. Neskôr budú práve ony svedkami nielen prázdneho hrobu (Marek 16), ale aj Ježišovho vzkriesenia.

- Je iróniou, že Ježišovi nasledovníci sa z príbehu postupne vytrácajú a „hrdinom“ sa stáva člen veľrady, teda tej istej inštitúcie, ktorá Ježiša odsúdila. Čo môžeme robiť preto, aby sme v rozhodujúcich situáciách nezlyhali alebo sa nevytratilí do bezpečia?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Rozsudok“ (DA 723–740; CL 468–481), „Ukrižovanie“ (DA 741–757; CL 482–492) a „Význam Ježišovej obete“ (DA 758–764; CL 493–497).

„Pilát chcel vyslobodiť Ježiša. Videl však, že to nie je možné, ak si chce udržať výsostné postavenie. Radšej sa rozhodol obetovať nevinný život, než by stratil svoju svetskú moc. Koľkí podobne obetujú zásady, len aby o nič neprišli a nemuseli trpieť! Svedomie a povinnosť ukazujú jedným smerom, sebecké záujmy druhým. Prúd sa ženie nesprávnym smerom a kto sa spochybňuje so zlom, toho strhne do hustej tmy hriechu.“ (DA 738; CL 480)

„Kristus ako náš zástupca a naše útočisko niesol nepravosti nás všetkých. Bol rátaný medzi priestupníkov, aby nás mohol vykúpiť spod odsúdenia, ktoré nám podľa zákona patrilo. Jeho srdce tiesnil hriech každého Adamovho potomka. Boží hnev namierený proti hriechu, hrozivý prejav Otcovho odporu k nepravosti, desil jeho Syna. Kristus po celý svoj život zvestoval padlému svetu radostnú zvesť o Otcovom milosrdenstve a odpúšťajúcej láske. Podstatou jeho zvesti bola záchrana aj pre najväčších hriešnikov. Teraz však, pod strašným bremenom hriechov, nemôže zahliadnuť Otcovu zmierlivú tvár. Človek nikdy nepochopí, aký zármutok prežíval v tejto chvíli vrcholnej úzkosti, keď sa od Spasiteľa odvrátila Božia tvár. Táto mučivá trýzeň prevýšila všetko telesné utrpenie.“ (DA 753; CL 490)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Teológia náhrady je dôležitá nielen pre Písmo (pozrite napríklad Izaiáš 53), ale významnú úlohu má aj v diele Ellen G. Whiteovej. Prečo je falošné akékoľvek učenie, ktoré nejakým spôsobom bagatelizuje ústrednú úlohu náhrady a Kristovej smrti namiesto nás (pričom nesie trest za naše hriechy)?
2. Kto alebo čo dnes predstavuje „Barabáša“, ktorého si väčšina žiada namiesto Ježiša?
3. Čo sa môžeme naučiť z príbehu Jozefa z Arimatie o neposudzovaní druhých na základe vonkajších znakov?
4. Prečítajte si text Dan 9,24–27. Prečo je tento text dôležitý? Ako by ste ho vysvetlili niekomu, kto by chcel pochopiť jeho zmysel?

VZKRIESENÝ PÁN

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 15,42–47; Marek 16 (Kol 2,10–12; 1Kor 15,1–8; Dan 9,24–27; Ján 20,11–18)

ÚVODNÝ TEXT

No on im povedal: „Neľakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, toho ukrižovaného? Niet ho tu – bol vzkriesený. Hľa, miesto, kde ho položili.“ (Mar 16,6)

Ježišovo ukrižovanie ako umieračik odzvonilo nádejam a viere Jeho učeníkov. Bol to pre nich temný záver týždňa. Nielenže ich zlomila smrť ich Majstra, ale báli sa aj o svoje životy (Ján 20,19).

Pri štúdiu poslednej kapitoly Evanjelia podľa Marka sa sústredíme na udalosti, ktoré nasledovali po Ježišovej smrti.

Najprv sa pozrieme na načasovanie Ježišovho vzkriesenia a na to, prečo ženy v tú nedeľu ráno prišli k hrobu. Adventisti sa niekedy vyhýbali ránu vzkriesenia pre spôsob, akým sa zneužíva na potvrdenie svätosti nedele. Uvidíme však, že máme dôvod na radosť, a to napriek falošnej teológii, ktorá vzišla z nedelného vzkriesenia.

Potom sa budeme v lekcii venovať úvodným veršom Marka 16 a pozrieme sa, ako sú prepojené s témou, ktorá prechádza celou knihou. V pondelok a utorok sa naše štúdium sústreďí na koncept, ktorý tvorí stredobod evanjelia.

V závere týždňa (streda a štvrtok) preskúmame zvyšok 16. kapitoly a budeme uvažovať o poslaní, ktoré nám z textu vyplýva. Naše štúdium uzavrieme výzvou, ktorá čitateľa Evanjelia podľa Marka vedie k tomu, aby niesol evanjelium do celého sveta.

OSNOVA LEKCIE

Záverečná kapitola Markovho rozprávania o Ježišovi je skutočným „happy-endom“. Smrť nemala posledné slovo, ale centrom kresťanského života, nádeje a zvesti sa stáva spoľahlivé svedectvo o tom, že Ježiš znova vstal, žije, a je víťazom nad smrťou a hriechom.

- Mar 15,42–16,8: Vzkriesenie ako vrcholne radostná udalosť (nedeľa)
- Mar 16,1–8: Prázdny hrob (pondelok)
- Mar 16,1–8: Chodte a povedzte to ostatným (utorok)
- Mar 16,9–20: Spoľahlivé svedectvo (streda)
- Mar 16,14–20: Poslanie niesť túto správu celému svetu (štvrtok)

RADOŠT ZO VZKRIESENIA

⁴Ked' zdvihli zrak, videli, že kameň je už odvalený. Bol totiž veľmi veľký. ⁵Vošli do hrobu a napravo videli sedieť mládenca oblečeného do bieleho rúcha a zľakli sa. ⁶No on im povedal: „Neľakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, toho ukrižovaného? Niet ho tu – bol vzkriesený. Hľa, miesto, kde ho položili. (Mar 16,4–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Mar 15,42–16,6. Čo sa z neho dozvedáme? V čom spočíva dôležitosť týchto veršov pre pochopenie príbehu vzkriesenia?

Všetci pisatelia evanjelií sa zhodujú, že Ježiš zomrel v deň, ktorý označili za „prípravný deň“ (Mat 27,62; Mar 15,42; Luk 23,54; Ján 19,14.31.42). *Väčšina komentátorov to chápe ako odkaz na deň od západu slnka vo štvrtok až do západu slnka v piatok.* Ježiš zomrel v piatok neskoro popoludní a potom bol rýchlo pochovaný ešte pred západom slnka.

Počas soboty *Pán odpočíval v hrobe a odpočívali aj všetci Ježišovi učeníci.* „Ale cez sobotu odpočívali podľa prikázania.“ (Luk 23,56; Roh.) Z ich strany by išlo o veľmi zvláštne konanie, ak by zároveň nadobudli pocit, že sa Ježiš nejakým spôsobom snažil zrušiť alebo aspoň zmenšiť vážnosť soboty, ktorej svätenie prikazovalo štvrté prikázanie.

V sobotu večer si ženy nakúpili voňavé oleje a v nedeľu ráno išli k hrobke s túžbou riadne sa postarať o Ježišove ostatky. Ježiš však v hrobe nebol!

Už v druhom storočí začali niektorí kresťania pripisovať význam tomu, že Ježiš vstal z mŕtvych v nedeľu. To sa postupne stalo základom svätenia nedele. Je to však naozaj niečo, čo hovorí Nová zmluva?

Prečítaj si Kol 2,10–12. Čo je novozmluvnou pamiatkou Ježišovho vzkriesenia?

V celej Biblii nenachádzame ani jednu zmienku o tom, že by sa na pamiatku Ježišovho vzkriesenia mala stať nedeľa posvätným dňom. Pre kresťanov je touto pamiatkou krst. „Krstom sme teda spolu s ním boli pochovaní v smrti, aby sme tak, ako bol slávou Otca vzkriesený z mŕtvych Kristus, aj my kráčali v novote života.“ (Rim 6,4)

Bez ohľadu na falošnú teológiu týkajúcu sa nedelného uctievania sa ako adventisti môžeme a máme radovať z nedelného vzkriesenia Ježiša Krista. On svojou smrťou a zmŕtvychvstaním zvíťazil nad smrťou a v Jeho vzkriesení máme nádej a istotu.

APLIKÁCIA ■ „Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás podľa svojho veľkého milosrdenstva vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znovuzrodil pre živú nádej.“ (1Pet 1,3) Apoštol Pavol si bol istý nielen Ježišovým vzkriesením, ale aj nádejou, ktorá z tohto vzkriesenia vyplývala. Ako môžeš prežívať podobnú istotu aj ty?

ODVALENÝ KAMEŇ

¹Keď sa skončila sobota, Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salomé nakúpili voňavé oleje, aby ho išli pomazať. ²Včasráno prvého dňa po sobote, hneď po východe slnka, prišli k hrobu. ³Hovorili si medzi sebou: „Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“ ⁴Keď zdvihli zrak, videli, že kameň je už odvalený. Bol totiž veľmi veľký. ⁵Vošli do hrobu a napravo videli sedieť mládenca oblečeného do bieleho rúcha a zľakli sa. ⁶„No on im povedal: „Nefakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, toho ukrižovaného? Niet ho tu – bol vzkriesený. Hľa, miesto, kde ho položili.“ (Mar 16,1–6)

Prečítaj si Mar 16,1–8 a 1Kor 15,1–8. Čo majú tieto pasáže spoločné?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Príbeh o vzkriesení sa objavuje vo všetkých evanjeliách. Každý z pisateľov predstavuje tento príbeh z inej perspektívy, ale všetky podania obsahujú základné pojmy, ktoré sa objavujú aj v 1Kor 15,1–8.

Štyri myšlienky sa objavujú opakovane – *zomrel, bol pochovaný, vstal z mŕtvych, bol videný*. V Markovi sa o smrti a pochovaní hovorí v 15. kapitole. O skutočnosti, že *vstal* a že *bol videný* sa hovorí v 16. kapitole. U Marka však nachádzame aj určitú odlišnosť, keď sa od bytosti v bielom rúchu dozvedáme, že ženy sa s Ježišom stretnú v Galilei. „Tam ho uvidíte, ako vám povedal.“ (Mar 16,7; pozri aj Ján 21)

Niektorí ľudia považujú za ohromujúce, že kresťania veria vo vzkrieseného Pána. Ale dôkazy o Jeho vzkriesení sú dostatočné a opodstatnené.

Na začiatok stačí veriť v Boha ako Stvoriteľa (pozri 1. Mojžišovu 1 a 2) a myšlienka zázraku vzkriesenia sa stáva oprávnenou. Boh, ktorý stvoril vesmír a potom život na zemi, mal určite moc vzkriesiť Ježiša. Existencia Boha neznamená, že Ježišovo vzkriesenie je nevyhnutné, ale že dáva zmysel.

Ďalším dôkazom vzkriesenia je prázdny hrob. Túto skutočnosť uznávajú aj ateistickí historici. Ak by hrob nebol prázdny, tvrdenie o Ježišom vzkriesení by zlyhalo hneď na začiatku, pretože existencia Jeho tela by zničila akékoľvek tvrdenia o vzkriesení.

Nefunguje ani pokus spochybniť prázdny hrob tvrdením, že Ježišovo telo ukradli učeníci. Pri hrobe stála stráž, ktorá mala niečomu takému zabrániť. Ak by sa učeníkom predsa len podarilo ukradnúť Ježišovo telo, prečo neboli nikdy za túto krádež ani obžalovaní, ani zatknutí? Náboženský vodcovia totiž vedeli, že učeníci nič také neurobili.

Okrem toho existovalo príliš veľa svedkov, ktorí dosvedčili, že videli vzkrieseného Krista. Mnohí, vrátane učeníkov, najprv neverili. A dokonca aj nepriateľ kresťanov, istý Saul, prišiel s veľmi presvedčivým tvrdením, že videl vzkrieseného Pána. Neskorší život apoštola Pavla je svedectvom, že táto skúsenosť veľmi radikálnym spôsobom zmenila celé nasmerovanie jeho života.

A napokon (hoci existuje mnoho iných dôvodov), ako by bolo možné vysvetliť rozmach kresťanskej cirkvi založenej ľuďmi, ktorí tvrdili, že videli vzkrieseného Pána? Prečo by títo ľudia boli ochotní zomrieť za to, o čom vedeli, že je lož? Po celý život prinášali konzistentné svedectvo – nielen bezprostredne po Ježišovej smrti (Sk 3,15), ale aj po rokoch (1Pet 1,3). Takéto silné svedectvo je dôležitým a presvedčivým dôkazom o Ježišom vzkriesení.

■ Ako by si odpovedal na otázku, aké máš dôkazy o Kristovom zmŕtvychvstaní?

APLIKÁCIA

ŽENY PRI HROBE

¹Ked' sa skončila sobota, Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salomé nakúpili voňavé oleje, aby ho išli pomazať. ²Včasráno prvého dňa po sobote, hneď po východe slnka, prišli k hrobu. ³Hovorili si medzi sebou: „Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“ ⁴Ked' zdvihli zrak, videli, že kameň je už odvalený. Bol totiž veľmi veľký. (Mar 16,1–4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

„Ženy, ktoré stáli pod Kristovým krížom, čakali, kým sa skončí sobota. Prvý deň týždňa, hneď zavčasu ráno, šli k hrobu a vzali so sebou voňavé masti, aby pomazali Spasiteľovo telo. Nemysleli na jeho zmŕtvychvstanie. Slnko nádeje im pohaslo a v srdci sa rozhostila tma. Cestou spomínali na Kristove skutky milosrdenstva a na jeho povzbudzujúce slová. Nespomenuli si však na príslub: *Zase vás uvidím.* (Ján 16,22)“ (DA 788; CL 510)

Znova si prečítaj text Mar 16,1–8. Čo sa stalo pri Ježišom hrobe a ako na to reagovali prítomné ženy?

Od začiatku evanjelia čitateľ vie, že Ježiš je Mesiáš. Ale v samotnom texte je prvou osobou (neposadnutou démonom), ktorá Ježiša vyhlasuje za Mesiáša, až Peter v Mar 8,29. O tomto vyznaní sa dozvedáme až v polovici knihy!

V Evanjeliu podľa Marka Ježiš opakovane ľuďom hovorí, aby mlčali o tom, kým je a o uzdraveniach, ktoré urobil. V Mar 1,44 hovorí malomocnému, aby nikomu nehovoril o svojom uzdravení. V Mar 5,43 hovorí Jairosovi a jeho manželke, aby nikomu nehovorili o vzkriesení ich dcéry. V Mar 7,36 hovorí zhromaždeným, aby nikomu nehovorili o tom, že uzdravil hluchonemého muža. A napokon, svojim učeníkom prikazuje, aby nehovorili o tom, že je Mesiáš (Mar 8,30; pozri tiež Mar 9,9). Niet pochyb, že hlavným dôvodom týchto Ježišových výziev bolo získať dostatok času na dokončenie Jeho služby, ako o tom hovoril prorok (Dan 9,24–27).

Teraz, keď sa ženy dozvedeli o Ježišom vzkriesení, vystrašené a užasnuté utiekli od hrobu a aspoň spočiatku nehovorili o tom, čo sa stalo.

Ticho však netrvalo dlho. Čo sa dozvedáme na konci Evanjelia podľa Marka? „Oni sa rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slovo potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.“ (Mar 16,20)

Motív mlčania o Ježišovi a o tom, kto je a čo urobil, sa skončil. Záver knihy nám ukazuje, že učeníci kázali dobrú správu „všade“.

APLIKÁCIA

■ **Prečo nesmieme mlčať o Ježišovi a o tom, čo urobil? Komu môžeš dnes povedať o Ježišovi a o pláne spasenia?**

ZJAVENIE SA MÁRII A OSTATNÝM

⁹Ked' v prvý deň po sobote včasráno vstal, zjavil sa najprv Márii Magdaléne, z ktorej kedysi vyhnal sedem démonov. ¹⁰Ona to bežala oznámiť tým, čo bývali s ním, ktorí teraz trúchlili a plakali. ¹¹Ked' počuli, že žije a že ho videla, neverili tomu. ... ¹⁴Napokon sa zjavil Jedenástim, keď stolovali. Vyčítal im nevieru a tvrdosť srdca, pretože neuverili tým, čo ho videli vzkrieseného. (Mar 16,9–11.14)

Prečítaj si text Mar 16,9–20. Čo tieto verše pridávajú k príbehu o vzkriesení?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Takmer celý text Mar 16,9–20 má paralely s inými pasážami v Novej zmluve: Mária Magdaléna pri hrobe videla Ježiša (Mat 28,1.9.10; Ján 20,11–18; porovnaj s Luk 8,2); dvaja učenici sa stretávajú s Ježišom na ceste (Luk 24,13–35); poverenie Jedenástich (Mat 28,16–20; Luk 24,36–49; Ján 20,19–23).

Prvá osoba, ktorá videla Ježiša živého, bola Mária Magdaléna (Ján 20,11–18). Videli Ho aj iné ženy (Mat 28,8–10). Je príznačné, že prví ľudia, ktorí videli vzkrieseného Pána, boli ženy. Svedectvo žien sa v starovekom svete nepovažovalo za príliš dôležité. Ak by bol príbeh vymyslený, bolo by oveľa pravdepodobnejšie, že ako prví svedkovia by vystupovali muži. Svedectvo však neprinášajú muži. Nikto z Dvanástich. Svedectvo o vzkriesení prináša žena. To ona ide oznámiť dobrú správu učeníkom. Nie je prekvapením, že jej svedectvu sprvu nikto neverí. Pravdepodobne sa učeníkom niečo také zdalo príliš fantastické a, žiaľ, aj preto, že Mária bola žena.

Obhajcovia Ježišovho príbehu o vzkriesení považujú práve skutočnosť, že ženy videli Ježiša ako prvé, za silný dôkaz pravdivosti celého príbehu.

Čo sa dozvedáme z verša Mar 16,14? Prečo by tento text nedával zmysel, keby išlo o vymyslený príbeh?

Ak by si učenici príbeh vymysleli, určite by samých seba nevykresľovali takto zle. Ježiš ich karhal a vyčítal im „tvrdosť srdca“ a nevieru. Od času Ježišovho zatknutia až po Jeho zjavenie sa po vzkriesení zobrazujú evanjeliá Ježišových nasledovníkov vo veľmi negatívnom svetle: utekajú, zapierajú, klamú, boja sa, neveria. Ak by išlo o vymyslený príbeh, nedával by takýto opis zmysel.

Naproti tomu ich neskôršie odvážne a neochvejné ohlasovanie zmŕtvychvstaleho Krista a nádeje, ktorú ponúka každému, predstavuje silný dôkaz o pravdivosti ich posolstva.

■ **Ako sa môžeme chrániť pred pádom do duchovnej pasce pochybností a nevery? Prečo potrebujeme byť každý deň spojení so vzkrieseným Kristom?**

APLIKÁCIA

CHOĎTE DO CELÉHO SVETA

¹²Potom sa dvom z nich zjavil v inej podobe na ceste, keď išli na vidiek. ¹³Vrátili sa a oznámili to ostatným. Ani im neverili. ¹⁴Napokon sa zjavil Jedenástim, keď stolovali. Vyčítal im nevieru a tvrdosť srdca, pretože neuverili tým, čo ho videli vzkrieseného. ¹⁵Povedal im: „Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému tvorstvu. ¹⁶Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený. Kto však neuverí, bude odsúdený.“ (Mar 16,12–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo povedal Ježiš svojim učeníkom, keď sa im zjavil? Čo tieto slová znamenajú pre nás dnes? (Mar 16,14–20)

Prvé slová Ježiša učeníkom sú zaznamenané iba nepriamo (Mar 16,14). Ježiš učeníkom vyčíta nevieru a tvrdohlavosť. Otázka neviery teda nie je len súčasným problémom. Ako sme už videli, aj prví Ježišovi učeníci zápasili s nedostatkom viery (Mat 28,17; Ján 20,24–29). A to osobne strávili s Ježišom niekoľko rokov a opakovane boli svedkami Jeho zázrakov a znamení.

Ježiš im však rôznymi spôsobmi poukázal na realitu svojho vzkriesenia. Svedectvo učeníkov v kombinácii s dôkazmi zhrnutými v pondelkovej lekcii tvorí pevný základ viery.

Ježiš napokon poverí svojich učeníkov, aby niesli evanjelium svetu. Jeho príkaz má široký záber a rozsiahly dosah. Učeníci majú ísť do celého sveta a ohlasovať evanjelium celému stvoreniu. Ježiš im potom vysvetľuje aj výsledok ich práce: „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený. Kto však neuverí, bude odsúdený.“ (Mar 16,16)

Nasleduje opis znamení, ktoré budú sprevádzať prácu Jeho učeníkov: vyhánanie démonov, hovorenie novými jazykmi, ochrana pred hrozbami a uzdravovanie chorých. Niektorí ľudia si mylne vyložili text Mar 16,18 ako tvrdenie, že kresťania majú prejaviť svoju vieru chytaním jedovatých hadov. Žiadne takéto trúfale konanie tu nie je povolené. To, čo Ježiš opisuje, je ochrana pri zapojení sa do misijného diela, ako sa to prejavuje napríklad aj v Pavlovej službe pre druhých (Sk 28,3–6).

Samozrejme, Biblia neučí, že kresťania budú vždy úplne chránení pred zlom. Niekedy Boh považuje za vhodné urobiť zázrak na podporu evanjelia. Ale niekedy kresťania pre svoje svedectvo trpia. V takejto situácii sa ich trpezlivá vytrvalosť stáva ďalším znamením pre neveriacich o sile viery.

„Keď im to Pán Ježiš povedal, bol vzatý do neba a zasadol po Božej pravici.“ (Mar 16,19) Ježiš vystúpil, aby sedel po Božej pravici, čo predstavuje miesto najvyššej moci. Ježiš porazil všetky sily zla.

Posledný verš je dôležitý. Hoci učeníci išli a kázali evanjelium „všade“, nešli sami. „Pán im pomáhal a ich slovo potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.“ (Mar 16,20) Ježiš bol vtedy so svojimi učeníkmi a sľubuje, že bude aj s nami teraz, keď budeme pokračovať v práci, ktorú začali oni vtedy dávno.

APLIKÁCIA

- „Ja som s vami po všetky dni až do konca sveta.“ (Mat 28,20) V čom je ti toto zaslúbenie útechou a povzbudením, keď sa ty sám usiluješ ohlasovať evanjelium „všade“?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Zmŕtvychvstanie“ (DA 779–787; CL 505–509) a „Posledné stretnutie“ (DA 818–828; CL 527–534).

„Pre veriaceho je Kristus vzkriesením i životom. Život, ktorý pre hriech zahynul, je v Spasiteľovi obnovený, lebo on má život sám v sebe a oživuje, koho chce. On má právo dávať ľuďom nesmrteľnosť. Život, ktorý ako človek obetoval, berie späť a dáva ho ľuďom. Povedal: *Ja som prišiel, aby život mali a aby ho mali hojnejšie.* (Ján 10,10) *Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.* (Ján 4,14) *Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň.* (Ján 6,54) Pre veriaceho smrť nie je podstatná. Kristus o nej hovorí ako o nepatrnom okamihu. *Kto zachová moje slovo, neuvidí smrti naveky.* (Ján 8,51.52) Pre kresťana je smrť len spánkom, chvíľou ticha a tmy. Život je skrytý s Kristom v Bohu a *keď sa zjaví Kristus, váš život, vtedy sa aj vy zjavíte s ním v sláve* (Kol 3,4).“ (DA 786.787; CL 508.509)

Dokonca aj ateistickí historici, ktorí nedokážu prijať realitu vzkriesenia, pripúšťajú nielen to, že Ježiš bol zabitý, ale aj to, že po Jeho smrti mnohí ľudia tvrdili, že videli vzkrieseného Krista. To bol základ pre vytvorenie toho, čo sa neskôr stalo kresťanskou cirkvou. Niektorí v snahe vysvetliť tvrdenia učeníkov zašli až tak ďaleko, že prišli s teóriou, že Ježiš mal dvojča alebo že prví učeníci mali halucinácie, pretože si mysleli, že videli Ježiša. Iní hovorili, že Ježiš v skutočnosti nikdy nezomrel, ale iba omdlel a potom, neskôr, opäť precitol. A objavili sa aj teórie, že Ježišovo telo vzali mimozemšťania.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo by učenici klamali o Ježišomom zmŕtvychvstaní? Podľa všetkého, čo vieme, pre svoju vieru museli čeliť nenávisti, odcudzeniu a prenasledovaniu. Čo by získali vymyslením tohto príbehu?
2. Ktorý dôkaz Ježišovho zmŕtvychvstania je pre vás najpresvedčivejší? Podelte sa o svoje dôvody so svojou triedou sobotnej školy.
3. Uvažujte nad veľkou nádejou, ktorú nám ponúka Ježišovo zmŕtvychvstanie. Prečítajte si 1. Korinťanom 15. Akú dôležitosť prikladá Pavol Ježišovmu vzkrieseniu?

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväte Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Starý zákon - skratky kníh		
Genezis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronómium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Kniha sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krl'	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krl'	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha príslovií)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpieseň (Pieseň Šalamúnova)	Vľp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Náreky (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nový zákon - skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korinťanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korinťanom	2Kor	2Kor
List Galaťanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Flm	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen G. Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka

AG

AH

CG

COL

CT

DA

ED

FW

HC

MH

Anglický názov

God's Amazing Grace

The Adventist Home

Child Guidance

Christ's Object Lessons

Counsels to Parents, Teachers and Students

The Desire of Ages

Education

Faith and Works

Our High Calling

The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

PP/NUD
PK/ZSDT
TV/CL
SA/PN
VS/ZTDS
KP
CK
Vých
CZ

Slovenský názov

Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
Túžba vekov, Cesta lásky
Skutky apoštolov, Poslovia nádeje
Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
Kristove podobenstvá
Cesta ku Kristovi
Výchova
Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na **www.HopeTV.cz** vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2024

	Téma soboty	Zbierka	VS
--	-------------	---------	----

Júl			
06. 7.	Deň modlitby a pôstu		
13. 7.	Deň misie		
13. 7.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
20. 7.	Deň evanjelizácie prostredníctvom médií		
27. 7.	Sobota detí		
August			
03. 8.	Deň evanjelizácie prostredníctvom projektov Globálnej misie		
10. 8.	Deň zakladania zborov		
17. 8.	Deň vzdelávania		
24. 8.	Deň prevencie zneužívania a domáceho násillia		
31. 8.			
September			
07. 9.	Zbierka na stavebné projekty združenia	Zbierka stavebná	36
07. 9.	Týždeň rodinnej súdržnosti (3.-9. 9.)		
14. 9.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
21. 9.	Deň Klubu Pathfinder		
28. 9.	Zbierka 13. soboty pre Stredoamerickú divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru – misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovská cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 00	Antolská 1	9:30	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablková 3	9:30	-
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	10:00	-
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	-
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:30	
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:30	-
16. Kežmarok	060 01	Hradné námestie 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 01	Evanjelický cirkevný zbor a.v., Toryská 1/G	9:00	-
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	-
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:30	-
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	
24. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
25. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
26. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-
27. Nitra	949 01	F. Mojtu 10	10:00	13:30

28. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	-
29. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	-
30. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	-
31. Poproč	044 02	Nová 7	9:30	-
32. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
33. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
34. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
35. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
36. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	9:00	14:00
37. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
38. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
39. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	-
40. Sered'	926 01	Školská 1	9:00	13:30
41. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	13:00
42. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
43. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:30	-
44. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
45. Vaďovce	916 13	č. 261	9:30	-
46. Veľký Krtíš	990 01	Škultétyho 35 (budova BJB), tel.: 0907 826 700	10:00	-
47. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
48. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
49. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
50. Žilina	010 01	Škultétyho 9	9:30	-

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

ZLACNENÉ KNIHY

MUDr. George D. Pamplona-Roger

Zdraví a silní

Průručka výživy pro matky, děti a adolescenty.

336 strán, 20 x 27 cm, viaz.

cena 8,- €

Ramon C. Gelabert, M.D., PhD.

Migrény a jiné bolesti hlavy

Kniha stručne popisuje rozdělení bolestí hlavy, ich příčiny a ponúka čitateľom rady na prevenciu, ale najmä postupy modernej medicínskej a prírodnej liečby.

72 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena 4,- €

Jiří Moskala - John C. Peckham

Boží charakter a poslední generácia

Publikácia je dôležitým pokusom preskúmať vzťah medzi úlohou Božieho spásneho diela a ľudskou odpoveďou naň.

376 strán, 14,8 x 21 cm, brož.

cena 12,- €

Nancy van Peltová

Ako zvládnuť dospievanie svojho dieťaťa

Dospievanie je právom považované za najrizikovejšie obdobie ľudského života. Ale vydržte! Toto obdobie netrvá večne. Aj keď to s dospievajúcim máte teraz naozaj ťažké, pokúste sa ho akceptovať a majte ho radi.

164 strán, 11 x 12,5 cm, viaz.

cena 3,- €

Josef Hrdinka

Ako prežiť krízu stredného veku

Každý človek musí prejsť touto etapou životnej cesty, nikto sa jej nevyhne. Iba malé percento mužov a žien využije toto obdobie premien stredného veku ako jedinečnú šancu na skvalitnenie svojho života.

140 strán, 11 x 12,5 cm, viaz.

cena 3,- €

OBJEDNÁVAJTE CEZ ZBOROVÝCH TRAKTÁTNÍKOV!

KNIHY PRE DETI A MLÁDEŽ

Jaroslav Tichý, Markéta Müllerová

Odvážna Belka

Volám sa Belka a som šarplaninský pastiersky pes. Hoci ja žiadne stádo nepasiem, odvaha mi nechýba. Porozprávam vám dvanásť pútavých príbehov z môjho psieho života, ktoré vás vtiahnu do sveta psíkov, ale aj ďalších domácich miláčikov.

88 strán, 16,5 x 18,5 cm, viaz.

cena 8,50 €

Daniela Fischer – Michal Fischer

Zajtrajší sen

Prázdniny na dedine a navyše bez internetu? Matej a Sofia nemôžu tušiť, že sa ocitnú vo vesmíre či v oceáne a prežijú prázdniny, na ktoré nikdy nezabudnú.

116 strán, 19,7 x 21,5 cm, viaz.

cena 11,50 €

Ja som s tebou, kde si ty?

Veríme, že vás táto kniha plná autorských príbehov poteší, povzbudí a bude tiež inšpiráciou či dobrým príkladom.

148 strán, 21,5 x 19,5 cm, viaz.

cena 11,- €

Martina Špinková

Kráľovné bieleho prsteňa

Dievčatá za pomoci záhadného prsteňa a úprimnej, otvorenej Sprievodkyne odhaľujú, že cesta k srdcu a vlastnostiam kráľovnej nie je v dnešnom svete vonkoncom ľahká.

112 strán, 16,5 x 21,5 cm, viaz.

cena 8,50 €

Blanka Ježková

Božia wifina

Denník je primárne určený pre dievčenské skupiny. Má vzhľad iPhoneu, každá časť obsahuje messengerovú komunikáciu dvoch kamarátiek, biblický verš, otázky na diskusiu, úlohu a kreatívnu časť.

48 strán, 14,5 x 21,5 cm, krúžková väzba

cena 5,- €